

ESTATUTOS DE LA FUNDACIÓN GALA- SALVADOR DALÍ

«Objeto: Artículo 4.º- La Fundación tiene por objeto promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, proteger y defender...»

ESTATUTS DE LA FUNDACIÓ GALA- SALVADOR DALÍ

«Objecte: Article 4t.- La Fundació té per objecte promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, protegir i defensar...»

ÍNDICE

Presentación	006
1. Órganos de gobierno y dirección	008
Patronato	010
Comisiones del Patronato	010
Comité de Dirección	012
Otros órganos	012
2. Fomentar	014
Museos:	016
Teatro-Museo Dalí	022
Dalí-Joyas	024
Casa-Museo Castillo Gala Dalí	026
Casa-Museo Salvador Dalí	028
Nuevas adquisiciones	030
3. Divulgar	036
Exposiciones temporales	038
Préstamos de obra	048
Documentación y catalogación	052
Investigación	054
Conferencias y seminarios	060
Publicaciones	062
Servicio Educativo	066
4. Promocionar	074
Comunicación	076
Promoción y difusión	096
Gestión comercial	102
Marketing	110
5. Prestigiar	114
Visitas ilustres	116
Patrocinios	120
Premios y galardones	120
Comisión de Acreditación y Catalogación	122
Amics dels Museus Dalí	124
Otras actividades culturales	130
6. Proteger	134
Seguridad y mantenimiento	136
Conservación y restauración	138
7. Defender	154
Defensa de los derechos	156
Gestión de los derechos	158
Lucha contra el fraude	162
8. Recursos humanos	164
Formación	166
Departamentos y plantilla	166
Estudios de público	174
Informe de gestión económica	194

ÍNDEX

Presentació	007
1. Òrgans de govern i direcció	009
Patronat	011
Comissions del Patronat	011
Comitè de Direcció	013
Altres òrgans	013
2. Fomentar	015
Museus:	017
Teatre-Museu Dalí	023
Dalí-Joies	025
Casa-Museu Castell Gala Dalí	027
Casa-Museu Salvador Dalí	029
Noves adquisicions	031
3. Divulgar	037
Exposicions temporals	039
Préstecs d'obra	049
Documentació i catalogació	053
Recerca	055
Conferències i seminaris	061
Publicacions	063
Servei Educatiu	067
4. Promocionar	075
Comunicació	079
Promoció i difusió	097
Gestió comercial	103
Màrqueting	111
5. Prestigiar	115
Visites il·lustres	119
Patrocinis	121
Premis i guardons	121
Comissió d'Accreditació i Catalogació	123
Amics dels Museus Dalí	125
Altres activitats culturals	131
6. Protegir	135
Seguretat i manteniment	137
Conservació i restauració	139
7. Defensar	155
Defensa dels drets	157
Gestió dels drets	159
Lluita contra el frau	163
8. Recursos humans	165
Formació	167
Departaments i plantilla	167
Estudis de públic	175
Informe de gestió econòmica	195

La Fundación Gala-Salvador Dalí acaba de cerrar un ejercicio, el 2004, que sin duda puede calificarse como uno de los más intensos y fructíferos desde la creación de la entidad en lo que al desarrollo de sus objetivos fundacionales se refiere. La Memoria que ahora presentamos nos ofrece una visión general de la actividad de nuestra institución durante tan singular período y hace especial hincapié en los hitos más destacables del mismo.

Para describir el año que termina debemos hablar necesariamente del centenario del nacimiento de Salvador Dalí, puesto que nuestra institución ha desempeñado un papel fundamental en su conmemoración. Durante el ejercicio, este ha sido, sin lugar a dudas, el tema recurrente y de mayor relevancia para nuestro Patronato y para todo el equipo humano de la Fundación, que, con su dedicación y buen hacer profesional, han afrontado con éxito la doble responsabilidad de organizar un evento internacional de gran magnitud y, al mismo tiempo, mantener en pleno funcionamiento las actividades habituales de la institución. Además, con este proyecto no sólo se han conseguido todos los objetivos que se perseguían relacionados con la divulgación de la vida y la obra del Maestro, sino que la propia institución ha gozado de una oportunidad única de proyección global que ha sabido aprovechar.

Con casi 1.400.000 visitantes, la actividad de nuestros museos ha experimentado un crecimiento muy notable y ha superado ampliamente las cifras máximas conseguidas con anterioridad en todos sus centros. A este dato hay que añadir los aproximadamente 1.740.000 visitantes recibidos en nuestro sitio web durante el mismo período. Las actividades culturales y las acciones de promoción y divulgación llevadas a cabo en todo el mundo durante el 2004 y los primeros meses del 2005, los programas puestos en marcha orientados a conseguir la desestacionalización de las visitas a períodos de menor afluencia de público, el desarrollo de las relaciones con el sector turístico a diferentes niveles y el importante esfuerzo inversor de la Fundación en seguridad, calidad ambiental y capacidad de gestión hacen prever que en el futuro inmediato podamos seguir recibiendo cantidades similares de visitantes, esta vez sin contar con el motor del centenario.

Nuestra Fundación ha quedado definitivamente consagrada como la principal referencia académica a escala mundial en todo lo relacionado con Salvador Dalí. El Centro de Estudios Dalinianos ha tenido un papel protagonista en la elaboración de los contenidos del centenario tanto directamente, mediante la elaboración de artículos, tesis, catálogos de exposiciones, libros, etc., como indirectamente, facilitando, apoyando y supervisando la abundante y diversa producción de terceros: libros, documentales, ediciones multimedia, películas, artículos, proyectos de investigación académica, obras de teatro y ballet, composiciones musicales, exposiciones, catálogos y un largo etcétera. La directora del Centro, en tanto que comisaria del Año Dalí, ha cumplido con la misión que tenía encomendada por el Ministerio de Cultura de coordinar la agenda del centenario, articular sus eventos y proyectos y supervisar sus contenidos.

El año 2004 marca también un hito en la gestión de los derechos de Salvador Dalí: en efecto, se ha puesto definitivamente fin al conflicto jurídico que enfrentaba en juzgados de todo el mundo a la Fundación con la empresa Demart Pro Arte B.V. por el control efectivo de los derechos inmateriales de Salvador Dalí, al pasar dicha empresa a ser propiedad de la Fundación. De esta manera, la Fundación culmina un largo y difícil proceso en pos del control mundial de los derechos del Maestro y se sitúa en una posición aventajada para llevar aún más lejos y con mayor efectividad su actividad fundacional.

Todo lo anterior ha representado un importante incremento general de la actividad de nuestra institución que ha puesto a prueba sus capacidades organizativas y de respuesta. La Fundación, además de su dedicación especial a los actos conmemorativos del centenario del nacimiento de Dalí, ha mantenido activos sus programas de investigación técnica, su política de adquisiciones, la labor de la Comisión de Acreditación y Catalogación de obras de Salvador Dalí, el servicio de peritaje judicial, los programas de desarrollo empresarial y la actividad de lucha contra el fraude, entre otros. Y puedo dar fe de que en todos estos campos se han alcanzado los habituales niveles de excelencia. En definitiva, hemos superado la prueba del centenario y sabido aprovechar la plataforma de visibilidad que dicho acontecimiento ha brindado a la institución, que, de esta forma, a buen seguro verá su trabajo facilitado en el futuro.

Por último, los excelentes resultados económicos que presentamos son el reflejo de una gestión dinámica y eficiente. Gracias a ella nos es posible asegurar en el futuro, con total autonomía, un alto nivel de inversiones y un gran dinamismo en el desarrollo del papel de excepción que ostentamos en nuestro entorno socioeconómico así como, fundamentalmente, la consecución de nuestros fines fundacionales.

Ramon Boixadós
Presidente

007 La Fundació Gala-Salvador Dalí acaba de tancar un exercici, el del 2004, que sens dubte es pot qualificar com un dels més intensos i fructífers de la seva història pel que fa al desenvolupament dels seus objectius fundacionals. La Memòria que ara presentem ofereix una visió general de l'activitat desplegada per la nostra institució durant un període tan singular i subratlla les fites més destacables que s'hi han assolit.

Per descriure l'any que acabem de deixar enrere hem de parlar necessàriament del centenari del naixement de Salvador Dalí, atès que la nostra institució ha jugat un paper central en la seva commemoració. Aquest ha estat, sense cap mena de dubte, el tema més recurrent i de major rellevància per al nostre Patronat i tot l'equip humà de la Fundació, que, gràcies a la seva dedicació i excel·lent tasca professional, han sabut afrontar amb èxit la doble responsabilitat d'organitzar un esdeveniment internacional de gran magnitud i, alhora, mantenir en ple funcionament les activitats habituals de la institució. Amb aquest projecte, a més, no tan sols s'han assolit tots els objectius que es perseguïen amb relació a la divulgació de la vida i obra del Mestre, sinó que la mateixa institució s'ha pogut beneficiar també d'una oportunitat única de projecció global, una oportunitat que ha sabut aprofitar.

Amb gairebé 1.400.000 visitants, l'activitat dels nostres museus ha experimentat un creixement molt notable i ha superat de llarg les xifres màximes aconseguïdes anteriorment en tots els seus centres. A aquesta dada cal afegir els 1.740.000 visitants, aproximadament, que hem rebut al nostre lloc web durant el mateix període. Les activitats culturals i les accions de promoció i divulgació dutes a terme arreu del món al llarg del 2004 i durant els primers mesos del nou any, els programes en marxa destinats a facilitar la desestacionalització de les visites i la seva redistribució a períodes amb menys afluència de públic, el desenvolupament de les relacions amb el sector turístic a diversos nivells i l'important esforç inversor de la Fundació en seguretat, qualitat ambiental i capacitat de gestió fan preveure que en el futur immediat podrem continuar rebent un volum similar de visitants àdhuc sense el motor que representa el centenari.

La nostra Fundació s'ha consagrat definitivament com la principal referència acadèmica arreu del món en tot el que fa referència a Salvador Dalí. El Centre d'Estudis Dalinians ha tingut un protagonisme innegable en l'elaboració dels continguts del centenari tant directament, mitjançant l'elaboració d'articles, tesis, catàlegs d'exposicions, llibres, etc., com indirectament, facilitant, donant suport i supervisant l'abundant i variada producció de tercers: llibres, documentals, edicions multimèdia, pel·lícules, articles, projectes de recerca acadèmica, obres de teatre i ballet, composicions musicals, exposicions, catàlegs i un llarg etcètera. La directora del Centre, en tant que comissària de l'Any Dalí, ha acomplert la missió que li havia encomanat el Ministeri de Cultura de coordinar l'agenda del centenari, articular-ne els esdeveniments i projectes i supervisar-ne els continguts.

L'any 2004 marca així mateix una fita en la gestió dels drets de Salvador Dalí: una vegada per sempre, en efecte, s'ha posat fi al conflicte jurídic que enfrontava la Fundació amb l'empresa Demart Pro Arte B.V. en jutjats de tot el món pel control efectiu dels drets immaterials de Salvador Dalí, i ha passat aquesta empresa a ser propietat de la Fundació. D'aquesta manera, culminem un procés llarg i difícil per obtenir el control mundial dels drets del Mestre i ens situem en una posició avantatjada per portar la seva activitat fundacional encara més lluny i exercir-la amb una major efectivitat.

Tot plegat ha representat un important increment general de l'activitat de la nostra institució i, per tant, ha posat a prova les seves capacitats organitzatives i de resposta. La Fundació, a més, ha mantingut activa la seva política d'adquisicions, els seus programes d'investigació tècnica, l'activitat de la Comissió d'Accreditació i Catalogació d'obres de Salvador Dalí, el servei de peritatge judicial, els programes de desenvolupament empresarial i l'activitat de lluita contra el frau, entre altres. En tots els camps puc donar fe que s'han mantingut els nivells d'excel·lència habituals, que s'ha superat la prova i que s'ha aprofitat plenament la plataforma de visibilitat que el centenari ha suposat per a la institució, la qual, gràcies a tot això, veurà de ben segur facilitada la seva tasca en el futur.

Per acabar, voldria fer notar que els excel·lents resultats econòmics que presentem són el reflex d'una gestió dinàmica i eficient gràcies a la qual ens és possible assegurar en el futur, amb plena autonomia, un alt nivell d'inversions i la màxima empena en el desenvolupament del paper d'excepció que juguem dins el nostre entorn socioeconòmic i, sobretot, en la consecució dels nostres fins fundacionals.

Ramon Boixadós
President

**ÓRGANOS DE GOBIERNO
Y DIRECCIÓN**

**ÒRGANS DE GOVERN
I DIRECCIÓ**

Presidentes de Honor: SS. MM. los Reyes de España

Presidente: D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente 1.º: D. Joan Armangué Ribas

Vicepresidente 2.º: D. Antoni Pitxot Soler

Vocales: S. A. R. la Infanta D.ª Cristina de Borbón

D. Enrique Barón Crespo

D.ª Ana Beristain Díez

D. Claudi Boada Vilallonga

D. Joan Borrell Bassols

D. Miguel Doménech Martínez

D.ª Iria Losada Baltar

D.ª Ana Martínez de Aguilar

D. Julián Martínez García

D. Jordi Mercader Miró

D.ª Caterina Mieras Barceló

D. Lluís Monreal Agustí

D.ª Isabel Pineda Llauro

D. Cesáreo Rodríguez-Aguilera Conde

D. Narcís Serra Serra

D. Francesc Tarrats Bou

D. Òscar Tusquets Blanca

D. Francesc Vergés Bosch

Secretario general, no patrono:

D. Lluís Peñuelas Reixach

El Patronato experimentó seis cambios a lo largo del 2004.

Como representantes de la Generalitat de Cataluña en el seno del Patronato, D.ª Lali Biosca, jefa del gabinete de la *consellera* de Cultura, sustituyó a D.ª Natàlia Molero Lloret; posteriormente, D.ª Lali Biosca fue sustituida por D.ª Caterina Mieras Barceló, *consellera* de Cultura; D. Francesc Tarrats Bou, director general de Patrimonio Cultural, sustituyó a D. Josep M. Sans Travé, y D. Narcís Serra i Serra, presidente de la Fundación CIDOB, sustituyó a D. Pau Villòria Sistach.

D.ª Lali Biosca y D. Francesc Tarrats aceptaron su cargo de patronos ante notario el día 29 de marzo. D. Narcís Serra hizo lo propio el día 9 de julio.

En cuanto a los representantes del Gobierno español, D. Julián Martínez García, director general de Bellas Artes y Archivos, sustituyó a D. Joaquín Puig de la Bellacasa; D.ª Ana Martínez de Aguilar, directora del MNCARS, sustituyó a D. Juan Manuel Bonet Planes, y D.ª Iria Losada Baltar, técnica de la Administración del Estado, sustituyó a D.ª Julia García-Valdecasas. Todos ellos aceptaron sus cargos ante el Registro de Fundaciones el día 9 de julio de 2004.

Los miembros del Patronato felicitaron a D. Claudio Boada y al presidente D. Ramon Boixadós por haberles sido concedida la Gran Cruz Civil de Alfonso X el Sabio.

En sus reuniones de 23 de febrero y 27 de septiembre, respectivamente, la Comisión Artística felicitó a D. Antoni Pitxot por haber sido distinguido con la Medalla de Oro al Mérito en las Bellas Artes, y a D. Ramon Boixadós por el Premio a la Trayectoria Profesional que otorga el Colegio de Ingenieros de Barcelona.

COMISIONES DEL PATRONATO

Comisión Artística

Presidente: D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente: D. Antoni Pitxot Soler

Vocales: S. A. R. la Infanta D.ª Cristina de Borbón

D.ª Ana Beristain Díez

D.ª Caterina Mieras Barceló

D.ª Ana Martínez de Aguilar

D. Lluís Monreal Agustí

D.ª Isabel Pineda Llauro

D. Cesáreo Rodríguez-Aguilera Conde

D. Òscar Tusquets Blanca

Secretario: D. Lluís Peñuelas Reixach

Comisión Económica

Presidente: D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente: D. Joan Armangué Ribas

Vocales: D. Joan Borrell Bassols

D.ª Iria Losada Baltar

D. Jordi Mercader Miró

D. Narcís Serra Serra

D. Francesc Vergés Bosch

Secretario: D. Lluís Peñuelas Reixach

Comisión de Relaciones Externas

Presidente: D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente: D. Julián Martínez García

Vocales: D. Enrique Barón Crespo

D. Claudi Boada Vilallonga

D. Miguel Doménech Martínez

D. Francesc Tarrats Bou

Secretario: D. Lluís Peñuelas Reixach

Presidents d'honor: S. M. els Reis d'Espanya

President: Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident 1r: Sr. Joan Armangué Ribas

Vicepresident 2n: Sr. Antoni Pitxot Soler

Vocals: S. A. R. la Infanta Cristina de Borbó

Sr. Enrique Barón Crespo

Sra. Ana Beristain Díez

Sr. Claudi Boada Vilallonga

Sr. Joan Borrell Bassols

Sr. Miguel Doménech Martínez

Sra. Iria Losada Baltar

Sra. Ana Martínez de Aguilar

Sr. Julián Martínez García

Sr. Jordi Mercader Miró

Sra. Caterina Mieras Barceló

Sr. Lluís Monreal Agustí

Sra. Isabel Pineda Llauro

Sr. Cesáreo Rodríguez-Aguilera Conde

Sr. Narcís Serra Serra

Sr. Francesc Tarrats Bou

Sr. Òscar Tusquets Blanca

Sr. Francesc Vergés Bosch

Secretari general, no patró:

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

El Patronat va experimentar sis canvis al llarg del 2004.

Com a representants de la Generalitat de Catalunya al si del Patronat, la Sra. Lali Biosca, cap del gabinet de la consellera de Cultura, va substituir la Sra. Natàlia Molero Lloret. Posteriorment, la Sra. Biosca va ser substituïda per la Sra. Caterina Mieras Barceló, consellera de Cultura. El Sr. Francesc Tarrats Bou, director general de Patrimoni Cultural, va substituir el Sr. Josep M. Sans Travé, i el Sr. Narcís Serra Serra, president de la Fundació CIDOB, va substituir el Sr. Pau Villòria Sistach.

La Sra. Lali Biosca i el Sr. Francesc Tarrats van acceptar el seu càrrec de patró davant de notari el 29 de març. El Sr. Narcís Serra va fer altre tant el dia 9 de juliol.

Pel que fa als representants del Govern espanyol, el Sr. Julián Martínez García, director general de Belles Arts i Arxius, va substituir el Sr. Joaquín Puig de la Bellacasa; la Sra. Ana Martínez de Aguilar, directora del MNCARS, va substituir el Sr. Juan Manuel Bonet Planes, i la Sra. Iria Losada Baltar, tècnica de l'Administració de l'Estat, va substituir la Sra. Julia García-Valdecasas. Tots ells van acceptar el càrrec davant del Registre de Fundacions el dia 9 de juliol de 2004.

Els membres del Patronat van felicitar el Sr. Claudi Boada i el president, Sr. Ramon Boixadós, per haverlos estat concedida la Gran Creu Civil d'Alfons X el Savi.

En les seves reunions del 23 de febrer i el 27 de setembre, respectivament, la Comissió Artística va felicitar el Sr. Antoni Pitxot, per haver estat distingit amb la Medalla d'Or al Mèrit en les Belles Arts, i el Sr. Ramon Boixadós, pel Premi a la Trajectòria Professional que atorga el Col·legi d'Enginyers de Barcelona.

COMISSIONS DEL PATRONAT

Comissió Artística

President: Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident: Sr. Antoni Pitxot Soler

Vocals: S. A. R. la Infanta Cristina de Borbó

Sra. Ana Beristain Díez

Sra. Caterina Mieras Barceló

Sra. Ana Martínez de Aguilar

Sr. Lluís Monreal Agustí

Sra. Isabel Pineda Llauro

Sr. Cesáreo Rodríguez-Aguilera Conde

Sr. Òscar Tusquets Blanca

Secretari: Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Comissió Econòmica

President: Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident: Sr. Joan Armangué Ribas

Vocals: Sr. Joan Borrell Bassols

Sra. Iria Losada Baltar

Sr. Jordi Mercader Miró

Sr. Narcís Serra Serra

Sr. Francesc Vergés Bosch

Secretari: Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Comissió de Relacions Externes

President: Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident: Sr. Julián Martínez García

Vocals: Sr. Enrique Barón Crespo

Sr. Claudi Boada Vilallonga

Sr. Miguel Doménech Martínez

Sr. Francesc Tarrats Bou

Secretari: Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Reuniones del Patronato y sus Comisiones

El Patronato se reunió los días 29 de marzo, en sesión ordinaria, y 29 de noviembre, en sesión extraordinaria.

La Comisión Artística se reunió los días 23 de febrero, 14 de junio y 27 de septiembre, mientras que la Comisión Económica y la Comisión de Relaciones Externas lo hicieron en sesión conjunta los días 29 de marzo, 9 de julio y 29 de noviembre.

Los temas tratados y los acuerdos adoptados en las reuniones del Patronato y de sus comisiones a lo largo del año 2004 se encuentran recogidos en el libro de actas de la entidad, a cargo del secretario general, en virtud del artículo 18 de los Estatutos de la Fundación.

COMITÉ DE DIRECCIÓN

D. Ramon Boixadós Malé,
presidente de la Fundación

D. Antoni Pitxot Soler,
director del Teatro-Museo Dalí

D.ª Montse Aguer Teixidor,
directora del Centro de Estudios Dalinianos

D. Lluís Peñuelas Reixach,
secretario general de la Fundación

D. Joan Manuel Sevillano Campalans,
gerente de la Fundación

OTROS ÓRGANOS

Comisión de Acreditación y Catalogación de Obras

D. Antoni Pitxot Soler,

director del Teatro-Museo Dalí

D.ª Ana Beristain Díez y D. Cesáreo Rodríguez-Aguilera Conde, **patronos de nuestra institución**

D.ª Montse Aguer Teixidor, **directora del Centro de Estudios Dalinianos**

D.ª Georgina Berini Aytés, **restauradora**

Secretaria: D.ª Imma Parada Soler

Asociación Amics dels Museus Dalí

Presidenta: D.ª Lola Mitjans Perelló

Vicepresidenta: D.ª Pilar Puig Adell

Secretario: D. Josep M. Ortega López

Tesorera: D.ª Misse Coll Macau

Vocales: D. Enric Oliva Papiol

D. Jordi Palmada Lloret

D. Pascual Pesudo Castillo

D. Josep Playà Maset

Directora: D.ª M. Dolors Costa Font

Coordinadora: D.ª Sara Via Barnada

La asociación Amics dels Museus Dalí es una entidad sin ánimo de lucro y con personalidad jurídica propia. Colabora con la Fundación en la persecución de los objetivos fundacionales.

013 Reunions del Patronat i de les seves comissions

El Patronat es va reunir els dies 29 de març, en sessió ordinària, i 29 de novembre, en sessió extraordinària.

La Comissió Artística es va reunir els dies 23 de febrer, 14 de juny i 27 de setembre, mentre que les comissions Econòmica i de Relacions Externes ho van fer en sessió conjunta els dies 29 de març, 9 de juliol i 29 de novembre.

Els temes tractats i els acords adoptats en les reunions del Patronat i de les seves comissions al llarg de l'any 2004 figuren recollits al llibre d'actes de l'entitat, a càrrec del secretari general, en virtut de l'article 18 dels estatuts de la Fundació.

COMITÈ DE DIRECCIÓ

Sr. Ramon Boixadós Malé,

president de la Fundació

Sr. Antoni Pitxot Soler,

director del Teatre-Museu Dalí

Sra. Montse Aguer Teixidor,

directora del Centre d'Estudis Dalinians

Sr. Lluís Peñuelas Reixach,

secretari general de la Fundació

Sr. Joan Manuel Sevillano Campalans,

gerent de la Fundació

ALTRES ÒRGANS

Comissió d'Acreditació i Catalogació d'Obres

Sr. Antoni Pitxot Soler,

director del Teatre-Museu Dalí

Sra. Ana Beristain Díez i Sr. Cesáreo Rodríguez-

Aguilera Conde, **patrons de la nostra institució**

Sra. Montse Aguer Teixidor, **directora del Centre**

d'Estudis Dalinians

Sra. Georgina Berini Aytés, **restauradora**

Secretària: Sra. Imma Parada Soler

Associació Amics dels Museus Dalí

Presidenta: Sra. Lola Mitjans Perelló

Vicepresidenta: Sra. Pilar Puig Adell

Secretari: Sr. Josep M. Ortega López

Tresorera: Sra. Misse Coll Macau

Vocals: Sr. Enric Oliva Papiol

Sr. Jordi Palmada Lloret

Sr. Pascual Pesudo Castillo

Sr. Josep Playà Maset

Directora: Sra. M. Dolors Costa Font

Coordinadora: Sra. Sara Via Barnada

L'associació Amics dels Museus Dalí és una entitat sense ànim de lucre i amb personalitat jurídica pròpia. Col·labora amb la nostra entitat en la persecució dels objectius fundacionals.

A black and white portrait of a man with a mustache and a flower in his hair, wearing a patterned shirt. The word "FOMENTAR" is overlaid in a red banner.

FOMENTAR

FOMENTAR

MUSEOS

En los últimos años, los museos Dalí se han consolidado como la visión panorámica más completa de la vida y la obra de Salvador Dalí. La celebración del centenario del nacimiento del artista, durante el 2004, ha evidenciado el carácter de estos museos como punto de referencia indispensable a nivel internacional para conocer al pintor ampurdanés y los ha situado, al mismo tiempo, como uno de los conjuntos museísticos más visitados de Europa. Durante el 2004, el número de visitantes aumentó un 21,19%, y los cuatro centros superaron sus respectivos máximos históricos. Del total de 1.398.180 visitantes, 959.560 corresponden al Teatro-Museo Dalí de Figueres, 127.008 a la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol, 101.640 a la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat y 209.972 a la sala de exposición Dalí-Joyas de Figueres.

Los ingresos generados por la venta de entradas y por los servicios directamente relacionados con los museos han supuesto 7.711.608 euros, cifra que equivale a un 59% de los ingresos totales de la Fundación en el ejercicio 2004.

La valoración de los visitantes, tanto en lo que se refiere a la obra expuesta como a los servicios, se puede constatar analizando los resultados de las encuestas realizadas durante el 2004 (ver «Estudios de público»).

SERVICIOS DE ATENCIÓN AL PÚBLICO

016

La gestión y organización de los diferentes Servicios de Atención al Público corresponde al Departamento de Museos. La finalidad de estos servicios es facilitar y ordenar la circulación de los visitantes y garantizar el buen funcionamiento de las actividades expositivas y divulgativas de los museos Dalí. Incluyen, entre otros, los servicios de recepción (taquillas, control de acceso y consigna), de control de salas y de logística, y la Central de Reservas.

Entre las actuaciones que estos servicios realizaron en el 2004, cabe destacar: en el Teatro-Museo de Figueres, la redefinición del proceso de reserva de grupos al objeto de adecuar el aforo con vistas a la celebración del Año Dalí, el desarrollo de un programa informático de control del aforo y la actualización y mejora del sistema de reservas de grupos por teléfono y correo electrónico; en la Casa-Museo de Púbol, la organización de la ampliación de la temporada de apertura; y en la Casa-Museo de Portlligat, la actualización de los medios de intercomunicación de los informadores de sala.

Como en los ejercicios anteriores, también en el año 2004 estos servicios se han responsabilizado de la logística de las actividades realizadas en los museos Dalí por el resto de departamentos de la Fundación (ruedas de prensa, presentaciones, actividades promocionales, visitas especiales, etc.). Los actos, visitas especiales y aperturas extraordinarias de los

La afluencia a los museos Dalí fue muy notoria
L'afluència als museus Dalí va ser molt notòria

Els darrers anys, els museus Dalí s'han consolidat com la visió panoràmica més completa de la vida i l'obra de Salvador Dalí. La celebració del centenari del naixement de l'artista durant el 2004 ha evidenciat el seu caràcter de punt de referència indispensable a escala internacional per conèixer el pintor empordanès i, alhora, els ha situat com un dels conjunts museístics més visitats d'Europa. El nombre de visitants ha augmentat un 21,19% durant el 2004 i ha superat a les quatre seus els màxims històrics respectius. Del total de 1.398.180 visitants, 959.560 corresponen al Teatre-Museu Dalí de Figueres, 127.008 a la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol, 101.640 a la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat i 209.972 a la sala d'exposició Dalí-Joies de Figueres.

Els ingressos generats per la venda d'entrades i pels serveis directament relacionats amb els museus han suposat 7.711.608 euros, xifra que equival a un 59% dels ingressos totals de la Fundació en l'exercici 2004.

La valoració dels visitants, tant amb relació a l'obra exposada com pel que fa als serveis, es pot constatar analitzant els resultats de les enquestes realitzades durant el 2004 (vegeu «Estudis de públic»).

SERVEIS D'ATENCIÓ AL PÚBLIC

Des del Departament de Museus es gestionen i s'organitzen els diferents Serveis d'Atenció al Públic. La seva finalitat és facilitar i ordenar la circulació dels visitants i garantir el bon funcionament de les activitats expositives i divulgatives dels museus Dalí. Inclouen, entre altres, els serveis de recepció (taquilles, control d'accés i consigna), de control de sales i de logística, i la central de reserves.

Entre les actuacions realitzades durant el 2004 per part d'aquests Serveis destaquen: al Teatre-Museu de Figueres, la redefinició del procés de reserva de grups per adequar-ne l'aforament amb vista a la celebració de l'Any Dalí, el desenvolupament d'un programa informàtic de control de l'aforament i l'actualització i millora del sistema de reserves de grups per telèfon i correu electrònic; a la Casa-Museu de Púbol, l'organització de l'ampliació de la temporada d'obertura; i a la Casa-Museu de Portlligat, l'actualització dels mitjans d'intercomunicació dels informadors de sala.

Com en els exercicis anteriors, durant l'any 2004 els Serveis d'Atenció al Públic s'han responsabilitzat així mateix de la logística de les activitats realitzades als museus Dalí per la resta dels departaments de la Fundació (rodes de premsa, presentacions,

Montaje del sorteo de la Lotería Nacional celebrado el 15 de mayo

Muntatge del sorteig de la Loteria Nacional celebrat el 15 de maig

1.398.180

personas han visitado los museos Dalí durante el 2004

museos que este servicio ha organizado durante el año del centenario han sido 41.

Durante el 2004, la Central de Reservas de los museos Dalí ha gestionado 12.606 grupos: 11.015 en el Teatro-Museo y en la sala Dalí-Joyas, 1.152 en Púbol y 439 en Portlligat. Estos grupos han representado el 31% del total de visitantes registrados durante este ejercicio. Esta Central de Reservas también se ocupa de atender las solicitudes telefónicas de información por parte de un gran número de visitantes individuales y de grupos, de la gestión administrativa de las visitas del Servicio Educativo y de la organización de las visitas guiadas en el Teatro-Museo y en el Castillo de Púbol, que fueron un total de 955.

SERVICIO DE INFORMACIÓN AL VISITANTE

Este Servicio proporciona a los visitantes orientación sobre los museos y cubre sus diferentes necesidades de información. Sus responsabilidades abarcan la atención telefónica y en el mostrador de recepción de los museos, la edición de las entradas y los planos-

guía de los tres museos, la política de señalización, la planificación y el desarrollo de las visitas guiadas, la formación del personal de los museos orientada a las finalidades anteriores y la gestión de sugerencias y quejas de los visitantes. Con el objetivo de detectar posibles datos confusos que pudieran perjudicar a los visitantes potenciales y afectar a la labor de los Servicios de Atención al Público, este Servicio realiza también el seguimiento del material de información y promoción de los museos folletos, guías para viajeros, medios de comunicación, oficinas de información, etc. que regularmente se edita. Entre las actuaciones realizadas durante el año 2004 cabe señalar:

- El mantenimiento, la actualización y la exposición del material informativo de los museos, como el álbum fotográfico de Gala en Púbol, los paneles informativos de introducción a las visitas, la impresión de las hojas de sala de la exposición temporal de Púbol (10.000 ejemplares), las ediciones de los planos-guía multilingües del conjunto de las casas-museo (200.000 ejemplares) y las versiones en cuatro idiomas del plano-guía del Teatro-Museo Dalí (400.000 ejemplares).

Visitantes alrededor del *Taxi lluvioso*
Visitants al voltant del *Taxi plujós*

En el interior del Teatro-Museo
A l'interior del Teatre-Museu

1.398.180

persones han visitat els museus Dalí durant el 2004

activitats promocionals, visites especials, etc.). El nombre d'actes, visites especials i obertures extraordinàries dels museus organitzat per aquests Serveis durant l'any del centenari ha sigut de 41. La central de reserves dels museus Dalí ha gestionat durant el 2004 12.606 grups: 11.015 al Teatre-Museu i a l'espai Dalí-Joies, 1.152 a Púbol i 439 a Portlligat. Aquests grups han representat el 31% del total de visitants registrats durant aquest exercici. La central de reserves també s'ocupa d'atendre les sol·licituds telefòniques d'informació d'un gran nombre de visitants individuals i de grups, de la gestió administrativa de les visites del Servei Educatiu i de l'organització de les visites guiades al Teatre-Museu i al Castell de Púbol, que van sumar un total de 955.

SERVEI D'INFORMACIÓ AL VISITANT

Aquest Servei proporciona orientació sobre els museus als visitants i cobreix les seves diverses necessitats d'informació. Les responsabilitats del Servei abracen l'atenció telefònica i al mostrador

de recepció dels museus, l'edició de les entrades i els plànols-guia dels tres museus, la política de senyalització, la planificació i el desenvolupament de les visites guiades, la formació del personal dels museus orientada a les finalitats esmentades i la gestió dels suggeriments i queixes dels visitants. Amb l'objectiu de detectar possibles dades confuses que poguessin perjudicar els visitants potencials i afectar la tasca dels Serveis d'Atenció al Públic, realitza també el seguiment del material d'informació i promoció dels museus que s'edita regularment, com ara fullets i guies per a viatgers, mitjans de comunicació, oficines d'informació, etc. Entre les actuacions realitzades durant l'any 2004 cal assenyalar les següents:

- El manteniment, actualització i exposició del material informatiu dels museus, com ara l'àlbum fotogràfic de Gala a Púbol, els plafons informatius d'introducció a les visites, la impressió dels fulls de sala de l'exposició temporal de Púbol (10.000 exemplars), les edicions dels plànols-guia multilingües de les cases-museu (200.000 exemplars) i les versions en quatre idiomes del plànol-guia del Teatre-Museu Dalí (400.000 exemplars).

En la Sala Mae West
A la Sala Mae West

Y en el Castillo de Púbol
I al Castell de Púbol

Los minutos previos a la visita, en Portlligat
Els minuts previs a la visita, a Portlligat

020

- La coordinación de las visitas guiadas a la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol realizadas por el personal del museo, con una programación diaria de visitas gratuitas en catalán y español y un servicio de visitas contratadas en diversos idiomas. Durante el 2004 han disfrutado de este tipo de visitas un total de 10.163 personas (4.297 en visitas gratuitas y 5.866 en visitas contratadas).
- El mantenimiento y la actualización de la señalización direccional e informativa.

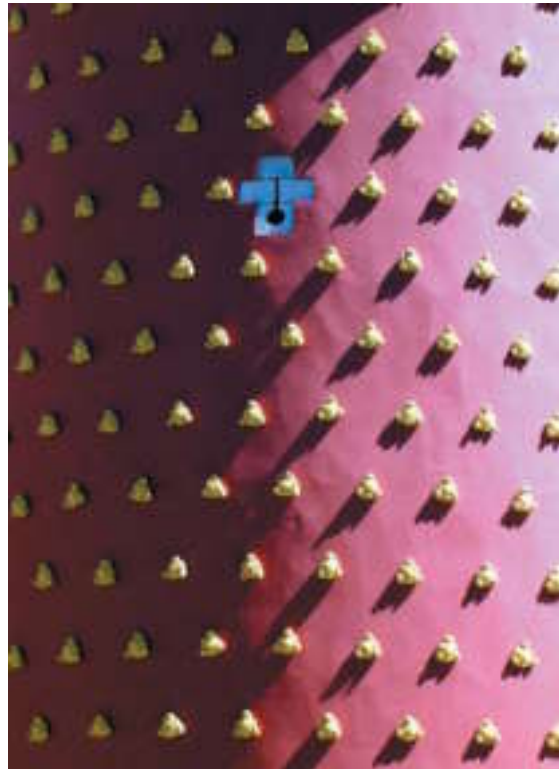
- La preparación y el reciclaje de los informadores de sala de los museos, labor que incluye la formación de los informadores de la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat y de los miembros del Servicio de Guías del Castillo de Púbol.
- Las actividades de formación y relaciones públicas, en colaboración con los departamentos de Promoción y Comunicación, para profesionales del sector turístico y medios informativos.
- La respuesta y tramitación de las quejas y sugerencias de los visitantes.

Parte del montaje *El carro naval*, Teatro-Museo Dalí
Part del muntatge *El carro naval*, Teatre-Museu Dalí

Fachada de Torre Galatea, sede de la
Fundación Gala-Salvador Dalí

Façana de Torre Galatea, seu de la Fundació
Gala-Salvador Dalí

- La coordinació de les visites guiades a la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol, realitzades pel personal del Museu, amb una programació diària de visites gratuïtes en català i castellà i un servei de visites contractades en diversos idiomes. Durant el 2004 han gaudit d'aquest tipus de visites un total de 10.163 persones (4.297 corresponents a visites gratuïtes i 5.866 a visites contractades).
- El manteniment i actualització de la senyalització direccional i informativa.
- La preparació i el reciclatge dels informadors de sala dels museus, tasca que inclou la formació dels informadors de la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat i la dels membres del Servei de Guies del Castell de Púbol.
- Les activitats de formació i relacions públiques, en col·laboració amb els departaments de Promoció i Comunicació, per a professionals del sector turístic i mitjans informatius.
- La contestació i tramitació de les queixes i suggeriments dels visitants.

La imponente cúpula del Teatro-Museo

La imponent cúpula del Teatre-Museu

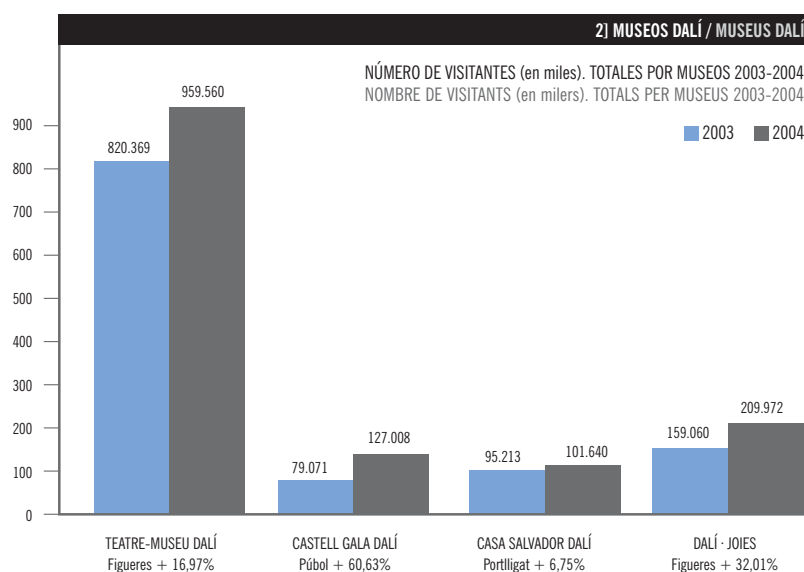
El Teatro-Museo Dalí, eje central del conjunto museográfico daliniano, recibió durante el 2004 un total de 959.560 visitantes. Los gráficos adjuntos reflejan el aumento de visitas experimentado respecto al 2003 (núm. 2), además de la evolución mensual (núm. 3) y los diferentes tipos de entradas vendidas (núm. 4).

visitantes del Teatro-Museo Dalí de Noche. En cuanto a los períodos de enero a junio y de octubre a diciembre, la cifra de visitantes fue de 597.435.

El 64,67% del público que acudió al Teatro-Museo lo hizo como visitante individual, mientras que los grupos organizados representaron un 35,33%.

Entre los meses de julio y septiembre se registraron 362.125 visitantes, de los que 22.328 fueron

Los ingresos por venta de entradas en el Teatro-Museo Dalí sumaron 6.488.394,50 euros.

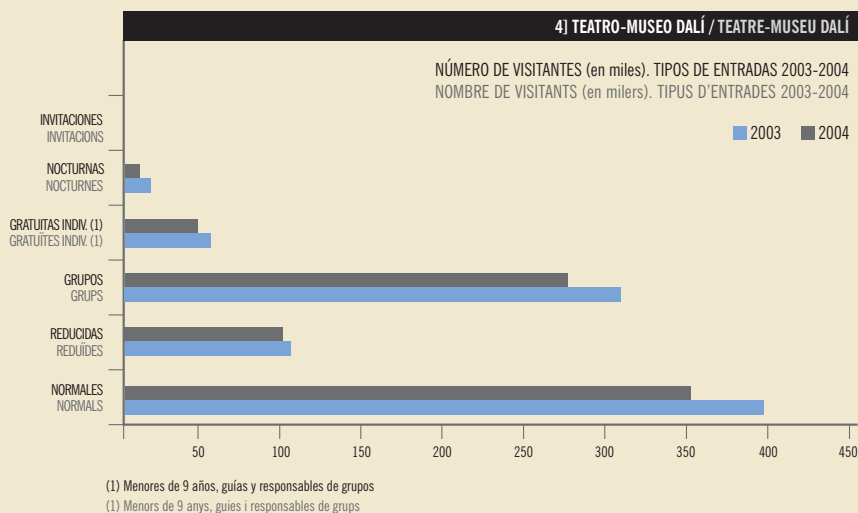
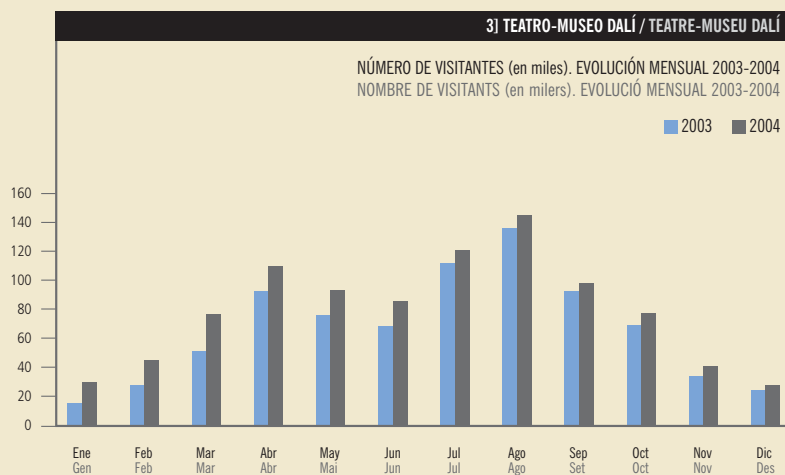
El Teatre-Museu Dalí, eix central del conjunt museogràfic dalinià, va rebre durant el 2004 un total de 959.560 visitants. Els gràfics adjunts reflecteixen l'augment de visitants enregistrat respecte al 2003 (núm. 2), l'evolució mensual (núm. 3) i els diferents tipus d'entrades venudes (núm. 4).

Entre els mesos de juliol i setembre es van comptabilitzar 362.125 visitants, 22.328 dels quals són visitants del Teatre-Museu Dalí de Nit. La xifra

corresponent als períodes de gener-juny i octubre-desembre va ser de 597.435 visitants.

El 64,67% del públic que va acudir al Teatre-Museu ho va fer com a visitant individual, mentre que els grups organitzats van representar un 35,33%.

Els ingressos per venda d'entrades al Teatre-Museu Dalí van sumar 6.488.394,50 euros.

Entrada al espacio Dalí-Joyas / Entrada a l'espai Dalí-Joies

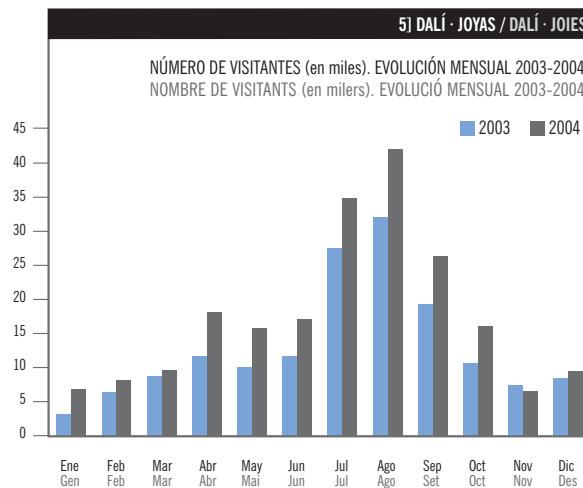

Joya El elefante espacial / Joia L'elefant espacial

DALÍ-JOYAS

La repercusión que entre el público ha tenido el Año Dalí se ha hecho notar especialmente en este espacio museístico, que ha pasado de los 159.060 visitantes del 2003 a los 209.972 recibidos en el 2004. Cabe destacar que la mayor parte de las visitas fueron individuales, concretamente 193.059, y que un 19% de visitantes del Teatro-Museo Dalí también han disfrutado de este espacio.

Los ingresos por venta de entradas a la sala Dalí-Joyas, excluidas las ventas en concepto de entrada conjunta Teatro-Museo Dalí / Dalí-Joyas, sumaron un total de 24.72,50 euros.

Joya *La sortija lenta*

Joia *L'anell lent*

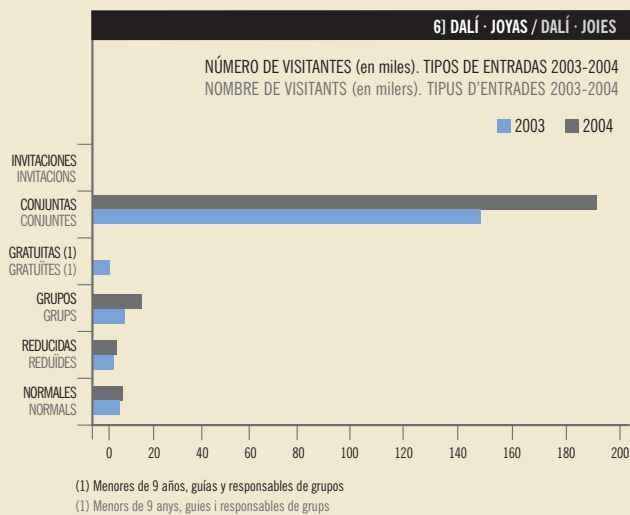
< Detalle

< Detall

DALÍ·JOIES

La celebració de l'Any Dalí ha incidit especialment en el nombre de visitants comptabilitzat en aquest espai museístic, que ha passat de 159.060 visitants el 2003 a 209.972 el 2004. Cal destacar que la major part de les visites van ser individuals, concretament 193.059, i que un 19% dels visitants del Teatre-Museu Dalí també ha gaudit d'aquest espai.

Els ingressos obtinguts per venda d'entrades a l'espai Dalí·Joies, excloses les vendes enregistrades en concepte d'entrada conjunta Teatre-Museu Dalí/Dalí·Joies, van sumar un total de 24.722,50 euros.

Fachada del Castillo de Púbol
Façana del Castell de Púbol

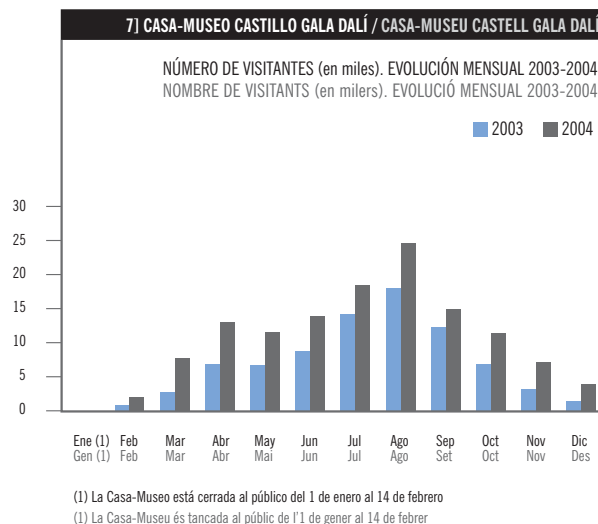
Las sillas Mackintosh, en el interior de Púbol
Les cadires Mackintosh, a l'interior de Púbol

CASA-MUSEO CASTILLO GALA DALÍ

Durante el período de apertura, del 15 de marzo al 31 de diciembre, el recinto museístico recibió la visita de 125.140 personas, a las que hay que añadir las 1.868 que lo visitaron, con reserva previa, fuera de esta temporada. En total, la Casa-Museo acogió 127.008 visitantes (véase el gráfico núm. 2).

En los períodos de enero-junio y octubre-diciembre se registraron 69.812 visitas, y de julio a septiembre, 57.196. La cifra de visitantes mensuales y la comparativa con el año 2003 se pueden apreciar en el gráfico número 7.

Por otra parte, observando el gráfico de tipos de entradas (núm. 8) se deduce que el 64,95% del público corresponde a visitantes individuales, y el 35,05% a grupos. La Fundación obtuvo unos ingresos de 508.619 euros en concepto de entradas. Cabe destacar el aumento del número de visitantes de los dos últimos meses del año que se viene experimentando desde el 2002 (un 60,63% más que en el 2003).

Entrada al Castillo
Entrada al Castell

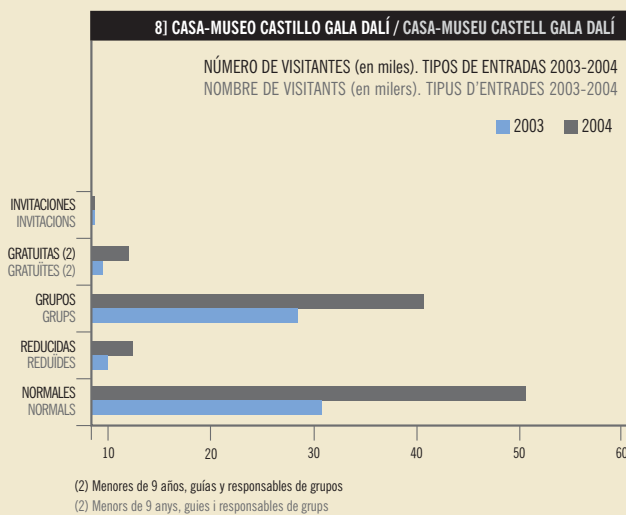
Púbol, Baix Empordà

CASA-MUSEU CASTELL GALA DALÍ

Durant el període d'obertura, del 15 de març al 31 de desembre, el recinte museístic va rebre 125.140 persones, a les quals s'han d'afegir les 1.868 que el van visitar, amb reserva prèvia, fora d'aquesta temporada. En total, la Casa-Museu va rebre 127.008 visitants (vegeu el gràfic núm. 2).

Durant els períodes de gener-juny i octubre-desembre es van enregistrar 69.812 visites, i de juliol a setembre, 57.196. La xifra de visitants mensuals i la comparació amb l'any 2003 es poden apreciar al gràfic número 7.

Si s'observa el gràfic de tipus d'entrades (núm. 8), es dedueix que el 64,95% del públic correspon a visitants individuals i el 35,05%, a grups. La Fundació va obtenir uns ingressos de 508.619 euros en concepte d'entrades. Cal destacar l'augment sostingut que s'ha constatat des del 2002 en el nombre de visitants corresponent als dos últims mesos de l'any; l'increment ha estat d'un 60,63% respecte al 2003.

La casa de Portlligat, desde la bahía
La casa de Portlligat, des de la badia

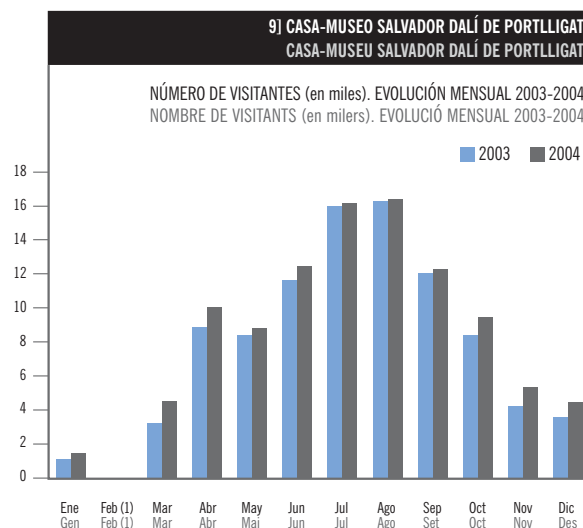
Vista de la bahía desde el interior de la Casa-Museo
Vista de la badia des de l'interior de la Casa-Museu

CASA-MUSEO SALVADOR DALÍ

El número de visitantes que acogió la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat durante el 2004 aumentó en un 6,75% respecto al 2003, un crecimiento que se mantiene al alza a pesar de las limitaciones que imponen el propio edificio y el sistema de visitas. El recinto museístico, cerrado del 7 de enero al 12 de marzo, recibió un total de 101.640 visitantes, una media de 338 por día (gráfico núm. 2).

En los gráficos 9 y 10 se puede apreciar la evolución mensual del número de visitantes y los diferentes tipos de entradas vendidas. En los períodos marzo-junio y octubre-diciembre se recibieron 56.805 visitantes, y de julio a septiembre, 44.835.

La apertura de la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat en su octava temporada aportó a la Fundación un total de 689.872 euros en concepto de venta de entradas, lo que supone un aumento del 9,96% respecto al año anterior.

(1) La Casa-Museo está cerrada al público del 7 de enero al 14 de marzo
(1) La Casa-Museu és tancada al públic del 7 de gener al 14 de març

Algunos de los utensilios del taller de Salvador Dalí
Alguns dels estris del taller de Salvador Dalí

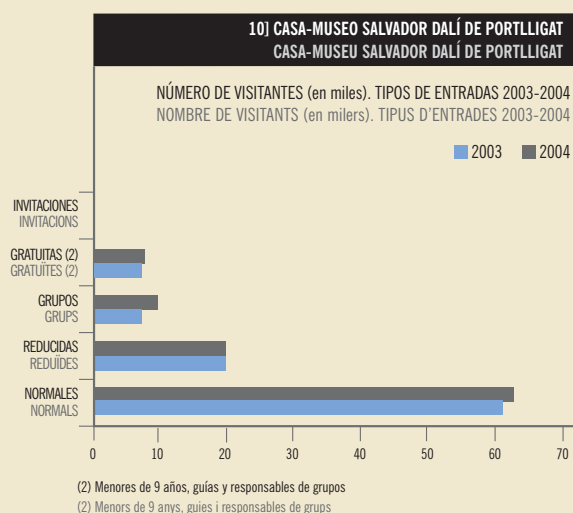

CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ

El nombre de visitants comptabilitzat a la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat durant el 2004 va augmentar un 6,75% respecte al 2003, en una línia de creixement que es manté a l'alça malgrat les limitacions que imposen el mateix edifici i el sistema de visites. El recinte museístic, que va tancar les portes del 7 de gener al 12 de març, va rebre un total de 101.640 visitants, és a dir, una mitjana de 338 per dia (gràfic núm. 2).

Als gràfics 9 i 10 es pot apreciar l'evolució mensual del nombre de visitants i els diferents tipus d'entrades venudes. Durant els períodes de març-juny i octubre-desembre es van rebre 56.805 visitants, i de juliol a setembre, 44.835.

L'obertura de la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat en la seva vuitena temporada va aportar a la Fundació un total de 689.872 euros en concepte de venda d'entrades, xifra que suposa un augment del 9,96% respecte a l'any anterior.

Salvador Dalí
50 cuadros abstractos que a dos metros se convierten en tres Lenines disfrazados de chino y a seis metros forman la cabeza de un tigre real, 1963
 Óleo / tela, 200 x 229 cm
 Fundación Gala-Salvador Dalí, núm. inv. 0392

Esta obra, la primera de las adquiridas en el 2004, fue presentada el 12 de enero por Antoni Pitxot, director del Teatro-Museo Dalí, Montse Aguer, directora del Centro de Estudios Dalinianos, y Joan Manuel Sevillano, gerente de la Fundación. La entidad ya tenía en sus fondos un estudio de este espectacular óleo (núm. inv. 226A), por lo que consideraba de gran importancia incorporar la pieza acabada a su colección. El óleo fue pintado en una época especialmente interesante por la incorporación que Dalí hace en su obra de los últimos acontecimientos y descubrimientos científicos. A lo largo de su historia, el lienzo ha sido expuesto en la Knoedler Gallery de Nueva York, en la Galerie Beyeler de Basilea (Suiza) y en el Minami Museum of Art de Japón, para pasar posteriormente a formar parte de una colección privada japonesa. El año que la pintó,

Dalí había descubierto el monóculo electroocular, un instrumento capaz de producir imágenes duales —por un lado, las captadas por la lente, y por otro, la imagen de la persona que utiliza dicha lente—, que fascinaban al artista. Asimismo, Dalí quiso incorporar algunas referencias a su infancia, como la afición por los cromos y las calcomanías, que frecuentemente representaban animales salvajes, como el tigre que preside esta obra.

Salvador Dalí
Figuras tumbadas en la arena, 1926
 Óleo / madera, 20,7 x 27,3 cm
 Fundación Gala-Salvador Dalí, núm. inv. 0390

La presentación de esta obra se llevó a cabo el día 19 de abril en la Sala de las Loggias y corrió a cargo de la directora del CED, el director del Teatro-Museo Dalí y el gerente de la Fundación. Esta importante pieza es una de las obras menos vistas de Dalí — hasta ahora sólo se había expuesto en una ocasión, durante una importante muestra celebrada en 1926 en las Galeries Dalmau de Barcelona— y su

Antoni Pitxot mostrando la riqueza de detalles de la obra *50 cuadros abstractos...*
 Antoni Pitxot mostra la riquesa de detalls de l'obra *50 quadres abstractes...*

Salvador Dalí

50 quadres abstractes que a dos metres es converteixen en tres Lenins disfressats de xinès i a sis metres formen el cap d'un tigre reial, 1963

Oli / tela, 200 x 229 cm

Fundació Gala-Salvador Dalí, núm. inv. 0392

La primera obra adquirida l'any 2004 va ser presentada el 12 de gener per Antoni Pitxot, director del Teatre-Museu Dalí, Montse Aguer, directora del Centre d'Estudis Dalinians, i Joan Manuel Sevillano, gerent de la Fundació. L'entitat ja tenia en el seu fons un estudi per a aquest oli espectacular (núm. inv. 226A) i, per tant, ha considerat molt important afegir la peça acabada a la seva col·lecció. L'oli pertany a una època que resulta interessant sobretot perquè Dalí incorpora els darrers esdeveniments i descobriments científics a la seva obra. La tela en qüestió va ser exposada a la Knoedler Gallery de Nova York, a la Galerie Beyeler de Basilea (Suïssa) i al Minami Museum of Art del Japó i, finalment, va passar a formar part d'una col·lecció privada japonesa. L'any que va ser executada, Dalí havia

descobert el monocle electroocular, un instrument capaç de produir imatges duals: d'una banda, les captades per la lent i, de l'altra, la imatge de la persona que utilitza la lent. Aquesta dualitat fascinava Dalí. L'artista hi va voler incorporar així mateix algunes referències a la seva infantesa, com ara l'afecció pels cromos i les calcomanies, que, sovint, representaven animals salvatges, com el tigre que presideix aquesta obra.

Salvador Dalí

Figures ajagudes a la sorra, 1926

Oli / fusta, 20,7 x 27,3 cm

Fundació Gala-Salvador Dalí, núm. inv. 0390

La directora del CED, el director del Teatre-Museu Dalí i el gerent de la Fundació van presentar l'obra el dia 19 d'abril a la Sala de les Loggies. Es pot dir que la Fundació ha redescobert aquesta peça cabdal, ja que fins ara se'n desconeixia la ubicació. És una de les obres menys vistes de Dalí: tan sols s'havia exposat en una ocasió durant una important mostra celebrada l'any 1926 a les Galeries

Figuras tumbadas en la arena

Figures ajagudes a la sorra

ubicación se desconocía, por lo que su adquisición por parte de la Fundación puede definirse como un auténtico redescubrimiento. Se trata de una obra fundamental en la evolución de Salvador Dalí surgida tras la visita que el pintor realizó al estudio parisino de Picasso en 1926, adonde había acudido para mostrarle al pintor malagueño su óleo *Muchacha de Figueres*. Durante esta visita, Dalí pasó más de dos horas contemplando obra de Picasso de estética cubista. El impacto que la misma le causó, junto con su expulsión aquel mismo año de la Academia de San Fernando de Madrid, supusieron un cambio en la obra daliniana y el inicio de caminos estéticos innovadores. La obra trasluce claras influencias no sólo de Picasso, sino también de Juan Gris y Georges Seurat.

Salvador Dalí

La fiesta en la ermita, c 1921

Temple / cartón, 52 x 52 cm

Fundación Gala-Salvador Dalí, núm. inv. 0393

También en la Sala de las Loggias se presentó esta obra el 17 de mayo.

La Fundación cuenta con la colección de obras dalinianas de primera época más importante que existe. De ella forman parte dos piezas similares a esta: una obra que lleva el mismo título que la que nos ocupa y con la que parecería formar una secuencia cinematográfica, y *Déjeuner sur l'herbe*. La obra adquirida en el 2004 sólo había podido verse en Japón en 1964. De temática festiva y estética de exaltación nacionalista, la obra está muy cerca del movimiento novecentista; pensemos que Dalí y Miró tuvieron momentos de aproximación al Novecentismo, un movimiento que vuelve a las raíces del país y transmite un sentimiento popular a través del retrato de escenas festivas (romerías, ferias, etc.). Esta temática está ya presente en la pintura de la escuela flamenca, como por ejemplo en Brueghel, que trata estas celebraciones a menudo cargadas de una dosis de ironía, como hace el propio Dalí en *La fiesta en la ermita*. Otras influencias de las que bebe Dalí son Ramon Pichot, en algunos personajes como las vendedoras de fruta, y también algunos artistas novecentistas como Nogués, Sunyer y Galí. La obra es también novecentista en la exaltación que hace del Mediterráneo. La capilla es una clara alegoría a la ermita de Sant Baldiri de Cadaqués. A pesar de

Montse Aguer y Antoni Pitxot muestran la obra a la prensa

Montse Aguer i Antoni Pitxot mostren l'obra a la premsa

033 Dalmau de Barcelona. Es tracta d'una peça fonamental en l'evolució de Salvador Dalí; va sorgir després de la visita que l'artista va fer a l'estudi parisenc de Picasso, l'any 1926, i durant la qual li va presentar l'oli *Noia de Figueres*. En aquesta visita, Dalí va estar observant obres d'estètica cubista de Picasso durant més de dues hores. L'impacte que li va causar l'experiència així com l'expulsió, aquell mateix any, de la Real Academia de San Fernando de Madrid van suposar un canvi en l'obra daliniana i un gir vers camins estètics innovadors. L'oli que ens ocupa mostra una influència clara no només de Picasso, sinó també de Juan Gris i de Georges Seurat.

Salvador Dalí

La festa a l'ermita, c. 1921

Tremp / cartró, 52 x 52 cm

Fundació Gala-Salvador Dalí, núm. inv. 0393

També a la Sala de les Loggies es va presentar aquesta obra el 17 de maig.

La Fundació disposa del fons més important d'obres dalinianes de la primera època, entre les quals figuren dues peces similars a l'adquirida: una que

porta el mateix títol, i que podria formar-hi una seqüència cinematogràfica, i *Déjeuner sur l'herbe*. L'obra que ens ocupa només s'havia pogut veure al Japó l'any 1964. De temàtica festiva i estètica d'exaltació nacionalista, és veïna del moviment noucentista. Dalí i Miró, en efecte, van tenir moments d'aproximació al noucentisme, moviment que retorna a les arrels del país i transmet un sentiment popular mitjançant la representació d'escenes festives: aplecs, fires, etc. Aquesta temàtica ja es troba present en la pintura de l'escola flamenca, amb exponents com, per exemple, Bruegel, que tracta aquesta mena de celebracions carregant-les sovint d'una certa dosi d'ironia, com també fa Dalí a *La festa a l'ermita*. Altres influències apreciables en aquesta peça són Ramon Pichot, a través d'alguns personatges com ara les venedores de fruita, i noucentistes com Nogués, Sunyer i Galí. L'obra també és noucentista en l'exaltació que fa del Mediterrani; la capella, per la seva banda, constitueix una al·legoria clara de l'ermita de Sant Baldiri de Cadaqués. Tot i que l'impressionisme, el modernisme i el noucentisme es consideren estils oposats, en l'obra de Dalí conflueixen amb molt bona harmonia.

La fiesta en la ermita

La festa a l'ermita

Antoni Pitxot, Montse Aguer y Joan Manuel Sevillano en el momento de la presentación

Antoni Pitxot, Montse Aguer i Joan Manuel Sevillano en el moment de la presentació

que Impresionismo, Modernismo y Novecentismo se consideren estilos opuestos, en la obra de Dalí confluyen en muy buena armonía.

Salvador Dalí

Retrato de Freud, 1937

Tinta china y gouache / papel, 35 x 25 cm

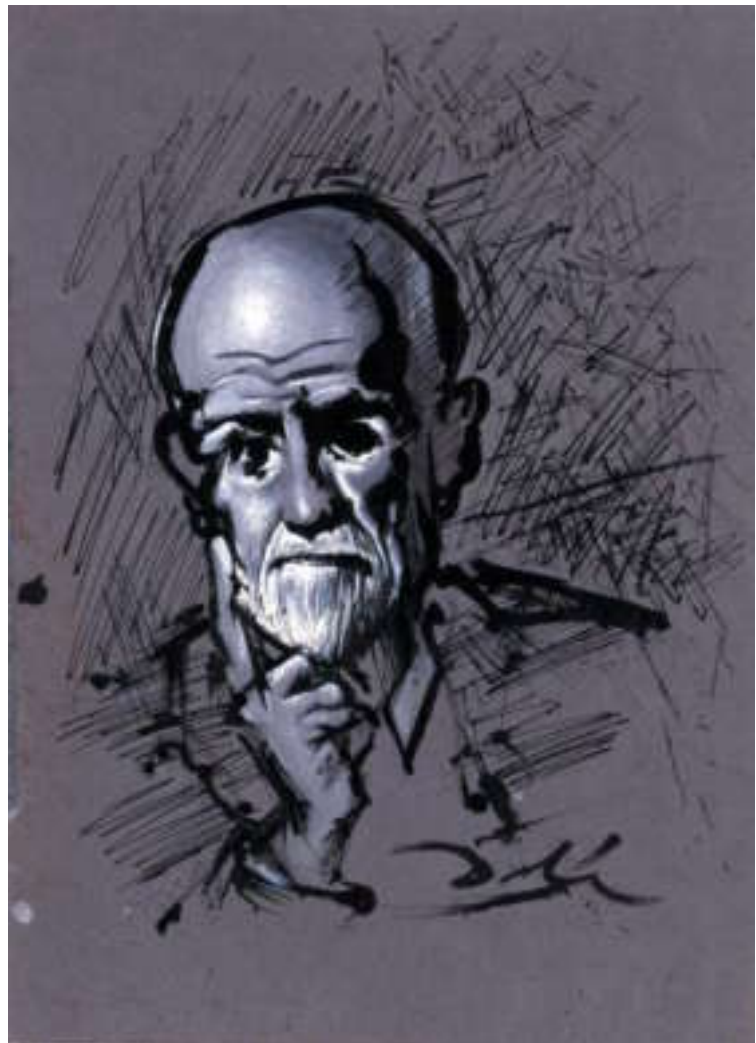
Fundación Gala-Salvador Dalí, núm. inv. 0399

Esta obra, que se presentó el 22 de junio en el Salón de Plenos del Ayuntamiento de Figueres, completa los fondos de la Fundación, que ya poseía algunos estudios de retratos de Freud (cabe recordar la importancia que el filósofo austriaco tiene en el trayectoria daliniana). Como el resto de surrealistas, Salvador Dalí se sentía muy interesado por el

psicoanálisis e intentó durante muchos años conocer personalmente a Freud, para lo que llegó a realizar hasta tres viajes a Viena. Sin embargo, a la hora de pintar el retrato, Dalí tuvo que inspirarse en imágenes de publicaciones, pues no sería hasta el 19 de julio de 1938 cuando pudo coincidir, en la ciudad de Londres, con el famoso psiquiatra. En el transcurso de la entrevista, Dalí le mostró una obra de la que se sentía muy orgulloso, *Metamorfosis de Narciso*: Freud quedó impresionado tanto por la obra como por la exposición que Dalí hizo de su método paranoico-crítico. En lo que se refiere al estilo de la pieza, el propio Dalí dijo, refiriéndose a la fisonomía de Freud, que el cráneo era como un caracol y sus ojos aparecían como dos agujeros negros, una de las obsesiones científicas del artista. En la adquisición de la obra se habían interesado también diversas instituciones freudianas.

Retrato de Freud

Retrat de Freud

035 Salvador Dalí
Retrat de Freud, 1937
Tinta xinesa i guaix / paper, 35 x 25 cm
Fundació Gala-Salvador Dalí, núm. inv. 0399

El 22 de juny es va presentar aquesta obra al saló de plens de l'Ajuntament de Figueres. La peça completa els fons de la Fundació, que ja disposava d'alguns estudis de retrats de Freud. Cal recordar la importància que té el filòsof en la trajectòria daliniana: Salvador Dalí, com la resta dels surrealistes, va demostrar un gran interès per la psicoanàlisi i durant molts anys va intentar conèixer Freud personalment, motiu pel qual va fer fins a

tres viatges a Viena. Per a la realització d'aquest retrat, Dalí es va haver d'inspirar en imatges de publicacions. De fet, no va ser fins al 19 de juliol de 1938 quan tots dos es van conèixer a Londres. En el decurs de la visita, Dalí mostrà a Freud una obra de la qual estava molt orgullós, *Metamorfosi de Narcís*. Freud en va quedar impressionat, com també de l'exposició que Dalí va fer del seu mètode paranoicocrític. Quant a l'estil de la peça, cal destacar que, respecte a la fisonomia de Freud, Dalí va dir que el crani era com un cargol i que els ulls hi apareixien com dos forats negres, una de les obsessions científiques de l'artista. Diverses institucions freudianes també s'havien mostrat interessades a adquirir aquesta obra.

Antoni Pitxot en el Saló de Plenos del Ayuntamiento de Figueres
Antoni Pitxot al saló de plens de l'Ajuntament de Figueres

R DIVULGAR

DIVULGAR

La Fundación Dalí ha participado, a diferentes niveles, en 19 exposiciones

EXPOSICIONES TEMPORALES

En su calidad de comisaria del Centenario, Montse Aguer ha escrito las cronologías de los catálogos de las exposiciones *Dalí. Cultura de masas* y la antológica *Dalí*. También ha participado, con artículos introductorios, en los catálogos de las exposiciones *Dalí i Gaudí: la revolució del sentiment d'originalitat*, *El país de Dalí* y *Dalí desconegut*, en este último caso junto con Antoni Pitxot.

Dalí en el Ampurdán.

La mirada de los fotógrafos ampurdaneses

Museu de l'Empordà, Figueres. 17 enero – 7 marzo

Museu Vostell Malpartida, Cáceres. 18 marzo – 30 abril

Palau Robert, Barcelona. 11 mayo – 30 junio

Palau Altea, Centre d'Arts, Altea. 8 julio – 1 agosto

Sala de Cultura de Sant Domènec,

La Seu d'Urgell. 5 – 29 agosto

Museu del Suro, Palafrugell. 4 – 30 septiembre

Museu de Gavà, 5 octubre – 7 noviembre

Antiga Estació, Rubí. 11 noviembre – 12 diciembre

Sala d'Exposicions L'Amistat, Cadaqués. 16 de diciembre 2004 – 16 enero 2005

Organizada por la asociación Amics dels Museus Dalí y con la colaboración de la Fundación Gala-Salvador Dalí, el Museu de l'Empordà, el Ayuntamiento de Figueres, la Generalitat de Catalunya y la Fundación "la Caixa", esta exposición quiere dar a conocer al Dalí más íntimo y cercano. Las comisarias de la muestra, Rosa M. Maurell, coordinadora del Centro de Estudios Dalinianos, e Inés Padrosa, licenciada en Historia del Arte y diplomada en Biblioteconomía y Documentación, seleccionaron un total de 75

fotografías realizadas entre los años 1950 y 1980, casi todas inéditas, que se repartieron en cinco espacios temáticos: «Dalí espontáneo», «Dalí en el proceso de creación», «Dalí en el Teatro-Museo», «Dalí con personajes» y «Dalí, performances». Las instantáneas fueron tomadas por las cámaras de ocho fotógrafos locales contemporáneos de Salvador Dalí, algunos de ellos no profesionales, que captaron imágenes insólitas del artista: Esteve Ayats, Melitó Casals «Meli», Joan Moncanut, Enrique Sabater, Francesc Simon, Adelí Torner, Robin Townsend y Joan Vehí. La muestra fue inaugurada por la *consellera* de Cultura, Caterina Mieras, en el Museu de l'Empordà de Figueres el día 17 de enero. El texto para el catálogo, titulado «Recorrido por la exposición», fue escrito por Rosa M. Maurell.

Dalí. Cultura de masas

CaixaForum, Barcelona. 5 febrero – 23 mayo

MNCARS, Madrid. 28 junio – 30 agosto

Salvador Dalí Museum, St. Petersburg (Florida, EE.UU.)
1 octubre 2004 – 20 enero 2005

Boijmans van Beuningen, Rotterdam (Holanda).
5 marzo – 12 junio 2005

La exposición central del Año Dalí en España, comisariada por Fèlix Fanés, fue inaugurada en el centro CaixaForum de Barcelona el 5 de febrero de 2004 por S. A. R. el Príncipe Felipe de Borbón. La muestra estuvo organizada por la Fundación "la Caixa", con la colaboración de la Fundación Gala-Salvador Dalí, y fue coproducida por el Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía. Posteriormente se pudo ver también en el MNARS de Madrid y, en versión

Inauguración de la muestra en el Museu de l'Empordà

Inauguració de la mostra al Museu de l'Empordà

La Fundació Dalí ha participat a diferents nivells en 19 exposicions

EXPOSICIONS TEMPORALS

En tant que comissària del centenari, Montse Aguer ha escrit les cronologies dels catàlegs de l'exposició *Dalí. Cultura de masses* i de l'antològica *Dalí*. També ha participat amb articles introductoris en els catàlegs de les exposicions *Dalí i Gaudí: la revolució del sentiment d'originalitat*, *El país de Dalí* i *Dalí desconegut*, en aquest darrer cas juntament amb Antoni Pitxot.

Dalí a l'Empordà.

La mirada dels fotògrafs empordanesos

Museu de l'Empordà, Figueres. 17 gener – 7 març

Museu Vostell Malpartida, Càceres. 18 març – 30 abril

Palau Robert, Barcelona. 11 maig – 30 juny

Palau Altea, Centre d'Arts, Altea. 8 juliol – 1 agost

Sala de Cultura de Sant Domènec,

la Seu d'Urgell. 5 – 29 agost

Museu del Suro de Palafrugell. 4 – 30 setembre

Museu de Gavà. 5 octubre – 7 novembre

Antiga Estació de Rubí. 11 novembre – 12 desembre

Sala d'Exposicions L'Amistat de Cadaqués. Del 16 de desembre de 2004 a 16 de gener de 2005

Aquesta exposició, organitzada per l'associació Amics dels Museus Dalí amb la col·laboració de la Fundació Dalí, el Museu de l'Empordà, l'Ajuntament de Figueres, la Generalitat de Catalunya i la Fundació "la Caixa", pretenia donar a conèixer el Dalí més íntim i proper. Les comissàries de la mostra, Rosa M. Maurell, coordinadora del Centre d'Estudis Dalinians, i Inés Padrosa, llicenciada en Història de l'Art i diplomada en Biblioteconomia i Documentació, van seleccionar un total de 75

fotografies realitzades entre els anys 1950 i 1980, gairebé totes inèdites, que es repartien en cinc espais temàtics: «Dalí espontani», «Dalí en el procés de creació», «Dalí al Teatre-Museu», «Dalí amb personatges» i «Dalí, *performances*». Les instantànies van ser captades per les càmeres de vuit fotògrafs locals contemporanis de Salvador Dalí, en alguns casos no professionals, que van copsar imatges insòlites de l'artista: Esteve Ayats, Melitó Casals «Meli», Joan Moncanut, Enrique Sabater, Francesc Simon, Adelfí Torner, Robin Townsend i Joan Vehí. La mostra va ser inaugurada per la consellera de Cultura, Caterina Mieras, al Museu de l'Empordà de Figueres el dia 17 de gener. Rosa M. Maurell va escriure el text per al catàleg, que va titular «Recorregut per l'exposició».

Dalí. Cultura de masses

CaixaForum, Barcelona. 5 febrer – 23 maig

MNCARS, Madrid. 28 juny – 30 agost

Salvador Dalí Museum, St. Petersburg (Florida, EUA).

1 octubre 2004 – 20 gener 2005

Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam

(Holanda). 5 març – 12 juny 2005

L'exposició central de l'Any Dalí a l'Estat espanyol, comissariada per Fèlix Fanés, va ser inaugurada per S. A. R. el Príncep Felip de Borbó al centre CaixaForum de Barcelona el 5 de febrer de 2004; la mostra va ser organitzada per la Fundació "la Caixa", amb la col·laboració de la Fundació Dalí, i coproduïda amb el Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía. Posteriorment va viatjar al MNCARS de Madrid i, en

Inauguración en CaixaForum por S. A. R. el Príncipe de Asturias
Inauguració al CaixaForum per S. A. R. el Príncep d'Astúries

Sección dedicada a *El Ángelus*
Secció dedicada a *L'Àngelus*

más reducida, en el Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg, donde fue inaugurada el 1 de octubre con la presencia de Ramon Boixadós y Joan Manuel Sevillano, presidente y gerente de la Fundación, respectivamente. En el 2005 podrá verse en el Museum Boijmans van Beuningen de Rotterdam.

La exposición quiere mostrar sintéticamente el contacto entre pintura y cultura popular que Dalí mantuvo a lo largo de toda su vida: primero, durante los años veinte, en Barcelona y Madrid, con sus manifiestos antiartísticos y de elogio de la nueva belleza industrial; más adelante, en París, en contacto con los surrealistas, tan interesados por el cine y otros aspectos del mundo mecánico e industrial, y, finalmente, en EE. UU. donde la nueva naturaleza visual llega a su cénit.

A través de las más de 400 obras reunidas, entre óleos, dibujos, películas y objetos relacionados con el artista, la exposición pretendía mostrar la conexión de Dalí con disciplinas como la publicidad, la prensa, el espectáculo, la moda, el diseño y las comunicaciones. Otro aspecto importante de la muestra fue que, hasta el 17 de febrero, los visitantes tuvieron la oportunidad de ver, por primera vez en España, la película *Destino*, el proyecto inacabado de Dalí para Walt Disney y que, finalmente, la productora llevó a cabo en el 2003. Cabe destacar, por otra parte, que la cinta fue nominada al Oscar al Mejor Cortometraje de Animación en el 2004. La importantísima contribución académica de la muestra al estudio actual y riguroso de la figura y la obra de Salvador Dalí, así como su calidad de ejecución y su originalidad, han sido motivo de comentarios y elogios muy positivos por parte de medios especializados de todo el mundo.

Dalí: afinidades electivas

Palau Moja, Barcelona. 19 febrero – 18 abril

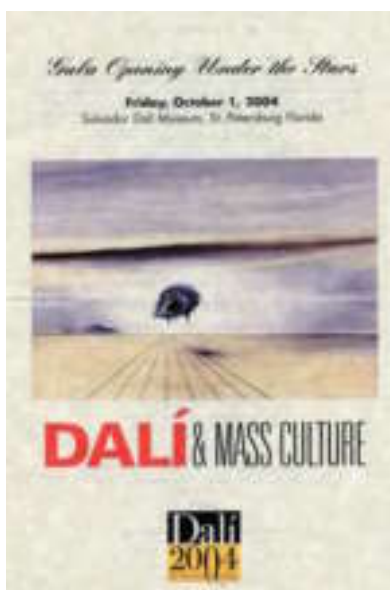
Se trata de la primera de las muestras organizadas conjuntamente por la Fundación Gala-Salvador Dalí y el Departament de Cultura de la Generalitat de Cataluña para conmemorar el Año Dalí. El objetivo era situar la figura de Dalí dentro de un contexto concreto, relacionándolo con artistas de vanguardia como Marcel Duchamp, Man Ray o André Breton.

La exposición, comisariada por Pilar Parcerisas, recorrió las fuentes de inspiración de Salvador Dalí —ya fuesen pictóricas, literarias, paisajísticas o científicas— a través de 250 piezas entre pinturas, dibujos, grabados, libros, fotografías, documentos y objetos. Jordi Artigas, Carme Ruiz y Montse Aguer escribieron el artículo titulado «Dalí, escritos surrealistas» que aparece en el catálogo de la muestra.

Don Quixote de la Mancha ilustrado por Salvador Dalí

Castillo Gala Dalí de Púbol. 13 marzo – 31 diciembre

La muestra fue inaugurada en la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol el 22 de marzo. Comisariada por Montse Aguer y coordinada por el Centro de Estudios Dalinianos, contó, un año más, con el patrocinio de "la Caixa". El objetivo era brindar al visitante la posibilidad de descubrir al Dalí ilustrador a través de las 38 obras expuestas: 28 dibujos a tinta y 10 acuarelas que Dalí realizó en 1945 para ilustrar la versión inglesa de la primera parte de *El Quijote*, editada al año siguiente por Random House con el título *The Life and Achievements of the Renowned Don Quixote de la Mancha*.

Inauguración en Madrid, con la asistencia de la ministra de Cultura
Inauguració a Madrid, amb l'assistència de la ministra de Cultura

Programa de la inauguración de Dalí.
Cultura de masses en Florida

Programa de la inauguració de Dalí.
Cultura de masses a Florida

041 versió més reduïda, al Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg, i finalment, ja el 2005, es podrà veure al Museum Boijmans van Beuningen de Rotterdam. Al Salvador Dalí Museum la mostra es va inaugurar l'1 d'octubre amb la presència de Ramon Boixadós i Joan Manuel Sevillano, president i gerent de la Fundació, respectivament.

En aquesta exposició es va voler mostrar sintèticament el contacte entre pintura i cultura popular que Dalí va mantenir al llarg de tota la seva vida: primer a Barcelona i Madrid, durant els anys vint del segle passat, amb els seus manifestos antiartístics i amb l'elogi de la nova bellesa industrial; després a París, en contacte amb els surrealistes, tan interessats pel cinema i altres aspectes del món mecànic i industrial; i, finalment, als EUA, on la nova naturalesa visual arriba a la seva culminació. Amb aquest objectiu es van aplegar més de 400 obres, entre olis, dibuixos, pel·lícules i objectes relacionats amb l'artista, per tal de mostrar la connexió de Dalí amb disciplines com ara la publicitat, la premsa, l'espectacle, la moda, el disseny i les comunicacions.

Un altre aspecte important de l'exposició va ser que, fins al 17 de febrer, els visitants van tenir l'oportunitat de veure, per primera vegada a l'Estat espanyol, el film *Destino*, projecte inacabat de Dalí per a Walt Disney que, finalment, aquesta productora va dur a terme al 2003. A més, cal destacar que el film va ser nominat en la categoria de Millor curtmetratge d'animació als premis Oscar del 2004. La importantíssima contribució acadèmica de la mostra a l'estudi actual i rigorós de Salvador Dalí així com la seva qualitat d'execució i originalitat han estat motiu d'elogis i comentaris molt positius per part de mitjans especialitzats d'arreu del món.

Dalí: afinitats electives

Palau Moja, Barcelona. 19 febrer – 18 abril

Aquesta mostra, la primera de les que van organitzar conjuntament la Fundació Gala-Salvador Dalí i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya per commemorar l'Any Dalí, tenia per objectiu situar Salvador Dalí dins un context concret, relacionant-lo amb artistes d'avantguarda com ara Marcel Duchamp, Man Ray i André Breton.

L'exposició, comissariada per Pilar Parcerisas, va recórrer les fonts d'inspiració de Salvador Dalí — pictòriques, literàries, paisatgístiques i científiques— a través de 250 peces entre pintures, dibuixos, gravats, llibres, fotografies, documents i objectes. «Dalí, escrits surrealistes» va ser l'article que Jordi Artigas, Carme Ruiz i Montse Aguer van escriure conjuntament per al catàleg de la mostra.

Don Quixote de la Mancha il·lustrat per Salvador Dalí

Castell Gala Dalí de Púbol. 13 març – 31 desembre

La mostra va ser inaugurada a la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol el 22 de març. Per a l'organització d'aquesta exposició, comissariada per Montse Aguer i coordinada pel Centre d'Estudis Dalinians, la Fundació va comptar, un any més, amb el patrocini de "la Caixa". La mostra oferia al visitant l'oportunitat de descobrir el Dalí il·lustrador a través de les 38 obres (28 dibuixos a tinta i 10 aquarel·les) que Dalí va realitzar el 1945 per il·lustrar la versió anglesa de la primera part del Quixot, editada l'any següent per Random House amb el títol *The Life and Achievements of the Renowned Don Quixote de la Mancha*.

Van participar en l'acte de presentació, entre altres,

Albert Boadella y dos actores de Els Joglars el día de la inauguración

Albert Boadella i dos actors d'Els Joglars el dia de la inauguració

El país de Dalí. Montaje de la muestra en el Museu de l'Empordà

El país de Dalí. Muntatge de la mostra al Museu de l'Empordà

En el acto de presentación participaron, entre otros, el consejero delegado de Planeta, José Manuel Lara, el presidente de la Fundación Gala-Salvador Dalí, Ramon Boixadós, y el director de Els Joglars, Albert Boadella. Dos miembros de esta compañía llevaron a cabo una singular interpretación de la dualidad de Dalí, que Boadella comparó con la dualidad expresada por Cervantes entre Don Quijote y Sancho Panza.

Dalí Gaudí:

la revolución del sentimiento de originalidad

La Pedrera, Barcelona. 7 abril – 16 mayo

La exposición, comisariada por Montse Aguer y coordinada y documentada por el CED, fue organizada junto con la Fundación Caixa de Catalunya y se pudo ver en La Pedrera, la emblemática sala de exposiciones que esta entidad tiene en Barcelona. El número de personas que acudieron a verla, 65.660, refleja a la perfección que el acontecimiento tuvo un éxito rotundo. La muestra, que ya se había podido ver en el 2002 en la Casa-Museo de Púbol, presentaba un número reducido de óleos, dibujos, fotografías y manuscritos que permitían percibir, con una visión al mismo tiempo diferente e ilustradora, el genio de Gaudí a través de la mirada de Dalí. A través de este material, aún poco conocido, se quería destacar la figura de Dalí como gran reivindicador de Gaudí en particular y del Modernismo en general.

El país de Dalí

Museu de l'Empordà, Figueres. 1 mayo – 29 agosto

El día 1 de mayo, el presidente de la Generalitat, Pasqual Maragall, inauguró la muestra *El país de Dalí*, comisariada por Josep Playà. El Museu de l'Empordà, el Museu d'Història de Catalunya y la Fundación Gala-Salvador Dalí se encargaron conjuntamente de la organización de este acontecimiento cultural que reunió en la ciudad natal del artista un total de 271 piezas entre óleos, dibujos, fotografías y documentos. El recorrido por las obras expuestas daba idea de la estrecha e intensa

relación que Salvador Dalí mantuvo siempre con su tierra, el Empordà, con sus paisajes y con sus gentes, presentándonos a un Dalí ultralocal a través de los escenarios y personajes que le sirvieron de inspiración. La muestra ponía de manifiesto, al mismo tiempo, la vinculación de Dalí con otros creadores ampurdaneses, con los que mantuvo una estrecha relación durante toda su vida. La Fundación contribuyó con el préstamo de 22 obras, entre óleos y dibujos, y 6 documentos.

Dalí y las ilusiones ópticas

Museu del Cinema, Girona. 14 junio – 1 noviembre

De carácter esencialmente didáctico, la exposición, que se celebró en el Museu del Cinema y estuvo comisariada por Joan Mallarach, tenía como principal objetivo poner de relieve la estrecha conexión existente entre la obra de Dalí relacionada con las ilusiones ópticas y los referentes históricos de las técnicas utilizadas, que se remontan al siglo XVI. Los procedimientos científicos y los instrumentos empleados por Dalí para generar ilusiones ópticas se ilustraban a través del fondo patrimonial del Museu del Cinema, integrado por piezas similares a las utilizadas por Dalí como fuente de inspiración para crear dibujos anamórficos, imágenes estereoscópicas ocultas o dobles, hologramas... También se pudo ver una selección de estas obras realizadas por el pintor y prestadas por la Fundación Gala-Salvador Dalí, coorganizadora de la muestra.

Dalí desconocido

Museu de Cadaqués. 24 junio – 2 noviembre

La muestra, organizada por el Museu de Cadaqués y la Fundación Gala-Salvador Dalí, y comisariada por Antoni Pitxot y Montse Aguer, presentaba una selección de óleos, dibujos, acuarelas y apuntes del artista. La diversidad técnica de las obras exhibidas, algunas de las cuales se daban a conocer por primera vez, permitía captar el interés que Dalí sentía tanto por el mundo más clásico como por el más nuevo y experimental.

043 el conseller delegat de Planeta, José Manuel Lara, el president de la Fundació Dalí, Ramon Boixadós, i el director d'Els Joglars, Albert Boadella. Dos membres d'aquesta companyia teatral van dur a terme una singular interpretació de la dualitat de Dalí, que Boadella va comparar amb l'expressada per Cervantes entre el Quixot i Sancho Panza.

Dalí Gaudí:

la revolució del sentiment d'originalitat

La Pedrera, Barcelona. 7 abril – 16 maig

Aquesta exposició, comissariada per Montse Aguer i coordinada i documentada pel CED, va ser organitzada per la Fundació juntament amb la Fundació Caixa de Catalunya i es va poder veure a l'emblemàtica sala d'exposicions d'aquesta entitat a Barcelona, tot i que el 2002 ja s'havia exhibit a la Casa-Museu de Púbol. Durant la seva estança a la Pedrera va assolir un gran èxit de públic, ja que va rebre un total de 65.660 visitants. La mostra presentava un nombre reduït d'olis, dibuixos, fotografies i manuscrits que permetien copsar, amb una visió alhora diferent i il·lustradora, el geni de Gaudí a través de la mirada de Dalí. Amb aquest material, encara poc conegut, es va voler destacar la figura de Dalí com a gran reivindicador de Gaudí en particular i del modernisme en general.

El país de Dalí

Museu de l'Empordà, Figueres. 1 maig – 29 agost

El president de la Generalitat, Pasqual Maragall, va ser l'encarregat d'inaugurar l'1 de maig al Museu de l'Empordà aquesta mostra comissariada per Josep Playà. Organitzada conjuntament pel Museu de l'Empordà, el Museu d'Història de Catalunya i la Fundació Gala-Salvador Dalí, l'exposició va reunir a la ciutat natal de l'artista un total de 271 obres, entre olis, dibuixos, fotografies i documents. El material exposat va servir de fil conductor per mostrar, a través de l'obra literària i pictòrica de l'artista, la intensa relació que Salvador Dalí va mantenir sempre amb el seu país, l'Empordà, amb el seu paisatge i amb la seva gent, tot presentant-nos un Dalí ultralocal a través dels escenaris i personatges que li van servir d'inspiració. A més, l'exposició feia palesa la vinculació de Dalí amb altres creadors empordanesos, amb els quals va mantenir una relació estreta durant tota la seva vida. La Fundació Dalí hi va deixar en préstec 22 obres, entre olis i dibuixos, i 6 documents.

Dalí i les il·lusions òptiques

Museu del Cinema, Girona. 14 juny – 1 novembre

Essencialment didàctica, l'exposició comissariada per Joan Mallarach, que es va poder veure al Museu del Cinema gironí, va posar de manifest l'estreta connexió existent entre l'obra de Dalí relacionada amb les il·lusions òptiques i els referents històrics de les tècniques utilitzades, que es remunten al segle XVI. Amb l'objectiu d'il·lustrar els procediments científics i els instruments emprats per Dalí per generar il·lusions òptiques, es va mostrar el fons patrimonial del Museu del Cinema, integrat per peces similars a les que l'artista va utilitzar com a font d'inspiració per crear dibuixos anamòrfics, imatges estereoscòpiques ocultes o dobles, hologrames, etc., i també una selecció d'aquestes obres prestades per la Fundació Gala-Salvador Dalí, coorganitzadora d'aquesta mostra.

Dalí desconegut

Museu de Cadaqués. 24 juny – 2 novembre

Aquesta mostra, organitzada pel Museu de Cadaqués i la Fundació Gala-Salvador Dalí i comissariada per Antoni Pitxot i Montse Aguer, va presentar una selecció d'olis, dibuixos, aquarel·les i apunts de l'artista que en molts casos es donaven a conèixer per primera vegada. La diversitat tècnica de les obres exhibides va permetre copsar l'interès que sentia Salvador Dalí tant pel món clàssic com pel més nou i experimental.

La vida secreta de Salvador Dalí

Teatre-Museu Dalí, Figueres. 26 juliol – 31 desembre

L'exposició va mostrar un recull de 126 dibuixos dels 136 que Dalí va realitzar per il·lustrar la seva autobiografia *La vida secreta de Salvador Dalí*. Dels dibuixos exposats, 124 provenien d'una col·lecció particular i 2 dels fons de la Fundació Gala-Salvador Dalí, i es van presentar en el mateix ordre en què van aparèixer a la primera edició de *The Secret Life of Salvador Dalí*, publicada en anglès el 1942 per l'editorial Dial Press de Nova York.

L'acte de presentació va tenir lloc el 26 de juliol sota la cúpula del Teatre-Museu Dalí i va ser presidit per Ramon Boixadós, Antoni Pitxot i el president de la Diputació de Girona, Carles Pàramo.

L'exposició, comissariada per Montse Aguer, es va poder veure al tercer pis del Teatre-Museu Dalí i va oferir als visitants l'oportunitat d'admirar la perfecta combinació entre el Dalí dibuixant i el Dalí escriptor.

Visitantes de la exposición temporal de Púbol dedicada al Quijote
 Visitants de l'exposició temporal de Púbol dedicada al Quixot

Dos de las obras cedidas para la muestra *Dalí Gaudí: San Salvador y Antoni Gaudí se disputan la corona de la Virgen*

Dues de les obres cedides per a la mostra *Dalí Gaudí: Sant Salvador i Antoni Gaudí es disputen la corona de la Verge*

Estudio para «Mercado de esclavos con aparición del busto invisible de Voltaire»
Estudi per a «Mercat d'esclaus amb aparició del bust invisible de Voltaire»

Uno de los juegos ópticos que ofrecía la muestra del Museu del Cinema

Un dels jocs òptics que oferia la mostra del Museu del Cinema

< *Dalí desconocido*, portada del catàleg

< *Dalí desconegut*, portada del catàleg

Antoni Pitxot comenta los dibujos de *La vida secreta de Salvador Dalí* con Carles Pàramo y Joan Armangué

Antoni Pitxot comenta a Carles Pàramo i Joan Armangué els dibuixos de *La vida secreta de Salvador Dalí*

La vida secreta de Salvador Dalí

Teatro-Museo Dalí de Figueres. 26 julio – 31 diciembre

En la exposición, comisariada por Montse Aguer, se pudieron ver 126 dibujos de los 136 que Dalí realizó para ilustrar su autobiografía *La vida secreta de Salvador Dalí*. Los dibujos expuestos, 124 de los cuales provenían de una colección particular y los 2 restantes de los fondos de la Fundación Gala-Salvador Dalí, se presentaban en el mismo orden en que aparecieron en la primera edición de *The Secret Life of Salvador Dalí*, publicada en inglés en 1942 por la editorial Dial Press de Nueva York.

El acto de presentación, que tuvo lugar el 26 de julio bajo la cúpula del Teatro-Museo, estuvo presidido por Ramon Boixadós, Antoni Pitxot y el presidente de la Diputación de Girona, Carles Pàramo.

Los visitantes de la muestra, instalada en el tercer piso del Teatro-Museo Dalí, tuvieron la oportunidad de admirar la perfecta combinación entre el Dalí dibujante y el Dalí escritor.

Dalí

Palazzo Grassi, Venecia.

10 septiembre 2004 – 16 enero 2005

Philadelphia Museum of Art.

16 febrero – 15 mayo 2005

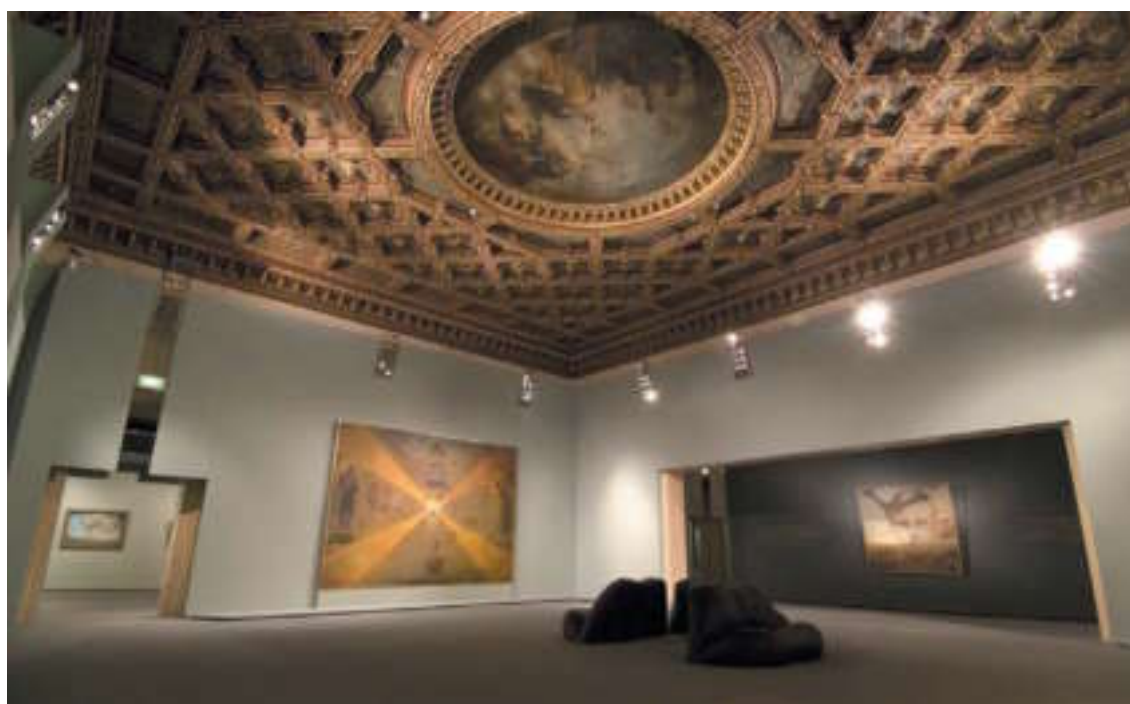
La gran exposición antológica que acoge el Palazzo Grassi es, sin duda, uno de los principales actos del Año Dalí. La muestra recoge unas trescientas piezas, algunas de ellas inéditas, procedentes de 101

colecciones públicas y privadas de 15 países diferentes. La Fundación Gala-Salvador Dalí es la institución que más obras ha prestado, con un total de 64 piezas, entre ellas 25 pinturas y 19 dibujos.

La exposición, comisariada por Dawn Ades y Montse Aguer como comisaria adjunta, pone al descubierto el Dalí más poliédrico. En un recorrido por las 36 salas que ocupa, buscando armonizar al máximo la aproximación cronológica y la temática, la muestra se organiza en bloques centrados, por ejemplo, en los experimentos del artista sobre la desintegración de la materia y las ilusiones ópticas, en sus períodos surrealista o clasicista, en sus obsesiones por Guillermo Tell o *El Ángelus* de Millet y en su exploración del inconsciente. También se dedican apartados a la arquitectura en la pintura daliniana, a la Guerra Civil española, al cine, a los objetos surrealistas y a la literatura. Asimismo, hay bloques temáticos que giran en torno a las figuras de Gala, su hermana Anna Maria, su padre y Federico García Lorca. El montaje corrió a cargo de Òscar Tusquets, arquitecto y patrono de la Fundación Dalí.

El acto de inauguración tuvo lugar el 10 de septiembre con la asistencia de SS. MM. los Reyes de España, la ministra de Cultura, su homólogo italiano y la ministra de Vivienda. La retrospectiva, realizada por el Palazzo Grassi y la Fundación Gala-Salvador Dalí, ha contado con la colaboración especial del Philadelphia Museum of Art y el apoyo del Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida) y el Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía (Madrid).

Vista interior de la antológica / Vista interior de l'antològica

Palazzo Grassi, Venècia.

10 setembre 2004 – 16 gener 2005

Philadelphia Museum of Art.

16 febrer – 15 maig 2005

La gran exposició antològica que acull el Palazzo Grassi és, sens dubte un dels principals actes del centenari de l'artista. La mostra aplega unes tres-centes peces, algunes de les quals inèdites, procedents de 101 col·leccions públiques i privades de quinze països diferents. La Fundació Gala-Salvador Dalí és la institució que més obres ha prestat, amb un total de 64 peces entre les quals destaquen 25 pintures i 19 dibuixos.

L'exposició, comissariada per Dawn Ades i Montse Aguer com a comissària adjunta, posa de manifest el Dalí més polièdric. En un recorregut que abraça 36 sales, tot cercant l'harmonia entre l'aproximació cronològica i la temàtica, la mostra s'organitza en blocs temàtics centrats en els experiments de l'artista sobre la desintegració de

la matèria i les il·lusions òptiques, els seus períodes surrealista i classicista, les seves obsessions per Guillem Tell o *L'Àngelus* de Millet i la seva exploració de l'inconscient. També es dediquen apartats a l'arquitectura en la pintura daliniana, a la Guerra Civil Espanyola, al cinema, als objectes surrealistes i a la literatura, juntament amb un seguit de blocs temàtics que aborden les figures de Gala, la seva germana Anna Maria, el seu pare i Federico García Lorca. El muntatge ha anat a càrrec d'Òscar Tusquets, arquitecte i patró de la Fundació Dalí.

L'acte d'inauguració va tenir lloc el 10 de setembre amb l'assistència de S. M. els Reis d'Espanya, la ministra de Cultura, el seu homòleg italià i la ministra de l'Habitatge. La retrospectiva, realitzada pel Palazzo Grassi i la Fundació Gala-Salvador Dalí, ha tingut la col·laboració especial del Philadelphia Museum of Art i el suport del Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida) i del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía (Madrid).

Portada del catàleg de la antològica (centre)

Portada del catàleg de l'antològica (centre)

Cartel anunciador de la muestra en el puente de la Academia

Cartell anunciador de la mostra en el pont de l'Acadèmia

Ramon Boixadós y Montse Aguer en el interior del Palazzo Grassi

Ramon Boixadós i Montse Aguer a l'interior del Palazzo Grassi

< *Dalí una vida de libro*: Portada del catálogo

< *Dalí una vida de llibre*: Portada del catàleg

048

La exposición *Las Navidades según Dalí*, en el IVAM >

L'exposició *Las Navidades según Dalí*, a l'IVAM >

PRÉSTAMOS DE OBRA

La Fundación ha prestado obras a 9 exposiciones organizadas por otras entidades, que se comentan brevemente.

Salvador Dalí, una vida de llibre

Biblioteca de Catalunya, Barcelona. 24 noviembre 2004 – 6 marzo 2005

La exposición, comisariada por Francesc Fontbona, Daniel Giralt-Miracle y Ricard Mas, explica desde diversos puntos de vista la relación de Salvador Dalí con la lectura, la escritura, la ilustración, el diseño gráfico y la edición a lo largo de su prolífica trayectoria. A través de manuscritos de Dalí, revistas, libros, catálogos, manifiestos, lecturas de cabecera y publicaciones centradas en torno al propio artista, la exposición permite conocer la evolución del pintor, determinada por seis etapas que estructuran cronológicamente la muestra: «Adolescencia y vocación (1919-1922)», «Años de formación (1923-1928)», «Época surrealista (1929-1940)», «La aventura americana (1941-1948)», «Hacia la revolución cultural (1949-1968)» y «Obras de museo (1969-1985)». La Fundación Gala-Salvador Dalí ha sido la entidad que ha realizado el préstamo más importante a la exposición, con una treintena de piezas entre libros, revistas, manuscritos y tres dibujos originales.

Dalí Centennial: The American Collection

Salvador Dalí Museum, St. Petersburg (Florida)

Enero – agosto 2004

Se prestan los elementos izquierdo y derecho de los montajes estereoscópicos *El pie de Gala* y *Dalí levantando la piel del mar Mediterráneo para enseñar a Gala el nacimiento de Venus*.

Se trata de una exposición que el museo americano, poseedor de una importante colección de obras de Dalí, dedica a conmemorar el centenario del nacimiento del artista.

Las Navidades según Dalí, 1958 – 1976

Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, Madrid. Marzo – abril 2004

Sala Municipal de Exposiciones de la Casa Revilla, Valladolid. Mayo – junio 2004

IVAM, Valencia. Octubre – noviembre 2004

Fundación Caixa Galicia, Vigo. Noviembre 2004 – enero 2005

Se prestan 33 obras: 20 diseños de felicitaciones navideñas y 13 textos manuscritos que los acompañan.

La muestra, organizada por la Fundación Avenir con el apoyo de la Fundación Dalí, presenta una colección de tarjetas de Navidad realizadas por Salvador Dalí entre 1958 y 1976, de las cuales cinco son reproducciones. Las piezas fueron cedidas en depósito por Hoechst Ibérica, S.A., hoy Avenir, a la Fundación Dalí para ser expuestas en el Teatro-Museo de Figueras. Las tarjetas van acompañadas del texto original de Dalí.

PRÉSTECES D'OBRA

La Fundació ha prestat obres a 9 exposicions organitzades per altres entitats, que es comenten breument a continuació.

Salvador Dalí, una vida de llibre

Biblioteca de Catalunya, Barcelona. 24 novembre 2004 – 6 març 2005

Comissariada per Francesc Fontbona, Daniel Giralt-Miracle i Ricard Mas, aquesta mostra explica, des de diversos punts de vista, la relació que Salvador Dalí va mantenir amb la lectura, l'escriptura, la il·lustració, el disseny gràfic i l'edició al llarg de la seva prolífica trajectòria.

Així, manuscrits de Dalí, revistes, llibres, catàlegs, manifestos, lectures de capçalera i publicacions centrades en el mateix artista permeten conèixer la seva evolució, determinada per sis etapes que structuren cronològicament l'exposició: «Adolescència i vocació (1919-1922)», «Anys de formació (1923-1928)», «Època surrealista (1929-1940)», «L'aventura americana (1941-1948)», «Vers la revolució cultural (1949-1968)» i «Obres de museu (1969-1985)». La Fundació Dalí ha estat l'entitat que ha cedit el nombre més gran de peces per a l'exposició, amb una trentena d'obres entre llibres, revistes, manuscrits i tres dibuixos originals.

Dalí Centennial: the American Collection

Salvador Dalí Museum, St. Petersburg (Florida)

Gener – agost 2004

Es presten els elements esquerre i dret dels muntatges estereoscòpics *El peu de Gala* i *Dalí aixecant la pell de la mar Mediterrània per ensenyar a Gala el naixement de Venus*.

Es tracta de l'exposició que el museu americà, posseïdor d'una important col·lecció d'obres de Salvador Dalí, dedica al centenari del naixement de l'artista.

Las Navidades según Dalí, 1958-1976

Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, Madrid. Març – abril 2004

Sala Municipal de Exposiciones de la Casa Revilla, Valladolid. Maig – juny 2004

IVAM, València. Octubre – novembre 2004

Fundación Caixa Galicia, Vigo. Novembre 2004 – gener 2005

Es presten 33 obres: 20 dissenys de nades i 13 textos manuscrits que els acompanyen.

La mostra, organitzada per la Fundación Aventus amb el suport de la Fundació Dalí, presenta una col·lecció de nades realitzades per Salvador Dalí entre els anys 1958 i 1976, cinc de les quals són reproduccions. Les peces van ser cedides en dipòsit per Hoechst Ibérica, S.A. (avui Aventus) a la Fundació Dalí per ésser exposades al Teatre-Museu Dalí de Figueres. Les nades s'acompanyen del text original de Dalí.

Entrada a la muestra, en la Fundación Miró
Entrada a la mostra, a la Fundació Miró

Manifiesto Amarillo. Dalí, Gasch, Montanyà y el antiarte

Fundación Joan Miró, Barcelona.

Junio – septiembre 2004

Sin título. Estudio para composición surrealista

Le somniat per tu. (L'he somniat per a tu - Lo he soñado para ti)

1 revista

La muestra pretende revisar el contexto en que se produce la aparición del Manifiesto Amarillo, que tenía como referentes a Joan Miró y el maquinismo y que fue divulgado a través de la revista *L'Esprit Nouveau*. Dentro del proyecto se evidencia asimismo la aportación fundamental de Salvador Dalí al Manifiesto así como las repercusiones que tuvo el documento.

Huellas dalinianas

Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid.

Julio – octubre 2004

Retrato de Salvador Dalí (hecho por Federico García Lorca)

La exposición realiza un recorrido por los artistas más significativos de la vanguardia histórica española y explica la influencia que sobre ellos tuvo Salvador Dalí desde 1929 y hasta el inicio de la Guerra Civil española.

Centenario Dalí

Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid.

Octubre 2004 – enero 2005

El pecado original

Préstamo de una obra de Salvador Dalí para ser expuesta en la sala dedicada al artista, una de las más visitadas del Museo.

Rafael Barradas, 1914 – 1929

Centre Cultural Metropolità Tecla Sala, Barcelona.

Octubre 2004 – enero 2005

Sin título. Borracho

La exposición pretende mostrar una selección de pinturas de Rafael Barradas, de sus obras y sus documentos vinculados al mundo del teatro, la ilustración y la ciudad de l'Hospitalet, donde vivió una época de su vida.

Salvador Dalí - Federico García Lorca.

La persistencia de la memoria

Museu d'Història de Catalunya, Barcelona.

Noviembre 2004 – enero 2005

Luis Buñuel con un torero

Autorretrato dedicado a Federico García Lorca

La muestra se basa en el atractivo y el interés de las personalidades de Dalí y Lorca, que representan, respectivamente, las culturas catalana y andaluza del siglo XX, sin obviar la indiscutible proyección universal de sus obras.

Planells surrealista

Casa Saladrigas, Blanes.

Diciembre 2004 – febrero 2005

Museu d'Art de Girona. Marzo 2005 – junio 2005

Sede de la Obra Social Caja Madrid, Barcelona.

Julio 2005 – agosto 2005

Sin título. Composición surrealista

Exposición antológica dedicada a Àngel Planells, significativa figura dentro del movimiento surrealista.

Portada del catàlego

Portada del catàleg

Manifest Groc. Dalí, Gasch, Montanyà i l'antiart
Fundació Joan Miró, Barcelona.

Juny – setembre 2004

Sense títol. Estudi per a composició surrealista

Le somniat per tu (L'he somniat per a tu)

1 revista

La mostra vol revisar el context en què es produeix l'aparició del Manifest Groc, que tenia com a referents Joan Miró i el maquinisme i que fou divulgat a través de la revista *L'Esprit Nouveau*. Dins del projecte, es pretén així mateix fer evident l'aportació fonamental de Salvador Dalí i palesar les repercussions que va tenir el Manifest.

Huellas dalinianas

Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid.

Juliol – octubre 2004

Retrat de Salvador Dalí (fet per Federico García Lorca)

Aquesta exposició ofereix un recorregut pels artistes més significatius de l'avantguarda històrica espanyola i explica la influència que hi va tenir Salvador Dalí des del 1929 fins al començament de la Guerra Civil Espanyola.

Centenario Dalí

Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid.

Octubre 2004 – gener 2005

El pecat original

L'obra es presta per ser exposada a la sala del museu dedicada a l'artista, una de les més visitades del recinte.

Rafael Barradas, 1914-1929

Centre Cultural Metropolità Tecla Sala, Barcelona.

Octubre 2004 – gener 2005

Sense títol. Borratxo

Exposició en què es pretén mostrar una selecció de les pintures de Rafael Barradas, de les seves obres i dels seus documents vinculats al món del teatre, la il·lustració i la ciutat de l'Hospitalet, on va viure durant una època de la seva vida.

Salvador Dalí - Federico García Lorca. La persistència de la memòria

Museu d'Història de Catalunya, Barcelona.

Novembre 2004 – gener 2005

Luis Buñuel amb un torero

Autoretrat dedicat a Federico García Lorca

Aquesta exposició es fonamenta en l'atractiu i l'interès de les personalitats de Dalí i García Lorca, que representen, respectivament, les cultures catalana i andalusa del segle XX, sense obviar la indiscutible projecció universal de les seves obres.

Planells surrealista

Casa Saladrigas, Blanes.

Desembre 2004 – febrer 2005

Museu d'Art de Girona. Març – juny 2005

Seu de l'Obra Social Caja Madrid, Barcelona.

Juliol – agost 2005

Sense títol. Composició surrealista amb ulls i paperina

Exposició antològica dedicada a Àngel Planells, figura significativa dins el moviment surrealista.

Los proyectos editoriales más importantes han sido la Obra Completa y el primer volumen del catálogo razonado on-line

DOCUMENTACIÓN Y CATALOGACIÓN

Durante el año 2004 se han llevado a cabo dos proyectos fundamentales para un mayor conocimiento de la obra de Salvador Dalí: el catálogo razonado y la Obra Completa, ambos incluidos en la agenda oficial del Año Dalí.

El 28 de mayo, el Museu Nacional d'Art de Catalunya acogió la presentación del primer volumen del catálogo razonado, que analiza de forma exhaustiva los óleos del maestro hasta 1930 (en total, 252 obras). El objetivo no era elaborar un catálogo de valoración estética de la obra del pintor, sino un trabajo de atribución con vistas a intentar establecer y determinar de una manera definitiva el corpus de la producción daliniana. Para esta labor de atribución se han examinado las obras de que se tenía conocimiento, contrastando el examen visual con la documentación fotográfica y la información contenida en catálogos de subastas, archivos de museos y galerías, libros, revistas de arte y prensa diaria. Los equipos técnicos de la Fundación Gala-Salvador Dalí, dirigidos por Montse Aguer, directora del Centro de Estudios Dalinianos, han sido los artífices de la investigación. En el desarrollo de esta labor han contado además con la colaboración de Carme Ruiz (CED) y Rosa Aguer (Registro), y el asesoramiento de Antoni Pitxot, director del Teatro-

Museo Dalí, Georgina Berini, conservadora-restauradora de la Fundación, y Fèlix Fanés, catedrático de Historia del Arte de la UAB y asesor del CED. Durante el trabajo se han recogido todos los datos técnicos de los óleos que Dalí pintó en el mencionado período. Cada obra va acompañada de una fotografía en color y de un amplio análisis, con la relación de todos los museos y salas donde se ha expuesto y un estudio minucioso de su procedencia, además de una explicación del contexto en que fue creada.

El catálogo se pone al alcance del público de una forma totalmente innovadora: a través de Internet, concretamente, del sitio web de la Fundación (www.salvador-dali.org). Este método de difusión comporta dos ventajas fundamentales: por un lado, posibilita una consulta dinámica del catálogo a través de las diversas opciones de acceso a la base de datos, y por otro, permite un escrutinio pormenorizado de cada obra mediante una versátil opción de ampliación de imágenes. No resulta de menor interés el hecho de que el acceso sea totalmente gratuito: ello ha permitido que el nivel de difusión durante los primeros meses haya sido considerable, lo que nos acerca al objetivo de convertir el catálogo razonado en la herramienta de referencia para el estudio de la obra pictórica de Salvador Dalí en el mundo.

El fotógrafo Martí Gasull
trabajando con los restauradores
El fotògraf Martí Gasull treballant
amb els restauradors

Els projectes editorials més importants han estat l'Obra Completa i el primer volum del catàleg raonat en línia

DOCUMENTACIÓ I CATALOGACIÓ

Durant l'any 2004 s'han dut a terme dos projectes fonamentals que han de servir per aprofundir el coneixement de l'obra de Salvador Dalí: el catàleg raonat i l'Obra Completa, ambdós inclosos dins de l'agenda oficial de l'Any Dalí.

El 28 de maig, el Museu Nacional d'Art de Catalunya va acollir la presentació del primer volum del catàleg raonat de l'obra daliniana, que analitza de forma exhaustiva els olis del mestre fins al 1930 (en total, 252 obres). L'objectiu no ha estat realitzar un catàleg de valoració estètica de l'obra del pintor, sinó un treball d'atribució mitjançant el qual s'intenta establir i determinar d'una manera definitiva el corpus de la producció daliniana. Per dur a terme aquest treball d'atribució s'han examinat totes les obres de què es tenia coneixement. L'examen visual, al seu torn, s'ha contrastat amb la documentació fotogràfica disponible i amb la informació recollida en catàlegs de subhastes, arxius de museus i galeries, llibres, revistes d'art i premsa diària. La investigació l'han realitzada els equips tècnics de la Fundació Gala-Salvador Dalí, sota la direcció de Montse Aguer, directora del Centre d'Estudis Dalinians, i amb la col·laboració de Carme Ruiz (CED) i Rosa Aguer (Registre). Per al desenvolupament de la seva tasca,

a més, han comptat amb l'assessorament d'Antoni Pitxot, director del Teatre-Museu Dalí, Georgina Berini, conservadora-restauradora de la Fundació, i Fèlix Fanés, catedràtic d'Història de l'Art de la UAB i assessor del CED. En el decurs dels treballs s'han recollit totes les dades tècniques dels olis que Dalí va pintar durant el període considerat. Cada obra s'acompanya d'una fotografia en color i d'una àmplia anàlisi, amb una relació de tots els museus i sales on s'ha exposat la peça i un estudi minuciós de la seva procedència, a més d'una explicació del context en el qual fou creada.

El catàleg es posa a l'abast del públic d'una forma totalment innovadora: a través d'Internet, concretament al web de la Fundació (www.salvador-dali.org). Aquesta circumstància comporta dos avantatges: en primer lloc, permet una consulta dinàmica del catàleg, gràcies a les diverses opcions d'accés a la base de dades, i, en segon lloc, fa possible un escrutini detallat de cada obra mitjançant una opció molt versàtil d'ampliació d'imatges. No és menys important el fet que l'accés hi sigui totalment gratuït: això ha propiciat que durant els primers mesos el nivell de difusió fos considerable i, alhora, ens apropa a l'objectiu de convertir el catàleg raonat en l'eina de referència per a l'estudi de l'obra pictòrica de Salvador Dalí arreu del món.

Presentación del catálogo razonado en el MNAC, Barcelona

Presentació del catàleg raonat al MNAC, Barcelona

Se calcula que en tres años se estará en disposición de incorporar a la web la segunda parte del catálogo, dedicada a las obras hasta 1939.

En cuanto a la aparición del tercer volumen de la Obra Completa de Salvador Dalí, cabe destacar la labor previa de transcripción de los sesenta y dos manuscritos llevada a cabo por el equipo del Centro de Estudios Dalinianos, que representó descifrar la a menudo complicada caligrafía daliniana y una ortografía que muchas veces aparecía alterada, independientemente de la lengua utilizada por el artista (francés, inglés, castellano o catalán).

El CED también ha trabajado en la transcripción de los setenta y cinco manuscritos que integrarán el cuarto volumen de la Obra Completa, el dedicado a los ensayos, que se publicará en el otoño de 2005.

INVESTIGACIÓN DOCUMENTAL

Continuando con la labor iniciada en el 2003, el Centro de Estudios Dalinianos ha llevado a cabo una intensa tarea de búsqueda de datos que ha servido de base a su directora para elaborar las exhaustivas cronologías aparecidas en los catálogos de las exposiciones de referencia del Año Dalí: *Dalí. Cultura de masas* y *Dalí*.

Paralelamente, se ha puesto en marcha una labor de recopilación de artículos sobre Salvador Dalí aparecidos hasta 1989 tanto en la prensa nacional como extranjera, que vienen a completar el fondo documental del CED, integrado por unos 35.000

artículos. Para ello se han visitado diferentes bibliotecas y archivos, entre ellos la Biblioteca de Figueras, el Archivo Histórico de la Ciudad de Girona, el Archivo Histórico de la Ciudad de Barcelona (Casa de l'Ardiaca), la Biblioteca de Catalunya o la Universidad Autónoma de Barcelona.

Esta exhaustiva labor de investigación ha servido también para otros proyectos en los que se está trabajando en estos momentos. Algunos de ellos vieron la luz a finales del 2004, como el Álbum Dalí, o bien se presentarán a lo largo del 2005: es el caso del que será el séptimo volumen de la Obra Completa, dedicado íntegramente a las entrevistas realizadas a Dalí y que están siendo recopiladas por el CED.

El Álbum Dalí, uno de los proyectos que ha representado más trabajo de investigación, ha aparecido como un volumen especial de la Obra Completa, con la voluntad de ser la cronología más exhaustiva de las publicadas sobre la vida y la obra de Salvador Dalí. Incluye una amplia recopilación de fotografías, cartas, manuscritos... pertenecientes a los fondos de la Fundación Gala-Salvador Dalí, muchos de ellos inéditos.

También en el 2004 se ha iniciado una revisión del fondo fotográfico al objeto de actualizar y completar, en los casos en que haya sido necesario, las fichas de las fotografías. Para ello, se ha procedido a escanear, medir y fechar las fotos y se ha realizado una descripción cuidada de las mismas, de manera que los investigadores que acudan a consultar este fondo puedan visionar las fichas en lugar de las fotografías, lo que redundará en una mejor conservación de las imágenes.

Las consultas realizadas en la Universidad Autónoma de Barcelona han sido numerosas

Les consultes a la Universitat Autònoma de Barcelona han estat nombroses

055 Es calcula que d'aquí tres anys ja s'hi podrà incorporar la segona part del catàleg, corresponent a les obres realitzades fins al 1939.

Quant a l'aparició del tercer volum de l'Obra Completa de Salvador Dalí, cal destacar la tasca prèvia de transcripció dels seixanta-dos manuscrits duta a terme per l'equip del Centre d'Estudis Dalinians, que va representar desxifrar la cal·ligrafia daliniana, sovint complicada, i una ortografia que en moltes ocasions apareixia alterada, independentment que la llengua utilitzada per l'artista fos el francès, l'anglès, el català o el castellà.

El CED també ha treballat en la transcripció dels setanta-cinc manuscrits que formaran part del quart volum de l'Obra Completa, el dedicat als assaigs, que es publicarà a la tardor de l'any 2005.

RECERCA DOCUMENTAL

Continuant el treball iniciat el 2003, el Centre d'Estudis Dalinians ha dut a terme una intensa tasca de recerca de dades que ha servit de base a la seva directora per elaborar les exhaustives cronologies aparegudes als catàlegs de les exposicions de referència de l'Any Dalí: *Dalí. Cultura de masses* i *Dalí*.

Paral·lelament s'ha endegat una tasca de recopilació dels articles sobre Salvador Dalí apareguts fins al 1989, tant en la premsa nacional com en l'estrangera, amb l'objectiu de completar el fons documental del CED, que actualment ja disposa d'uns 35.000 articles. Per realitzar aquesta recerca s'han visitat diverses

biblioteques i arxius, com ara la Biblioteca de Figueres, l'Arxiu Històric de la Ciutat de Girona, l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (Casa de l'Ardiaca), la Biblioteca de Catalunya o la Universitat Autònoma de Barcelona.

Aquesta recerca exhaustiva també ha servit per a diversos projectes en què s'està treballant actualment. Alguns s'han presentat ja a la darrera del 2004, com ara l'Àlbum Dalí, i d'altres veuran la llum al llarg del 2005: és el cas del setè volum de l'Obra Completa, dedicat íntegrament a les entrevistes realitzades a Dalí, les quals estan essent recopilades pel CED.

L'Àlbum Dalí, un dels projectes que ha comportat més treball de recerca, ha aparegut com un volum especial de l'Obra Completa amb la voluntat de convertir-se en la cronologia més exhaustiva de les publicades sobre la vida i l'obra de Salvador Dalí. Inclou un ampli recull de fotografies, cartes, manuscrits, etc. pertanyents als fons de la Fundació Gala-Salvador Dalí, molts dels quals inèdits.

Aquest any també s'ha iniciat una revisió del fons fotogràfic destinada a actualitzar i completar, en cas necessari, les fitxes de les fotografies. Per aquest motiu, les fotos s'han escanejat, mesurat i datat i se n'ha fet una descripció acurada per tal que els investigadors que acudeixin a consultar el fons puguin visionar les fitxes en comptes de les fotografies, fet que permetrà una millor conservació de les imatges.

L'Arxiu fotogràfic del Centre d'Estudis Dalinians acumula unes 9.000 imatges, encara no digitalitzades en la seva totalitat, que abracen totes les èpoques de

El Archivo Fotográfico del Centro de Estudios Dalinianos cuenta con unas 9.000 imágenes, aún no digitalizadas en su totalidad, que abarcan todas las épocas de la vida de Salvador Dalí, e incluye también el Fondo Meli, integrado por algunas imágenes de época y, básicamente, por negativos y contactos (unos 8.000). El archivo se ha convertido en un fondo documental de referencia y, este año, sus imágenes han resultado un apoyo fundamental en los muy diversos proyectos llevados a cabo, como documentales, campañas de comunicación, publicaciones de libros y catálogos o exposiciones. En el último de los casos, la Fundación ha actuado como entidad prestadora, colaborando en proyectos como el realizado por el Museu del Joguet de Catalunya, que organizó la exposición *Els vint primers anys de Salvador Dalí. Àlbum familiar*, para la cual se facilitó copia de quince fotografías.

A lo largo del 2004 se han realizado diversas adquisiciones que han venido a complementar el fondo documental conservado en el Centro de Estudios Dalinianos. Por un lado, se ha podido comprar correspondencia que abarca el período entre 1900 y 1950. Estas cartas nos revelan la faceta más humana de la personalidad del padre de Salvador Dalí y, en buena medida, la relación que mantuvo con su hijo. Por otra parte, también se ha adquirido documentación relacionada con Dalí, como fotografías, correspondencia, invitaciones para exposiciones, etc.

< Tres imágenes del espectáculo *Dalí Dance* celebrado el 17 de julio en Peralada

< Tres imatges de l'espectacle *Dalí Dance* celebrat el 17 de juliol a Peralada

El fons documental de la Fundació es va ampliant cada any

la vida de Salvador Dalí, i inclou així mateix el Fons Meli, integrat per algunes imatges d'època i, bàsicament, per negatius i contactes (en total, uns 8.000). Per aquest motiu, l'Arxiu ha esdevingut un fons documental de referència i, aquest any, les seves imatges han estat un suport fonamental en els diversos projectes duts a terme, com ara documentals, campanyes de comunicació, publicacions de llibres i catàlegs o exposicions. En aquest darrer cas, la Fundació ha actuat com a entitat prestadora, col·laborant en projectes com el del Museu del Joguet de Catalunya, que va organitzar l'exposició *Els vint primers anys de Salvador Dalí. Àlbum familiar*, per a la qual es va facilitar còpia de quinze fotografies.

Al llarg del 2004 s'han realitzat diverses adquisicions que han servit per complementar el fons documental conservat al Centre d'Estudis Dalinians. D'una banda, s'ha pogut comprar correspondència, que abraça el període comprès entre els anys 1900 i 1950, ens revela la part més humana de la personalitat del pare de Salvador Dalí i, en bona mesura, la relació que va mantenir amb el seu fill. D'altra banda, també s'ha adquirit documentació relacionada amb Dalí — fotografies, correspondència, invitacions per a exposicions, etc.

Los diseños de los decorados y el vestuario para *Dalí Dance*, *El Café de Chinitas* y *El sombrero de tres picos* se realizaron con el asesoramiento del CED

Els dissenys per als decorats i vestuaris de *Dalí Dance*, *El Café de Chinitas* i *El sombrero de tres picos* es van realitzar amb l'assessorament del CED

Este año, nuestra biblioteca ha recibido la visita de sesenta y un investigadores que deseaban consultar los fondos documentales y gráficos conservados en los archivos del CED. Buena parte de estos visitantes acudieron en busca de información o de material fotográfico para las exposiciones celebradas con motivo del Año Dalí. Entre quienes han trabajado en la preparación de exposiciones se hallaba Pilar Parcerisas, comisaria de la muestra *Dalí: afinidades electivas*, que contó con el asesoramiento del Centro de Estudios Dalinianos en lo que se refiere a la revisión de los textos y las imágenes del catálogo.

También se ha recibido a Dawn Ades y su colaborador, que se desplazaron en diversas ocasiones hasta nuestra sede para preparar la exposición antológica *Dalí* del Palazzo Grassi, y a los comisarios y colaboradores de las siguientes exposiciones: *El país de Dalí; Dalí i els mestres flequers; Salvador Dalí, Josep Pla. Coincidències; Dalí al Park Güell 1956, y Arquitecturas ausentes del siglo XX.*

Agustín Sánchez Vidal, autor del tercer volumen de la Obra Completa de Salvador Dalí, realizó una estancia en el Centro de Estudios Dalinianos para consultar los manuscritos originales, que el personal del CED había transcrito previamente, y que resultaban una herramienta imprescindible para la realización del libro.

Durante este 2004 se ha continuado prestando apoyo al equipo de Media Pro 3.14 en la realización del documental *Dimensió Dalí*, centrado en el tema de Dalí y la ciencia; al equipo de TV3 artífice del documental *Cinema Dalí* que, dirigido por Josep Rovira, fue seleccionado para optar al premio Emmy de este año en la categoría de Programas de arte; al equipo de Talent Televisión que ha producido el documental *Dalimatógrafo*, en el que se examina la relación que el genio ampurdanés mantuvo con el cine a lo largo de su vida; y por último, al Festival Castell de Peralada en la investigación necesaria para la posterior definición de los espectáculos relacionados con Dalí que se incluyeron en la XVIII edición del Festival: *Dalí Dance, El sombrero de tres picos* y *El Café de Chinitas.*

A todo lo anterior hay que añadir las dos visitas de larga duración realizadas por estudiantes de Estados Unidos y Alemania que, becados por sus respectivas universidades, acudieron a la biblioteca del Centro de Estudios Dalinianos para profundizar en el estudio de la vida y la obra de Salvador Dalí.

Por último, en el 2004 se ha recibido un número ingente de solicitudes de fotografías e imágenes. Las peticiones se han formulado desde los ámbitos más diversos, y las imágenes se han convertido en complemento de ponencias, exposiciones, documentales, libros, revistas, prensa...

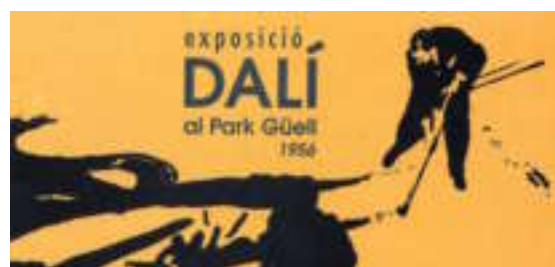

< Crítica sobre *Dimensió Dalí* publicada en la revista científica *Nature*

< Crítica sobre *Dimensió Dalí* publicada a la revista científica *Nature*

El CED ofreció apoyo documental para *Dalí al Park Güell 1956*

El CED va oferir suport documental per a *Dalí al Park Güell 1956*

Enguany s'ha rebut la visita de seixanta-un investigadors que han treballat a la biblioteca per consultar els fons documentals i gràfics conservats als arxius del CED. Bona part d'aquestes visites tenien per objecte cercar informació o bé material fotogràfic per a les exposicions que s'han organitzat al llarg de l'Any Dalí. Entre les persones que han treballat en la preparació d'exposicions s'hi ha de comptar Pilar Parcerisas, comissària de la mostra *Dalí. Afinitats electives*, a qui, des del Centre d'Estudis Dalinians, s'ha assessorat mitjançant la revisió dels textos i les imatges del catàleg.

També s'ha acollit Dawn Ades i el seu col·laborador, que s'han desplaçat en diverses ocasions a la Fundació per preparar l'exposició antològica del Palazzo Grassi, així com els comissaris i col·laboradors de les exposicions següents: *El país de Dalí*; *Dalí i els mestres flequers*; *Salvador Dalí, Josep Pla. Coincidències*; *Dalí al Park Güell 1956 i Arquitecturas ausentes del siglo XX*.

Agustín Sánchez Vidal, autor del tercer volum de l'Obra Completa de Salvador Dalí, va fer una estada al Centre d'Estudis Dalinians per consultar els manuscrits originals imprescindibles per a la realització del llibre, i que el personal del CED havia transcrit prèviament.

Durant aquest any 2004 s'ha continuat donant suport a l'equip de Media Pro 3.14 en la realització del documental *Dimensió Dalí*, centrat en la relació de Dalí amb la ciència; a l'equip de TV3 responsable del documental *Cinema Dalí*, que, dirigit per Josep Rovira, va ser seleccionat per optar als premis Emmy d'aquest any en la categoria de Programes d'art; a l'equip de Talent Televisión que ha produït el documental *Dalimatógrafo*, en el qual s'examina la relació que va mantenir el geni empordanès amb el món del cinema al llarg de la seva vida; i també, finalment, al Festival Castell de Peralada en la recerca prèvia destinada a la definició dels espectacles relacionats amb Dalí que es van incloure en la divuitena edició d'aquest Festival: *Dalí Dance*, *El sombrero de tres picos* i *El Café de Chinitas*.

Al llarg d'aquest any s'han rebut dues visites de llarga durada d'estudiants dels Estats Units i d'Alemanya, els quals, becats per les seves respectives universitats, han acudit a la biblioteca del Centre d'Estudis per tal d'aprofundir l'estudi de la vida i l'obra de Salvador Dalí.

El 2004, més que cap altre any, s'ha rebut un nombre ingent de sol·licituds de fotografies i imatges. Les peticions s'han formulat des dels àmbits més diversos i les imatges s'han convertit en suport de ponències, exposicions, documentals, llibres, revistes, etc...

Dossier de premsa y presentación del documental *Cinema Dalí* en el Teatro-Museo

Dossier de premsa i presentació del documental *Cinema Dalí* al Teatre-Museu

El 3 de febrero, Ramon Boixadós, presidente de la Fundación, pronunció una conferencia en el Círculo de Economía de Barcelona.

El 28 de febrero, Montse Aguer y Antoni Pitxot participaron en el seminario *Dalí. Orígens* que, dirigido por el profesor Fèlix Fanés, se organizó como complemento de la exposición *Dalí. Cultura de masas* celebrada en la sede de CaixaForum.

El 11 de marzo, Montse Aguer presentó la ponencia «Dalí, espacio y estética surrealista» dentro del *Curso internacional conmemorativo del Centenario de Salvador Dalí* que, bajo la organización de la Fundación Cultural Caja Murcia, tuvo lugar en el Aula Cultural de Caja Murcia entre los días 9 y 12 de marzo.

Del 18 al 20 de marzo se celebró, en el Salvador Dalí Museum de St. Petersburg, Florida, el simposio *Persistence & Memory: New Critical Perspectives on Dalí at the Centennial*, en el que Montse Aguer participó con una ponencia sobre la expulsión de Dalí del grupo surrealista. El estudio tomaba como base la valiosa correspondencia del fondo Breton adquirida por la Fundación Gala-Salvador Dalí en el 2003.

El 26 de abril, Montse Aguer presentó la ponencia «Dalí y su Teatro-Museo» en el Instituto de Estudios Almerienses, dependiente de la Diputación Provincial de Almería.

Los días 13 y 14 de mayo, Joan Manuel Sevillano participó en una mesa redonda sobre turismo en el marco de las Jornadas Técnicas que, organizadas por la Red de Oficinas de Turismo de Cataluña, el Consell Comarcal de l'Alt Empordà y el Ayuntamiento de Figueres, se celebraron en el Teatro El Jardí de esta ciudad.

La directora del CED participó también en la mesa redonda que bajo el epígrafe «Sobre poéticas y públicos» tuvo lugar en el marco del curso de verano *Museos españoles. Siglo XXI*, organizado por la Fundación Selgas-Fagalde de Oviedo y celebrado en esta ciudad del 12 al 15 de julio de 2004.

El 14 de julio, Joan Manuel Sevillano ofrecía una conferencia sobre la gestión de la Fundación Gala-Salvador Dalí a los participantes en el programa de becas Leader. El acto, organizado por la Universidad Francisco de Vitoria, tuvo lugar en el Teatro El Jardí de Figueres, con una posterior visita al museo.

Los días 1 y 2 de octubre, Figueres acogió el simposio *El siglo de Dalí*, organizado por la Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales y el Ministerio de Cultura y que contó con la colaboración de la Fundación Gala-Salvador Dalí. En el mismo participaron Fèlix Fanés, asesor del Centro de Estudios Dalinianos, con la ponencia «Dalí y el paisaje geológico», la directora del CED, Montse Aguer, como moderadora de la mesa redonda «El Centenario de Dalí», y el director del Teatro-Museo Dalí, Antoni Pitxot, como miembro de la mesa redonda «Dalí y los artistas».

El 15 de diciembre, Montse Aguer pronunció la conferencia «Salvador Dalí. Singularidad y mito» en el marco del ciclo sobre el surrealismo organizado por el Centro Cultural Ibercaja de Guadalajara.

El día 2 de febrero, Lluís Peñuelas presentó la ponencia titulada «Los museos y su influencia en el mercado del arte» en el curso de su participación en una mesa redonda celebrada dentro del seminario *Problemas actuales del mercado del arte*. El acto estuvo organizado por el Instituto de Estudios Europeos-Universidad San Pablo y se desarrolló en Madrid.

El secretario general participó también, con la ponencia titulada «Règim jurídic de les fundacions. La Fundació Gala-Salvador Dalí», en un ciclo de conferencias y tertulias culturales del CMU Monterols celebrado en Barcelona. Su intervención tuvo lugar el día 25 de marzo.

En lo que se refiere a publicaciones, el secretario general de la Fundación, Lluís Peñuelas, escribió el prólogo del libro *El nuevo régimen tributario del mecenazgo* (Ed. Marcial Pons, Madrid), así como el artículo «Primer aniversario del nuevo régimen fiscal de las fundaciones y del mecenazgo», que se publicó en la revista *Cuadernos de la Asociación Española de Fundaciones* (núm. 2, marzo de 2004).

El 3 de febrer, Ramon Boixadós, president de la Fundació, va oferir una conferència al Cercle d'Economia de Barcelona.

El 28 de febrer, Montse Aguer i Antoni Pitxot van participar en el seminari *Dalí. Orígens*, activitat dirigida pel professor Fèlix Fanés i organitzada com a complement de l'exposició *Dalí. Cultura de masses* celebrada al centre CaixaForum.

L'11 de març, Montse Aguer va presentar la ponència «Dalí, espacio y estética surrealista» en el marc del *Curso internacional conmemorativo del Centenario de Salvador Dalí*, que, organitzat per la Fundación Cultural Caja Murcia, tingué lloc a l'Aula Cultural de Caja Murcia entre els dies 9 i 12 de març.

Del 18 al 20 de març es va celebrar, al Salvador Dalí Museum de St. Petersburg (Florida), el simposi *Persistence & Memory: New Critical Perspectives on Dalí at the Centennial*, en el qual Montse Aguer va participar amb una ponència sobre l'expulsió de Dalí del grup surrealista. L'estudi estava basat en la valuosa correspondència del fons Breton adquirida per la Fundació Gala-Salvador Dalí l'any 2003.

El 26 d'abril, Montse Aguer oferí la ponència «Dalí y su Teatro-Museo» a l'Instituto de Estudios Almerienses, entitat que depèn de la Diputació Provincial d'Almeria.

Els dies 13 i 14 de maig, Joan Manuel Sevillano va participar en una taula rodona sobre turisme en el marc de les Jornades Tècniques que, organitzades per la Xarxa d'Oficines de Turisme de Catalunya, el Consell Comarcal de l'Alt Empordà i l'Ajuntament de Figueres, es van celebrar al Teatre El Jardí d'aquesta ciutat.

La directora del CED també va participar en la taula rodona que amb el títol «Sobre poéticas y públicos» tingué lloc en el marc del curs d'estiu *Museos españoles. Siglo XXI*, organitzat per la Fundación Selgas-Fagalde d'Oviedo i celebrat en aquesta ciutat del 12 al 15 de juliol de 2004.

El 14 de juliol, Joan Manuel Sevillano oferí una conferència sobre la gestió de la Fundació Dalí als participants del programa de beques Leader. L'acte, organitzat per la Universitat Francisco de Vitoria, va tenir lloc al Teatre El Jardí de Figueres i es va complementar amb una visita al Museu.

Els dies 1 i 2 d'octubre, Figueres va acollir el simposi *El siglo de Dalí*, organitzat per la Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales i el Ministeri de Cultura amb la col·laboració de la Fundació Gala-Salvador Dalí. L'assessor del Centre d'Estudis Dalinians, Fèlix Fanés, hi va participar amb la ponència «Dalí y el paisaje geológico», la directora del CED, Montse Aguer, com a moderadora de la taula rodona «El Centenario de Dalí», i el director del Teatre-Museu Dalí, Antoni Pitxot, com a membre de la taula rodona «Dalí y los artistas».

El 15 de desembre, Montse Aguer va pronunciar la conferència «Salvador Dalí. Singularidad y mito» en el marc del cicle sobre surrealisme organitzat pel Centro Cultural Ibercaja de Guadalajara.

El 2 de febrer, Lluís Peñuelas va presentar la ponència titulada «Los museos y su influencia en el mercado del arte» arran de la seva participació en una taula rodona celebrada dins el seminari *Problemas actuales del mercado del arte*. L'acte va ser organitzat per l'Instituto de Estudios Europeos-Universidad San Pablo i va tenir lloc a Madrid.

El secretari general també va participar en un cicle de conferències i tertúlies culturals del CMU Monterols celebrat a Barcelona el 25 de març, en el qual va pronunciar la ponència titulada «Règim jurídic de les fundacions. La Fundació Gala-Salvador Dalí».

Quant a publicacions, el secretari general de la Fundació, Lluís Peñuelas, va escriure el pròleg del llibre *El nuevo régimen tributario del mecenazgo* (Ed. Marcial Pons, Madrid), així com l'article «Primer aniversario del nuevo régimen fiscal de las fundaciones y del mecenazgo», que es va publicar a la revista *Cuadernos de la Asociación Española de Fundaciones* (núm. 2, de març de 2004).

Ediciones propias

Don Quixote de La Mancha ilustrado por Salvador Dalí. Catálogo de la exposición temporal celebrada en la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol. Diseñado por Àlex Gifreu, fue editado por DAS Edicions en castellano, con traducciones al catalán, inglés y francés.

The Secret Life of Salvador Dalí. Catálogo de la exposición del mismo título editado por DAS Edicions en catalán, con traducciones al castellano, inglés y francés. La publicación, que recoge los dibujos que Dalí realizó para ilustrar su autobiografía, incluye dos textos de presentación firmados por Ramon Boixadós, presidente de la Fundación Gala-Salvador Dalí, y Carles Pàramo, presidente de la Diputación de Girona, entidad patrocinadora de la exposición, así como un texto introductorio a cargo de Montse Aguer, comisaria de la muestra.

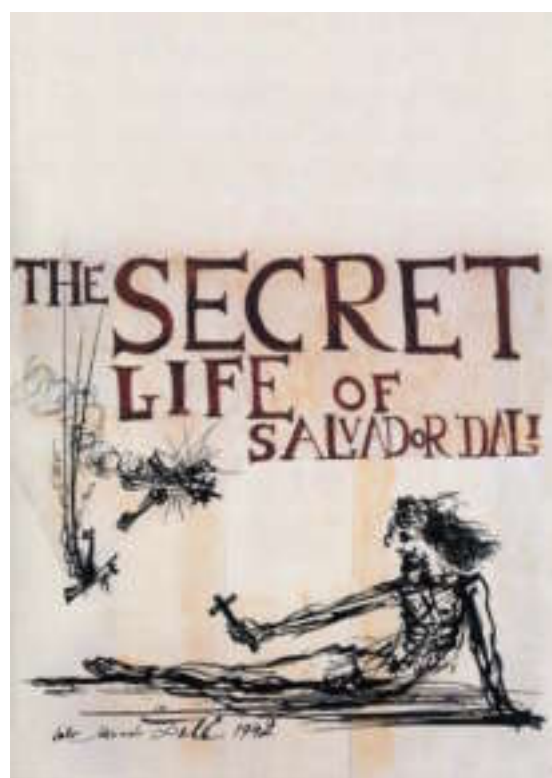
Coediciones

El 17 de septiembre se presentó en Madrid el tercer volumen de la Obra Completa de Salvador Dalí, a cargo de Agustín Sánchez Vidal. El volumen, que se divide en cuatro apartados — poemas y prosas poéticas, narrativa, proyectos escénicos y guiones cinematográficos— reivindica las facetas más desconocidas del Dalí escritor, las de dramaturgo y cineasta, y saca a la luz textos hasta ahora inéditos.

La publicación de los ocho volúmenes de la Obra Completa de Salvador Dalí es un proyecto conjunto de la Fundación Gala-Salvador Dalí, la Editorial Destino y la Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales.

En el mes de noviembre apareció la que quiere ser la más completa de las cronologías dalinianas publicadas hasta el momento: el *Álbum Dalí*.

Portadas de los catálogos *Don Quixote de La Mancha* y *La Vida Secreta de Salvador Dalí*
 Portades dels catàlegs *Don Quixote de La Mancha* i *La Vida Secreta de Salvador Dalí*

Edicions pròpies

Don Quixote de la Mancha il·lustrat per Salvador Dalí. Catàleg de l'exposició temporal celebrada a la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol. Dissenyat per Àlex Gifreu, va ser editat per DAS Edicions en castellà, amb traduccions al català, a l'anglès i al francès.

The Secret Life of Salvador Dalí. Catàleg de l'exposició del mateix títol editat per DAS Edicions en català, amb traduccions al castellà, a l'anglès i al francès. La publicació, que recull els dibuixos que Dalí va realitzar per il·lustrar la seva autobiografia, inclou dos textos de presentació signats per Ramon Boixadós, president de la Fundació Gala-Salvador Dalí, i Carles Pàramo, president de la Diputació de Girona, entitat patrocinadora de l'exposició, així com un text introductori a càrrec de Montse Aguer, comissària de la mostra.

Coedicions

El 17 de setembre es va presentar a Madrid el tercer volum de l'Obra Completa de Salvador Dalí, a càrrec d'Agustín Sánchez Vidal. Aquest volum, que es divideix en quatre apartats —poemes i proses poètiques, narrativa, projectes escènics i guions cinematogràfics—, reivindica les facetes més desconegudes del Dalí escriptor, les de dramaturg i cineasta, i ha permès treure a llum textos inèdits fins ara.

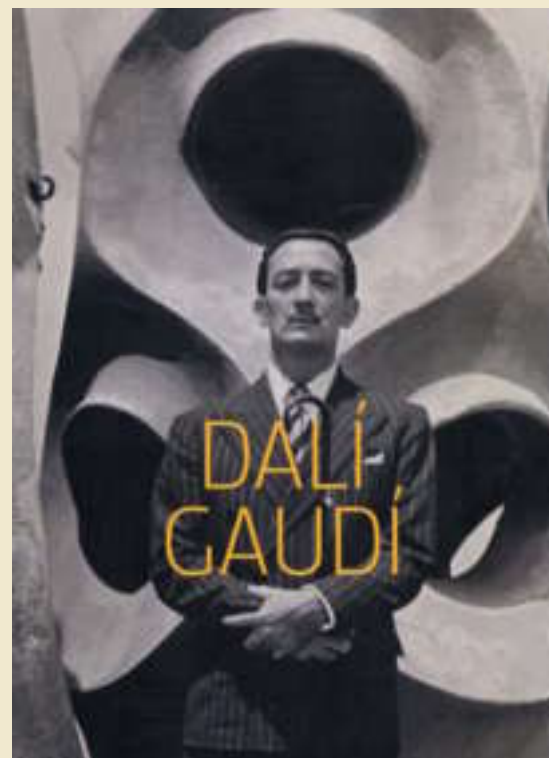
La publicació dels vuit volums de l'Obra Completa de Salvador Dalí és un projecte conjunt de la Fundació Dalí, l'Editorial Destino i la Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales.

Al mes de novembre va aparèixer l'*Àlbum Dalí*, que vol ser la cronologia més completa de les publicades fins al moment.

Los cuatro volúmenes de la Obra Completa editados hasta ahora
Els quatre volums de l'Obra Completa editats fins ara

Portada del catàleg *Dalí Gaudí*
Portada del catàleg *Dalí Gaudí*

Por otra parte, la Fundación ha firmado contratos de coedición con empresas editoriales, entre ellas Círculo de Lectores, para la publicación del libro *Dalí íntimo* en catalán, castellano, francés, portugués y checo, y Planeta de Agostini, S.A., para las ediciones de lujo de *El Quijote* y de la *Autobiografía* de Benvenuto Cellini.

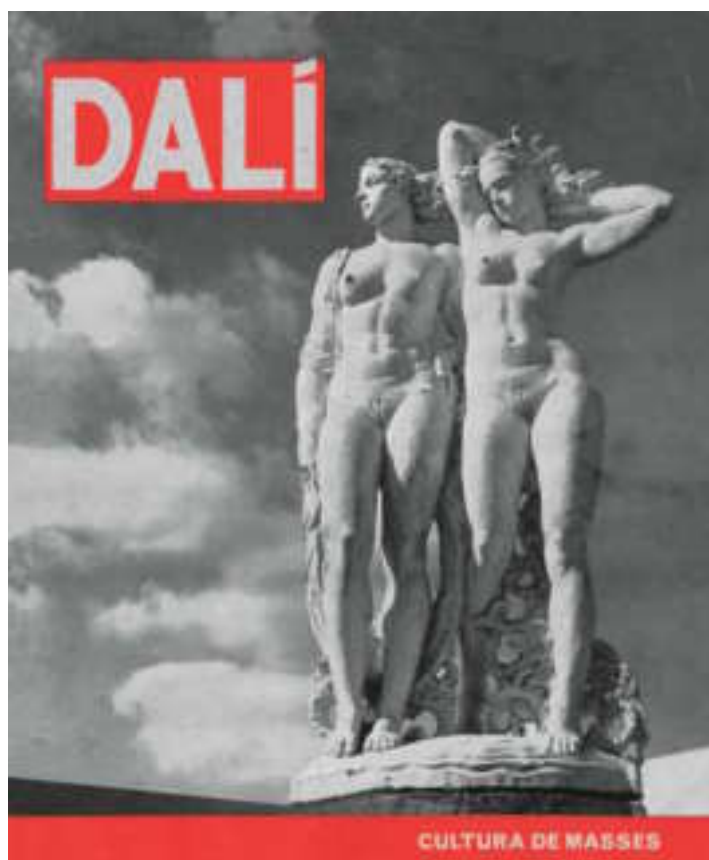
Artículos de prensa

Montse Aguer firma el artículo «La provocación en el Teatro-Museo Dalí» aparecido en el primer número de *Vanguardia. Grandes temas*, dedicado a Salvador Dalí.

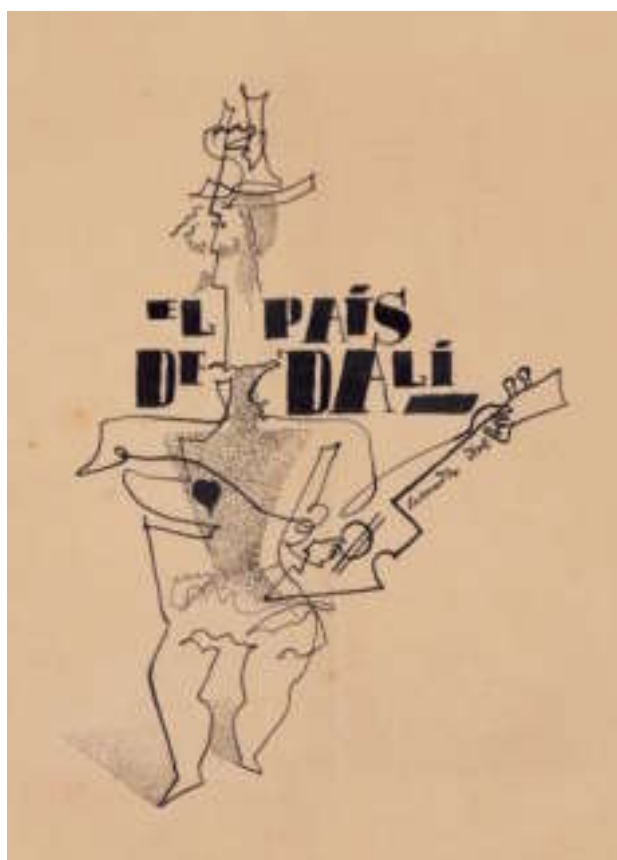
La directora del Centro de Estudios Dalinianos participó asimismo en el número que la revista de historia y cultura *L'Avenç* dedicó a Salvador Dalí, con el artículo «El Teatre-Museu Dalí, resultat de l'afany obsessiu de recerca de l'artista».

Georgina Berini se hizo cargo de la edición de un extracto de «La conservació de l'obra de Salvador Dalí: problemes i solucions» publicado en el núm. 49 del *Full Informatiu del Grup Tècnic de Conservació i Restauració* (octubre de 2004).

Portada del catàleg *Dalí. Cultura de Masas*
Portada del catàleg *Dalí. Cultura de Masses*

Portada del catàleg *El país de Dalí*
Portada del catàleg *El país de Dalí*

065 Així mateix, la Fundació ha signat contractes de coedició amb diverses empreses editorials, entre les quals Cercle de Lectors, per a la publicació del llibre *Dalí íntim* en català, castellà, francès, portuguès i txec, i Planeta de Agostini, S.A., per a les edicions de luxe del *Quixot* i de l'*Autobiografia* de Benvenuto Cellini.

Articles de premsa

Montse Aguer va escriure l'article «La provocación en el Teatro-Museo Dalí» per al primer número de *Vanguardia. Grandes temas*, dedicat a Salvador Dalí.

La directora del Centre d'Estudis també va participar en el número que la revista d'història i cultura *L'Avenç* va dedicar a Salvador Dalí, amb l'article «El Teatre-Museu Dalí, resultat de l'afany obsessiu de recerca de l'artista».

Georgina Berini es va fer càrrec de l'edició d'un extracte de «La conservació de l'obra de Salvador Dalí: problemes i solucions» que es va publicar al núm. 49 del *Full Informatiu del Grup Tècnic de Conservació i Restauració*, d'octubre de 2004.

Portada del catàleg *Dalí en el Ampurdán*
Portada del catàleg *Dalí a l'Empordà*

Portada que la revista de *La Vanguardia* dedicó al Año Dalí

Portada que la revista de *La Vanguardia* va dedicar a l'Any Dalí

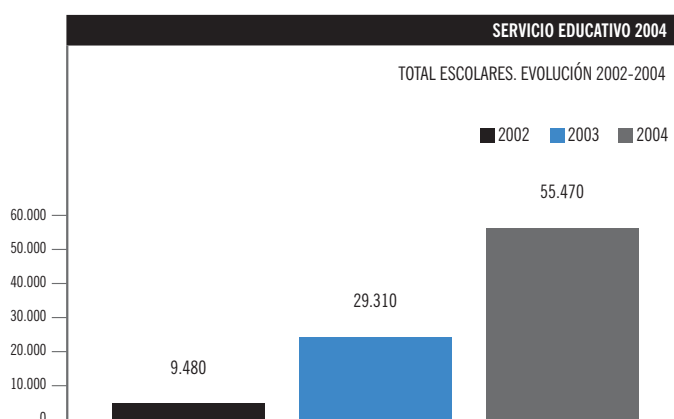

El año 2004 ha llenado los museos Dalí de unos visitantes muy especiales: los niños. Escolares de todas las edades, desde los más pequeños, de educación infantil, hasta los mayores, de bachillerato, se han desplazado al Empordà para rendir su particular homenaje a Salvador Dalí en el centenario de su nacimiento.

La gran cantidad de visitas recibidas tanto en el Teatro-Museo Dalí de Figueres como en el Castillo Gala Dalí de Púbol y en la Casa-Museo de Portlligat han puesto a prueba la oferta educativa de la Fundación, que se concreta en toda una serie de visitas-taller especialmente dirigidas a los alumnos de infantil, primaria, secundaria y bachillerato, sin olvidar a los alumnos con necesidades especiales

ni a los grupos familiares, las asociaciones de padres y madres, etc. Cabe decir que el éxito conseguido por el Servicio Educativo en un año tan especial e intenso como ha sido el Año Dalí se ha debido, en buena parte, al magnífico equipo de monitores y monitoras de que disponemos así como al apoyo y colaboración de Imma Congost, estudiante en prácticas de Pedagogía de la Universidad de Girona. En el 2004, la demanda de visitas, que se ha concentrado especialmente durante el primer semestre, ha superado con creces las previsiones del Servicio Educativo y de los museos.

En cifras, el total de escolares atendidos por el Servicio Educativo durante el 2004 ha sido de 55.470, lo que representa un incremento del 89% respecto al 2003.

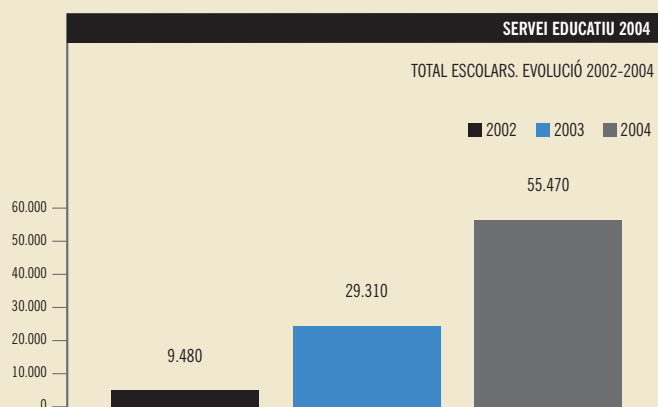
Desde el inicio del Año Dalí, el Servicio Educativo ha recibido a **72.750** escolares

L'Any 2004 ha omplert els museus Dalí d'uns visitants ben especials: els nens. Des dels grans de batxillerat fins als més petits d'ensenyament infantil, passant per tots els dels nivells intermedis, podem assegurar que una gran majoria dels escolars catalans s'han desplaçat a l'Empordà i han retut el seu homenatge particular a Salvador Dalí.

La gran quantitat de visites que s'han rebut tant al Teatre-Museu Dalí de Figueres com al Castell Gala Dalí de Púbol i a la Casa-Museu de Portlligat han posat a prova l'oferta educativa de la Fundació, que es concreta en visites-taller especialment adreçades als alumnes d'infantil, primària, secundària i batxillerat, sense oblidar els alumnes amb necessitats especials ni els grups familiars, les

associacions de pares i mares, etc. Val a dir que l'èxit aconseguit pel Servei Educatiu en un any tan especial i intens com el del centenari ha estat possible, en bona part, gràcies al magnífic equip de monitores i monitors de què disposem i al suport i col·laboració d'Imma Congost, estudiant en pràctiques de Pedagogia de la Universitat de Girona. En aquest 2004, la demanda de visites, que s'ha concentrat especialment durant el primer semestre, ha superat totes les previsions del Servei Educatiu i dels museus.

En xifres, el nombre total d'escolars atesos pel Servei Educatiu durant l'any 2004 ha estat de 55.470, dada que representa un increment del 89% amb relació a l'any 2003.

Des de l'inici de l'Any Dalí, el Servei Educatiu ha rebut
72.750 escolars

Los monitores del Servicio Educativo captan la atención incluso de los más pequeños

Els monitors del Servei Educatiu capten l'atenció fins i tot dels més petits

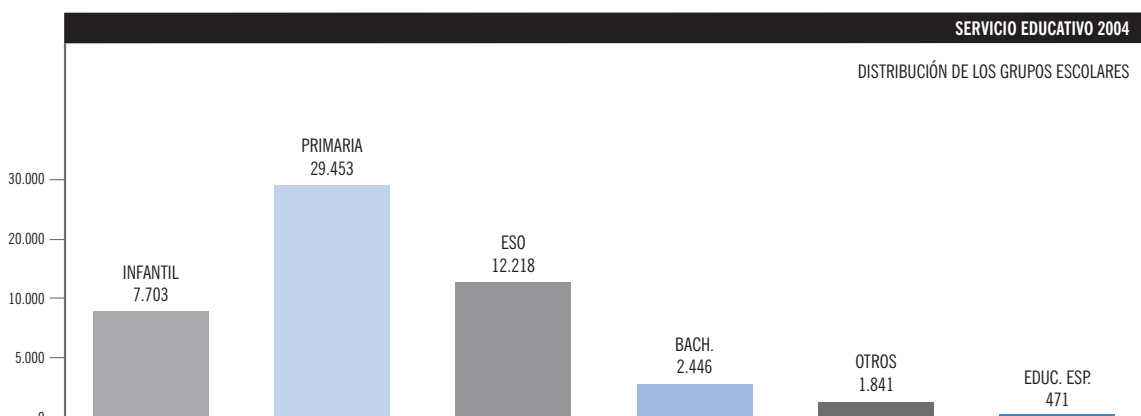
En el 2004 disfrutaron de las visitas educativas un 89% más de escolares que el año anterior

El 2004 han gaudit de les visites educatives un 89% més d'escolars que l'any passat

Por niveles escolares, la distribución sería la siguiente: un 14% corresponde a alumnos de educación infantil (3 a 5 años), un 54% a primaria (6 a 12 años), un 23% a ESO (12 a 16 años), un 5% a bachillerato (16 a 18 años) y un 1% a educación especial, repartiéndose el 3% restante entre grupos familiares, AMPA, profesorado, etc. Una rápida ojeada a estas cifras basta para confirmarnos que Dalí ha entrado definitivamente y con fuerza en las escuelas de infantil y primaria, y lo ha hecho de mil maneras diferentes: mediante conferencias, disfraces, danzas, webs, decorados, obras de teatro, concursos, dibujos, cartas al artista, cuentos (¡incluso en griego!)... y hasta tartas de cumpleaños. Especial mención merece la canción de cuna *L'àngel de la son* que la madre de Dalí le

cantaba a su hijo y que los niños y niñas de la coral del CEIP Sant Pau de Figueres, con la colaboración de la Fundación Dalí y del Ayuntamiento de Figueres, han recuperado y grabado en un CD conmemorativo.

En cuanto a los alumnos de secundaria y bachillerato, cabe subrayar que su conexión con el contenido y el recorrido de las visitas ha sido altamente satisfactoria, tal como nos confirman los propios alumnos y sus profesores cuando nos transmiten sus opiniones a través de las encuestas que les enviamos. Una de las últimas propuestas que se ha incorporado a estas visitas consiste en la realización de una publicación dedicada íntegramente a Dalí, siguiendo el modelo que el propio artista había creado: *Dalí News*.

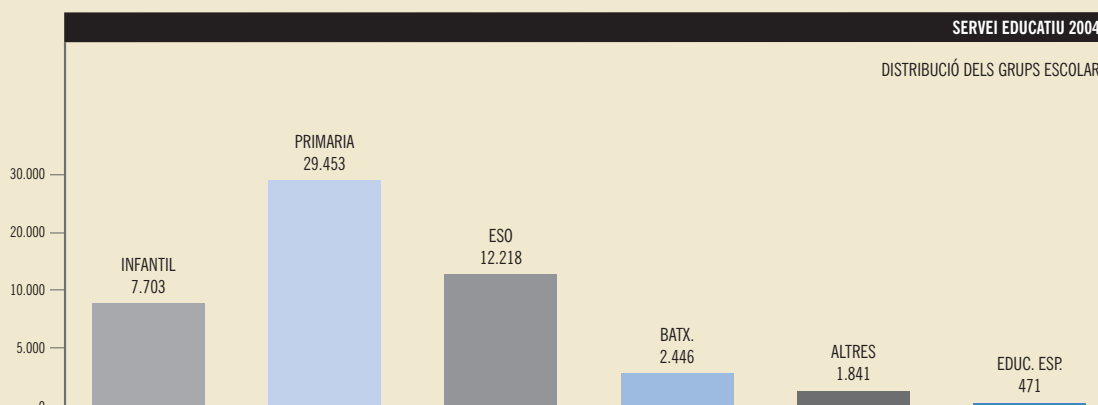

Visitas educatives / Visites educatives

Per nivells escolars, la distribució seria la següent: un 14% correspon a alumnes d'ensenyament infantil (de 3 a 5 anys), un 54% a primària (de 6 a 12 anys), un 23% a ESO (de 12 a 16 anys), un 5% a batxillerat (de 16 a 18 anys), un 1% a educació especial i un 3% a altres (grups familiars, AMPA, professorat, etc.). Un cop d'ull ràpid a aquestes xifres ens confirma que Dalí ha entrat definitivament i amb força a les escoles d'infantil i primària, i que ho ha fet de mil maneres diferents: amb conferències, disfresses, danses, webs, decorats, obres de teatre, concursos, milers de dibuixos, cartes i contes (fins i tot en grec)... i pastissos d'aniversari! Mereix una menció especial la cançó de bressol *L'àngel de la son*, que la mare de Dalí cantava al seu fill i que els nens i

nenes de la coral del CEIP Sant Pau de Figueres han recuperat i han enregistrat en un CD commemoratiu, amb la col·laboració de la Fundació Dalí i de l'Ajuntament de Figueres.

Quant als alumnes de secundària i batxillerat, cal subratllar que la connexió d'aquests grups amb el contingut i el recorregut de la visita és altament satisfactòria, tal com ens confirmen els mateixos professors i alumnes quan ens transmeten les seves opinions a través de les enquestes que els fem arribar. Una de les darreres propostes que s'han incorporat a aquestes visites és la realització d'una publicació dedicada íntegrament a Dalí, seguint el model que el mateix artista havia creat: *Dalí News*.

El folleto específico de la oferta educativa para este curso 2004-2005, que se ha editado en catalán y español, contempla también, para cada una de las visitas pedagógicas, las exposiciones temporales organizadas por la Fundación: *La vida secreta de Salvador Dalí*, instalada en el Teatro-Museo, y *Don Quixote de la Mancha ilustrado por Salvador Dalí*, en el Castillo de Púbol y que ha enlazado el Año Dalí con el Año del Quijote. El sitio web de la Fundación se ha convertido para los centros educativos en un recurso indispensable de información sobre Dalí, su obra y sus museos a partir de las diferentes secciones, pero también gracias a la aportación del catálogo razonado.

La Fundación Dalí tiene establecidas unas tarifas especiales para los grupos escolares, tarifas que resultan aún más favorables si se contrata una visita guiada a través del Servicio Educativo. Además, con motivo del Año Dalí se han fijado otras tarifas

especiales para los grupos escolares de la comarca del Alt Empordà, aparte de la entrada gratuita que, como ya es habitual, se ha continuado aplicando a todos los grupos escolares de la ciudad de Figueres y a los menores de 9 años.

Durante este año 2004 ha continuado vigente el convenio de colaboración suscrito con el Consell Comarcal de l'Alt Empordà por el que se subvencionan las visitas pedagógicas al Teatro-Museo Dalí realizadas por las escuelas de la comarca. Asimismo, durante los primeros meses del año se ha mantenido el acuerdo establecido con la Diputación de Girona que ampliaba esta ayuda a las escuelas del resto de la provincia. En ambos casos, el objetivo es ofrecer a los escolares una aproximación a la persona y la obra de Salvador Dalí y contribuir, al mismo tiempo, a la difusión del conocimiento de uno de los artistas más relevantes del arte del siglo XX en ocasión de su centenario.

Los niños de San Ildefonso disfrutaron de una visita guiada antes de la celebración del sorteo
Els nens de San Ildefonso van gaudir d'una visita guiada abans de celebrar el sorteig

071 El fullet específic de l'oferta educativa per a aquest curs 2004-2005 s'ha editat en català i castellà i contempla també, per a cadascuna de les visites pedagògiques, les exposicions temporals organitzades per la Fundació: *La vida secreta de Salvador Dalí*, al Teatre-Museu, i *Don Quixote de la Manxa il·lustrat per Salvador Dalí*, al Castell de Púbol que ha enllaçat l'Any Dalí amb l'Any del Quixot. El lloc web de la Fundació ha esdevingut per als centres educatius un recurs indispensable d'informació sobre Dalí, la seva obra i els seus museus a partir de les diferents seccions, però també gràcies a l'aportació que representa el catàleg raonat.

La Fundació Dalí té establertes unes tarifes especials per als grups escolars, tarifes que encara resulten més favorables si es contracta una visita guiada a través del Servei Educatiu. Amb motiu de l'Any Dalí,

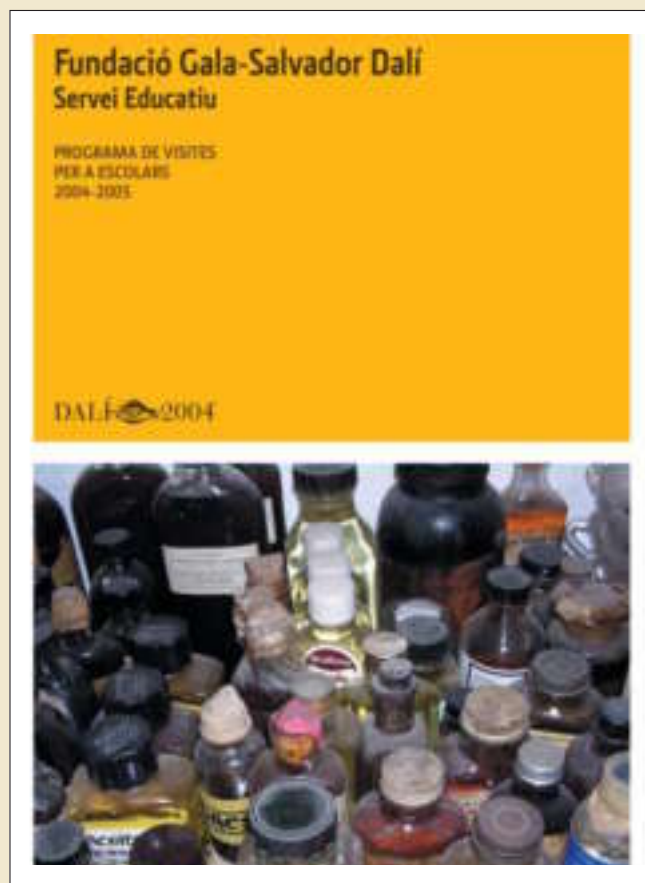
a més, s'han fixat unes altres tarifes especials per als grups escolars de l'Alt Empordà, a banda de l'entrada gratuïta que, com sempre, s'ha continuat aplicant a tots els grups escolars de la ciutat de Figueres i als menors de 9 anys.

Durant aquest any 2004 ha continuat vigent el conveni de col·laboració subscrit amb el Consell Comarcal de l'Alt Empordà pel qual se subvencionen les visites pedagògiques al Teatre-Museu Dalí de Figueres realitzades per les escoles de la comarca. Durant els primers mesos de l'any també s'ha mantingut l'acord establert amb la Diputació de Girona, que amplia aquest ajut a les escoles de la resta de la demarcació. L'objectiu, en ambdós casos, és oferir una aproximació a la persona i l'obra de Salvador Dalí i, alhora, contribuir a la difusió del coneixement d'un dels artistes més rellevants de l'art del segle XX en ocasió del seu centenari.

El equipo del Servicio Educativo
L'equip del Servei Educatiu

Programa Educativo 2004-05
Programa Educatiu 2004-05

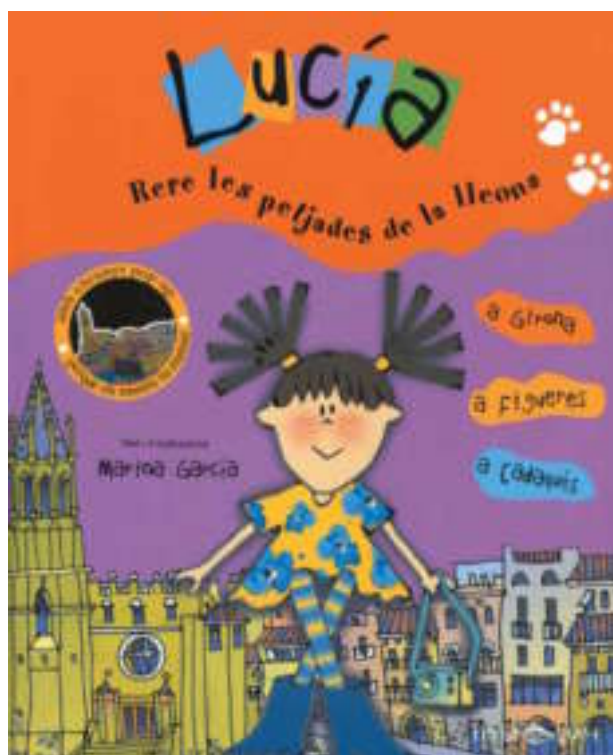
El trabajo conjunto con el Centro de Estudios Dalinianos ha sido constante durante el 2004 y se ha centrado especialmente en las colaboraciones realizadas para las ediciones infantiles aparecidas con motivo del Año Dalí. Entre estas ediciones destacan *Descubre el juego de Dalí*, de A. Riverol y M. J. Brignardelli, editada por Destino en catalán y castellano, y *Lucía tras las huellas de la leona*, editada por Ediciones Serres en catalán, castellano, francés e inglés. También se ha continuado prestando asesoramiento a diversos niveles a algunas editoriales, básicamente para sus proyectos en el ámbito infantil y juvenil.

En el plano editorial cabe mencionar el 3er. Premio conseguido por el libro *Salvador Dalí, píntame un sueño*, de Ediciones Serres, al Mejor libro editado en el 2003 en la categoría de Libros infantiles y juveniles. El galardón, que otorga la Dirección General de Libros, Archivos y Bibliotecas del Ministerio de Cultura, reconoce la calidad de la obra, en la que la Fundación, a través de su Servicio

Educativo y del Centro de Estudios Dalinianos, ha colaborado muy estrechamente.

Para cerrar este apartado podríamos decir que el Año Dalí ha representado una explosión de creatividad y trabajo en el ámbito escolar. Se ha mantenido un contacto continuado con muchos centros educativos, principalmente de Cataluña y del resto del Estado, que, de una forma u otra, han solicitado asesoramiento, consejo, colaboración, etc. o que, sencillamente, se han dirigido a la Fundación para dar a conocer sus trabajos, todos ellos estu-
pendos y que esperemos que contribuyan a situar definitivamente a Dalí en el lugar que le corresponde en el ámbito académico. De entre los centros escolares, por no enumerarlos a todos, citaremos sólo uno: el CEIP Juan García Pérez de San Isidro (Tenerife), cuyos alumnos de 3 años han llevado a cabo el proyecto «El bigote de Dalí parece un caracol», de la profesora M. Jesús Cano López, a quien felicitamos por la iniciativa y animamos a continuar su labor docente con el mismo entusiasmo.

Dos de las publicaciones infantiles editadas este año
Dues de les publicacions infantils editades aquest any

073 El treball conjunt amb el Centre d'Estudis Dalinians ha sigut constant durant el 2004 i s'ha centrat especialment en les col·laboracions realitzades per a les edicions infantils que han aparegut amb motiu de l'Any Dalí. Entre aquestes edicions destaquen *Descobreix el joc de Dalí*, d'A. Riverol i M. J. Brignardelli, editada per Destino en català i castellà, i *Lucía, rere les petjades de la lleona*, editada per Serres S.L. en català, castellà, francès i anglès. També s'ha continuat prestant assessorament a diversos nivells a algunes editorials, bàsicament per als seus projectes en l'àmbit infantil i juvenil.

En el pla editorial cal esmentar el 3r Premi al Millor Llibre Editat de l'Any 2003 aconseguit pel llibre *Salvador Dalí, pinta'm un somni*, d'Ediciones Serres, en la categoria de Llibre infantil i juvenil. El guardó, que atorga la Direcció General de Llibres, Arxius i Biblioteques del Ministeri de Cultura, rubrica la qualitat de l'obra, en la qual la Fundació va col·laborar molt estretament.

Per concloure aquest apartat podríem dir que l'Any Dalí ha representat una explosió de creativitat i treball en l'àmbit escolar. S'ha mantingut un contacte continuat amb molts centres educatius, principalment d'arreu de Catalunya i de l'Estat espanyol, que, d'una manera o altra, han sol·licitat assessorament, consell, col·laboració, etc. o que, simplement, s'han adreçat a la Fundació per donar a conèixer els seus treballs, tots fantàstics, que esperem que contribueixin a situar definitivament Dalí en el lloc que li correspon en l'àmbit acadèmic. D'aquests centres escolars, per no anomenar-los tots, n'esmentarem només un: el CEIP Juan García Pérez de San Isidro (Tenerife); els nens i nenes de 3 anys d'aquest centre han portat a terme el projecte «El bigote de Dalí parece un caracol», de la professora M. Jesús Cano López, a qui felicitem per la iniciativa, tot encoratjant-la a continuar la seva tasca amb el mateix entusiasme.

< Artículo de *La Vanguardia* sobre unos escolares de Taialà, Girona

< Article de *La Vanguardia* sobre uns escolars de Taialà, Girona

Niños de una escuela de Tenerife que prepararon una tarta de cumpleaños para Dalí

Nens d'una escola de Tenerife que fins i tot van preparar un pastís d'aniversari per a Dalí

PROMOCIONAR

4

PROMOCIONAR

COMUNICACIÓN

El año 2004 ha supuesto una ocasión única para proyectar nuestra institución en el ámbito internacional. Esta consideración ha impregnado todas las actuaciones del Servicio de Prensa, que ha contado con la ayuda de un gabinete externo de comunicación al objeto de atender la gran demanda de solicitudes procedentes de medios de comunicación de todo el mundo. En conjunto se han atendido unas 2.240 peticiones de material escrito y gráfico. Asimismo, en los museos Dalí se han coordinado 59 reportajes y 147 entrevistas, 65 de las cuales se concedieron a la prensa internacional y 82 a medios nacionales. Durante el año se han enviado, además, 52 convocatorias, con las respectivas notas de prensa, y se ha recibido la visita de 414 periodistas en todos o alguno de los museos Dalí. Gracias a la intensa actividad generada con motivo del centenario, el Servicio de Prensa ha triplicado los contactos con medios de comunicación, especialmente extranjeros. Se repasan a continuación algunos de los medios que nos han visitado. El esfuerzo más importante se concentró alrededor del mes de mayo, momento en que muchas cabeceras nacionales e internacionales (de unos 25 países diferentes) dedicaron suplementos al centenario.

Entrevistas a medios internacionales

En este apartado cabe destacar el incremento de las solicitudes recibidas de países poco habituales como Australia o Brasil; como ejemplo podemos citar los diarios *O Globo*, *O Stado* y *Diário do Comércio* y la revista *Carta Capital*. A escala europea destacan las peticiones de la cadena franco-alemana ARTE y las tres cadenas nacionales alemanas, las radios ARD, NDR3, WDR5 y RBB, diarios como *Tagesspiegel*, varias revistas turísticas, la cadena húngara MTV, y Russian TV & Radio Broadcast, Top Secret y el diario *Pravda*, de Rusia; del Reino Unido, la BBC, *The Daily Telegraph*, los prestigiosos periodistas Susan Marling y Nigel Wrench, de BBC London Radio, las emisoras BBC Scotland Radio y City Radio, los informativos de Bloomberg (para el Reino Unido, España, América Latina, Italia y Alemania) y *Economic Survey* para *Time Magazine*. De Francia cabe mencionar las solicitudes recibidas de las radios y cadenas públicas, las publicaciones *L'Humanité*, *Le Figaro Magazine*, la prestigiosa revista *Maisons Côté Sud* y *Si le Meuble*, y de Holanda, las del diario *Der Telegraaf*, la productora del programa *Campinglife*, el diario *Het Parool* y la revista *Residence*. A la lista de peticiones hay sumar también las procedentes del rotativo *Helsingin Sanomat* y la radio nacional finlandesa, el diario noruego *Dagbladet*,

Medios de prensa general y especializada de todo el mundo se hicieron eco del centenario

Mitjans de premsa general i especialitzada d'arreu del món es van fer ressò del centenari

La Vanguardia Magazine

Art Quarterly

Enderrock

Podroze, Der Tagesspiegel

Le Monde

Nikkei Weekly

Los museos Dalí han recibido la visita de 414 periodistas de todo el mundo

078

El Punt, Mucho más que moda, Figaro, El Periódico

Els museus Dalí han rebut la visita de 414 periodistes d'arreu del món

COMUNICACIÓ

L'any 2004 ha suposat una ocasió única per projectar la nostra institució a tot el món. Aquesta consideració ha impregnat totes les actuacions del Servei de Premsa, que s'ha vist reforçat per un gabinet extern de comunicació a fi i efecte d'atendre la gran demanda de sol·licituds procedents de mitjans de comunicació d'arreu del món. En conjunt s'han atès unes 2.240 peticions de material escrit i gràfic. Així mateix, s'han coordinat 59 reportatges als museus Dalí i 147 entrevistes, 65 de les quals concedides a premsa internacional i 82 a mitjans estatals. Durant el 2004, a més, s'han enviat 52 convocatòries, amb les notes de premsa respectives, i s'ha rebut la visita de 414 periodistes en tots o algun dels museus Dalí. Gràcies a la intensa activitat generada amb motiu del centenari, el Servei de Premsa ha triplicat els contactes amb mitjans de comunicació,

especialment estrangers. Tot seguit esmentem alguns dels mitjans que ens han visitat. L'esforç més important es va concentrar al voltant del mes de maig, moment en què moltes capçaleres nacionals i internacionals (d'uns 25 països diferents) van dedicar suplement al centenari.

Entrevistes per a mitjans internacionals

Cal assenyalar l'increment de les sol·licituds rebudes de països poc habituals com Austràlia o Brasil: en són un exemple els diaris brasilers *O Globo*, *O Stado* i *Diário do Comércio* i la revista *Carta Capital*. A escala europea cal destacar les peticions de la cadena francoalemanya ARTE i les tres cadenes nacionals alemanyes, les ràdios ARD, NDR3, WDR5 i RBB, diaris com *Tagesspiegel*, diverses revistes turístiques, la cadena hongaresa MTV, i Russian TV & Radio Broadcast, Top Secret i el diari *Pravda*, de Rússia; del Regne Unit, la BBC,

Los semanarios locales hicieron un seguimiento exhaustivo del centenari
Els setmanaris locals van fer un seguiment exhaustiu del centenari

la revista portuguesa *Homem Magazine*, la RAI y la revista italiana *Il Giornale dell'Arte*, el diario *NZZ* de Suiza, el argentino *La Nación*, las emisoras Radio Caracol y Radio Libertad de Colombia, la revista de arquitectura japonesa *Casa Brutus*, las televisiones nacionales griega, croata, irlandesa, ucraniana, polaca, del Kazakstán, etc. De Estados Unidos destacan *Art in America*, *Time Magazine*, la visita de un becario del ABC procedente de Salt Lake City, un reportaje que *The Art Newspaper* dedicó al juicio contra John P. Moore y, finalmente, un reportaje sobre el centenario que la prestigiosa revista americana *The ArtNews Magazine* está preparando para el próximo mes de febrero. También se han interesado por el Año Dalí la mayoría de agencias de noticias.

Entrevistas para medios estatales

Todos los suplementos de los principales diarios catalanes y españoles dedicaron un especial al centenario en algún momento del 2004 (si no era coincidiendo propiamente con el mes de mayo), y los diversos miembros del Comité de Dirección de la Fundación fueron entrevistados en numerosas ocasiones. Equipos de programas televisivos, revistas y guías de viajes se desplazaron al Triángulo para captar imágenes recientes del mundo de Salvador Dalí, complementando el recorrido con declaraciones de personas que conocieron al artista, los restaurantes en los que había comido o cualquier otro entorno relacionado con su biografía. Tampoco se quisieron

perder la ocasión revistas menos vinculadas al mundo del arte, como *Tráfico*, en la que Montse Aguer colaboró con un artículo, *Elle, Woman*, etc. Las principales cadenas de televisión cubrieron los actos del centenario (actos inaugurales, visitas educativas a Figueres y Púbol, y presentaciones diversas) a través de sus informativos o por medio de programas como *Bon dia, Catalunya* (con la participación en directo de Montse Aguer), *El medi ambient*, *En directe* y *La nit al dia*, del Canal 33, espacio en el que Mònica Terribas entrevistó a Ramon Boixadós, presidente de la Fundación. A las principales cadenas públicas se sumaron las privadas, entre ellas Canal+, con Canal Viajar, y Antena 3, con el programa *7 días, 7 noches*, y diversas cadenas locales, como Canal Nord, con espacios informativos y el programa *A curta distància*, o el Consorci de Televisions Locals de Catalunya, con los programas *Quilòmetre zero* y *Geoprisma*. Destaca asimismo el interés demostrado por cadenas radiofónicas como Catalunya Ràdio, con los espacios *Perduts al museu*, *Itineraris* y *L'hora del pati*, *Catalunya Cultura*, con *Fum d'estampa* e *Interrail*, Ràdio 4, con *Nautilus* y *Amb molt de gust*, Onda Cero, con *Protagonistas* y *Lo que hay que oír*, Ona Catalana, con *Res a veure*, *Accents* y *Gent de Barcelona*, RNE, con los programas *Aquí Madrid* y *Día a la vista*, Radio Intereconomía, con *Los desayunos*, *Más que una mañana* y *Mercado del arte*, COM Ràdio, con los programas *La república*, *De boca en boca*, *Carretera i manta* y *L'hora del sol*, Herri Irratia, la COPE, con *Al*

La revista holandesa *Residence* ilustró un especial con imágenes de las dos casas-museo

La revista holandesa *Residence* va il·lustrar un especial amb imatges de les dues cases-museu

Artículo del *Financial Times* fruto de la visita al Triángulo y de una entrevista a Joan Manuel Sevillano

Article del *Financial Times* fruit de la visita al Triangle i d'una entrevista amb Joan Manuel Sevillano

081 *The Daily Telegraph*, els prestigiosos periodistes Susan Marling i Nigel Wrench de BBC London Radio, les emissores BBC Scotland Radio i City Radio, els informatius de Bloomberg (per al Regne Unit, Espanya, Amèrica Llatina, Itàlia i Alemanya) i *Economic Survey* per a *Time Magazine*. De França cal esmentar les sol·licituds rebudes de la ràdio i les cadenes públiques, *L'Humanité*, *Le Figaro Magazine*, la prestigiosa revista *Maisons Côté Sud* i *Si le Meuble*, i d'Holanda, les del diari *Der Telegraaf*, la productora del programa *Campinglife*, el diari *Het Parool* i la revista *Residence*. Cal sumar a la llista de peticions les provinents del diari *Helsingin Sanomat* i la ràdio nacional finlandesa, el diari noruec *Dagbladet*, la revista portuguesa *Homem Magazine*, la RAI i la revista italiana *Il Giornale dell'Arte*, el diari NZZ de Suïssa, el diari argentí *La Nación*, les emissores Radio Caracol i Radio Libertad de Colòmbia, la revista d'arquitectura japonesa *Casa Brutus*, les televisions nacionals grega, croata, irlandesa, ucraïnesa, polonesa, del Kazakhstan, etc. Dels Estats Units cal mencionar *Art in America*, *Time Magazine*, la visita d'un becari de l'ABC procedent de Salt Lake City, un reportatge que *The Art Newspaper* va dedicar al judici a John P. Moore i, finalment, un reportatge sobre el centenari que la prestigiosa revista americana *The ArtNews Magazine* està preparant per al proper mes de febrer. També s'han interessat per l'Any Dalí la majoria d'agències de notícies.

Entrevistes per a mitjans estatals

Tots els suplementos dels principals diaris catalans i espanyols van dedicar un especial al centenari en algun moment del 2004 (si no era coincidint pròpiament amb el mes de maig), i els diversos membres del Comitè de Direcció de la Fundació van ser entrevistats en nombroses ocasions. Els programes televisius i les revistes i guies de viatges es van desplaçar al Triangle per copsar imatges recents del món de Salvador Dalí, complementant el recorregut amb declaracions de persones que van conèixer Salvador Dalí, els restaurants en els quals havia menjat o qualsevol altre indret relacionat amb la seva biografia. Tampoc no es van voler perdre l'ocasió revistes menys vinculades al món de l'art, com ara *Tráfico*, en la qual Montse Aguer va col·laborar amb un article, *Elle, Woman*, etc. Les principals cadenes de televisió van cobrir els actes del centenari a través dels seus espais informatius (actes inaugurals, visites educatives a Figueres i a Púbol i presentacions diverses) o per mitjà de programes com *Bon dia, Catalunya* (amb la participació en directe de Montse Aguer), *El medi ambient*, *En directe* i *La nit al dia*, del Canal 33, en què Mònica Terribas va entrevistar Ramon Boixadós, president de la Fundació. A les principals cadenes públiques es van sumar les privades, com Canal+, amb Canal Viajar, i Antena 3, amb el programa *7 días, 7 noches*, i diverses cadenes locals, com ara Canal Nord, amb espais informatius i el programa *A curta distància*, o el Consorci de Televisions Locals de

La revista *Maisons Côté Sud* realitzó un ampli reportatge en Portlligat

La revista *Maisons Côté Sud* va fer un ampli reportatge a Portlligat

sur de la semana, *La linterna*, *La escapada* y *Es bueno saberlo*, RAC1, con *Quilòmetre 1*, SER Girona, con el programa *GRO*, y diversas radios locales, entre otras.

Reportajes

En algunos casos, el programa planteaba el centenario como una excusa para visitar Cataluña o el Empordà y, por tanto, sólo requería imágenes del Triángulo para ilustrar un documental cuyos contenidos ya estaban casi cerrados. Es el caso del espacio *Metrópolis*, de la cadena ARTE, y de tres reportajes realizados por la televisión australiana: el programa *Smart Travel: Europe with Rudy Maxa*, de la productora Small World Productions, el programa de viajes de gran audiencia *The Great Outdoors*, de la cadena Seven Network, y el espacio *A Fork in the Road*, de la cadena SBS. Cabe señalar también las visitas al Triángulo de diversas revistas turísticas y guías de viajes de países como Francia, Italia, Reino Unido, Polonia, Holanda, Alemania y Taiwan, el programa *Wonders of the World*, de Singapur, el programa *A Place in the Sun* de la británica Channel 4, un equipo de la Disney que rodó material para los preparativos de la exposición *Dalí. Cultura de masas*, la segunda cadena de televisión noruega, que filmó el Teatro-Museo de Figueres con la intervención especial del artista Finn Kelvik, la productora Spain Trendy, para la televisión japonesa TBS, etc. A escala estatal cabe destacar Canal Sur, los programas

Catalunya avui, *Saber y ganar* y el infantil *Los Lunnis* (con la visita de dos de sus protagonistas al Teatro-Museo) de TVE, el programa *Fahrenheit* del Canal 9 valenciano, diversas televisiones locales, la revista de estilo *Cadaqués*, la revista *Nova*, del grupo Hachette Filipacchi, y *Expansión*, entre otros. En Portlligat, *El País Semanal* realizó un reportaje de moda con la modelo Laura Ponte.

Visitas de periodistas

RENFE organizó una visita al Teatro-Museo y a Púbol con unos cuarenta periodistas de medios españoles, entre ellos la revista *Paisajes desde el tren*, en el marco de una iniciativa que pretendía dar a conocer la campaña de homenaje a Salvador Dalí mediante la cual se ofrecía a los pasajeros de los trenes de largo recorrido un menú daliniano, elaborado con la colaboración de La Cuina de l'Empordanet. Por su parte, la empresa Elipsos fue la responsable de organizar algunos *press trips* para diversas publicaciones suizas y alemanas, como *Reiseblick*, *Le Matin*, *Coopzeitung* y *Die Welt*. Se dirigieron directamente a la Fundación medios como el prestigioso diario económico japonés *Nikkei*, cuyo periodista llegó acompañado por la Agència Catalana d'Inversions del CIDEM, así como *The Observer Escape* y las publicaciones francesas *L'Echo Touristique* y *Le Journal du Dimanche*; también se recibió la visita de periodistas de la revista *Art in America*, el diario

Los periódicos alemanes de mayor difusión como *Die Zeit* hablaron de Dalí
Els diaris alemanys de més difusió com *Die Zeit* van parlar de Dalí

Esta imagen se ha repetido casi cada semana durante el 2004

Aquesta imatge s'ha repetit gairebé cada setmana durant el 2004

083 Catalunya, amb els programes *Quilòmetre zero* i *Geoprisma*. També cal destacar l'interès demostrat per cadenes radiofòniques com ara Catalunya Ràdio, amb els programes *Perduts al museu*, *Itineraris* i *L'hora del pati*, Catalunya Cultura, amb els programes *Fum d'estampa* i *Interrail*, Ràdio 4, amb *Nautilus* i *Amb molt de gust*, Onda Cero, amb *Protagonistas* i *Lo que hay que oír*, Ona Catalana, amb *Res a veure*, *Accents* i *Gent de Barcelona*, RNE, amb els programes *Aquí Madrid* i *Día a la vista*, Radio Intereconomía, amb els programes *Los desayunos*, *Más que una mañana* i *Mercado del arte*, COM Ràdio, amb els programes *La república*, *De boca en boca*, *Carretera* i *manta* i *L'hora del sol*, Herri Irratia, la COPE, amb els programes *Al sur de la semana*, *La linterna*, *La escapada* i *Es bueno saberlo*, RAC1, amb *Quilòmetre 1*, SER Girona, amb el programa *GRO*, i diverses ràdios locals, entre altres.

Reportatges

En alguns casos, el programa plantejava el centenari com una excusa per visitar Catalunya o l'Empordà i, per tant, només requeria imatges del Triangle per il·lustrar un documental els continguts del qual ja estaven gairebé tancats. És el cas del programa *Metrópolis*, de la cadena ARTE, i de tres reportatges realitzats per a la televisió australiana: el programa *Smart Travel: Europe with Rudy Maxa*, de la productora Small World Productions, el programa de viatges de gran audiència *The Great Outdoors*, de la

cadena Seven Network, i el programa *A Fork in the Road*, de la cadena SBS. Cal assenyalar també les visites al Triangle de diverses revistes turístiques i guies de viatges de països com França, Itàlia, el Regne Unit, Polònia, Holanda, Alemanya i Taiwan, el programa *Wonders of the World*, de Singapur, el programa de la britànica Channel 4 *A Place in the Sun*, un equip de Disney que va rodar material per als preparatius de l'exposició *Dalí. Cultura de masses*, la segona cadena de televisió noruega, que va filmar el Teatre-Museu de Figueres amb la intervenció especial de l'artista Finn Kelvik, la productora Spain Trendy, per a la televisió japonesa TBS, etc. A escala estatal cal destacar Canal Sur, els programes *Catalunya avui*, *Saber y ganar* i l'infantil *Los Lunnis* (amb la visita de dos dels seus protagonistes al Teatre-Museu) de TVE, el programa *Fahrenheit* del Canal 9 valencià, diverses televisions locals, la revista d'estil *Cadaqués*, la revista *Nova*, del grup Hachette Filipacchi, i *Expansión*, entre altres. A Portlligat, El País Semanal va realitzar un reportatge de moda amb la model Laura Ponte.

Visites de periodistes

RENFE va organitzar una visita al Teatre-Museu i a Púbol amb uns 40 periodistes de mitjans espanyols, entre els quals la revista *Paisajes desde el tren*; la iniciativa pretenia donar a conèixer la campanya d'homenatge a Salvador Dalí, mitjançant la qual s'oferia als passatgers dels trens de llarg recorregut un menú

La revista japonesa de arquitectura *Casa Brutus*

La revista japonesa d'arquitectura *Casa Brutus*

noruego *Aftenposten*, el *Boston Globe* (EE. UU.), *La Stampa* (Italia), la revista de viajes finlandesa *Matkalehti*, el diario *City* de Estocolmo, el chileno *El Mercurio* y las revistas *El Club de la Buena Vida* y *Espai Rutes*.

Paquetes informativos

Ante la necesidad manifestada por un gran número de medios estatales, pero sobre todo internacionales, que no han tenido la posibilidad de desplazarse a ninguno de los vértices del Triángulo Daliniano, se ha creado un paquete de información muy completo para atender de forma exhaustiva esta demanda. Destacan, a título de ejemplo, las peticiones recibidas desde los siguientes medios: la edición especial de *Le Monde*, *Il Corriere della Sera*, *Jornal Público*, de Brasil, el diario *Reforma* y la revista *Casas & Gente* de México, el grupo de comunicación japonés Asahi Simbun, el semanario francés *Les Clés de l'Actualité*, *Sunday Times*, *Travel & Leisure*, diversos diarios rusos, como *Capital Evening* y *L'Officiel Magazine*, BBC World Service, *Architecture Week*, *The Broadsheet*, *TATE ETC.*, *The Observer* y *The Bath Chronicle*, del Reino Unido, *Taiwan Artist*, el diario esloveno *Delo*, el suplemento *Arquitectura* de *El Periódico*, redactado por el Colegio Oficial de Arquitectos de Cataluña, *Cinco Días*, revistas como *Historia* y *Vida*, *Emprendedores*, *Liceus*, *Flash* o *Gala*,

revistas de estilo de vida como *Dream Cars Magazine*, de Madrid, las infantiles *Foc Nou*, *Anem!*, *Mil Dimonis* y *Esquix*, Ràdio Kiss FM, la web de Condé Nast Traveller, la revista *Scriptura* de la Universitat de Lleida y un largo etcétera.

Se han coordinado las entrevistas y los reportajes realizados en los tres museos para los documentales que se han realizado este año, junto con otros productos comunicativos, como la serie gastronómica *Dalí a la carta*, de la productora gerundense Canal Paradís, un documental de una hora de duración de la cadena japonesa NHK, con diversas entrevistas, un documental del programa *La mandrágora* de TVE que incluyó entrevistas a varios directivos y técnicos de la Fundación, GDA y su *Dalí de Cadaqués*, dirigido por Màrius Carol, y un especial dedicado a la figura de Dalí dentro del programa *Biographies*, producido por ITN Factual para la televisión americana.

Merece la pena apuntar la diversidad de artículos de prensa dedicados a presentar la variedad de productos dalinianos producidos y/o autorizados por la Fundación durante el centenario. Entre las numerosas publicaciones que se han interesado en el tema se contaban revistas del mundo del arte como *Exit Express*, revistas femeninas, como *Telva* o *Nova*, y diarios de información general como *Avui* o *El País*.

Algunos de los reportajes se centraron en la figura de Gala
 Alguns dels reportatges se centraven en la figura de Gala

085 dalinià elaborat amb la col·laboració de La Cuina de l'Empordanet. Elipsos va ser l'empresa responsable d'organitzar alguns press trips per a diversos mitjans de premsa escrita suïssos i alemanys, com ara *Reiseblick*, *Le Matin*, *Coopzeitung* i *Die Welt*. Es van adreçar directament a la Fundació mitjans com el prestigiós diari econòmic japonès *Nikkei*, el periodista del qual va arribar acompanyat per l'Agència Catalana d'Inversions del CIDEM, així com *The Observer Escape* i les publicacions franceses *L'Echo Touristique* i *Le Journal du Dimanche*; també es va rebre la visita de periodistes de la revista *Art in America*, el diari noruec *Aftenposten*, el *Boston Globe* (EUA), *La Stampa* (Itàlia), la revista de viatges finlandesa *Matkalehti*, el diari *City* d'Estocolm, el xilè *El Mercurio* i les revistes *El Club de la Buena Vida* i *Espai Rutes*.

Paquets informatius

Davant la necessitat manifestada per un gran nombre de mitjans estatals, però sobretot internacionals, que no han tingut la possibilitat de desplaçar-se a cap dels vèrtexs del Triangle Dalinià, s'ha creat un paquet d'informació molt complet per atendre de forma exhaustiva aquesta demanda. Destaquen, a tall d'exemple, les peticions rebudes des dels mitjans següents: l'edició especial de *Le Monde*, *Il Corriere della Sera*, *Jornal Público*, del Brasil, el diari *Reforma* i la revista *Casas & Gente*, de Mèxic, el grup de

comunicació japonès Asahi Simbun, el setmanari francès *Les Clés de l'Actualité*, *Sunday Times*, *Travel & Leisure*, diversos diaris publicats a Rússia, com *Capital Evening* i *L'Officiel Magazine*, BBC World Service, *Architecture Week*, *The Broadsheet*, *TATE ETC.*, *The Observer* i *The Bath Chronicle*, del Regne Unit, *Taiwan Artist*, el diari eslovè *Delo*, el suplement *Arquitectura* d'*El Periódico*, redactat pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya, *Cinco Días*, revistes com *Historia y Vida*, *Emprendedores*, *Liceus*, *Flash* o *Gala*, revistes d'estil de vida com *Dream Cars Magazine*, de Madrid, les revistes infantils *Foc Nou*, *Anem!*, *Mil Dimonis* i *Esquitx*, Ràdio Kiss FM, el web de Condé Nast Traveller, la revista *Scriptura* de la Universitat de Lleida i un llarg etcètera.

S'han coordinat les entrevistes i els reportatges realitzats als tres museus per a diversos documentals, juntament amb altres productes comunicatius, com ara la sèrie gastronòmica *Dalí a la carta*, de la productora gironina Canal Paradís, un documental d'una hora de durada de la cadena japonesa NHK, amb diverses entrevistes, un documental del programa *La mandrágora* de TVE, també amb entrevistes a diversos directius i tècnics, GDA i el seu *Dalí de Cadaqués*, dirigit per Màrius Carol, i un especial dedicat a Dalí dins el programa *Biographies*, produït per ITN Factual per a la televisió americana.

Reportaje en Portlligat con la modelo Laura Ponte
Reportatge a Portlligat amb el model Laura Ponte

Las revistas de RENFE documentaron ampliamente la
campana de promoción del centenario

Les revistes de RENFE van documentar àmpliament la
campanya de promoció del centenari

Entre los muchos actos de prensa organizados este año cabe destacar:

- 19 de febrero: presentación, en el Teatro-Museo Dalí, del número especial que la *Revista de Girona* dedicó al centenario, con la asistencia de, Carles Pàramo, Presidente de la Diputación de Girona, Narcís Jordi-Aragó, director de la revista, M. Josep Balsach, catedrática de Historia del Arte de la Universidad de Girona, y Joan Manuel Sevillano, gerente de la Fundación Dalí.

- 13 de marzo: como cada año, se comunicó a los medios la reapertura de las casas-museo.

- 17 de marzo: en un acto celebrado en el Centro Penitenciario de Figueres se realizó la presentación del Año Dalí en las prisiones catalanas. Dentro de la misma campaña, el 24 de septiembre se inauguró la Biblioteca Salvador Dalí, y el 20 de diciembre, esta vez bajo la cúpula del Teatro-Museo, tuvo lugar un desfile de modelos con vestidos diseñados por las internas y al que asistieron el secretario de Centros Penitenciarios de la Generalitat de Cataluña, Albert

Batlle, y Montse Aguer y Lluís Peñuelas como representantes de la Fundación. Presentó el desfile la modelo Judit Mascó.

- 20 de marzo: inauguración del espacio De Dalí, ubicado en el Palau de Caramany; el acto estuvo presidido por Ramon Boixadós y Miquel Mascort.

- 25 de marzo: en el marco de la campaña Arte y Gastronomía-Año Dalí se celebró el acto simbólico de colgar la primera obra en el Hotel Mas de Torrent. Al acto asistieron la consejera de Cultura, Caterina Mieras, el delegado de Cultura en Girona, Joan Solana, Joan Manuel Sevillano, gerente de la Fundación Dalí, Toni Izquierdo, presidente de La Cuina de l'Empordanet, la crítica de arte Marga Perera y M. Antònia Bagué, coordinadora de la campaña.

- 3 de mayo: el gerente de la Fundación y el periodista Pedro Erquicia presentaron en Púbol el especial que *La noche temática* de TVE dedicó a Salvador Dalí.

- 10 de mayo: emisión en directo, bajo la cúpula del Teatro-Museo Dalí, del programa radiofónico *La ventana* de la Cadena SER, presentado por Gemma Nierga. El acto fue seguido presencialmente por unas

Narcís-Jordi Aragó, Joan Manuel Sevillano, Carles Pàramo y M. Josep Balsach en la presentación del número especial de la *Revista de Girona*

Narcís-Jordi Aragó, Joan Manuel Sevillano, Carles Pàramo i M. Josep Balsach en la presentació del número especial de la *Revista de Girona*

087 Val la pena anotar la diversitat d'articles de premsa orientats a mostrar la varietat de productes dalinians produïts i/o autoritzats per la Fundació durant el centenari. Han estat nombroses les revistes i els diaris que s'hi han interessat: revistes del món de l'art, com *Exit Express*, revistes femenines, com *Telva* o *Nova*, i diaris d'informació general com *l'Avui* o *El País*.

Entre els nombrosos actes de premsa organitzats aquest any, destaquem:

- 19 de febrer: presentació al Teatre-Museu Dalí del número especial que la *Revista de Girona* dedica al centenari, amb l'assistència de Carles Pàramo, president de la Diputació de Girona, Narcís Jordi-Aragó, director de la revista, M. Josep Balsach, catedràtica d'Història de l'Art de la Universitat de Girona, i Joan Manuel Sevillano, gerent de la Fundació Dalí.
- 13 de març: com cada any, es va comunicar als mitjans la reobertura de les cases-museu.
- 17 de març: presentació de l'Any Dalí a les presons catalanes, en un acte celebrat al Centre Penitenciari de

Figueres. Dins la mateixa campanya, el 24 de setembre es va inaugurar la Biblioteca Salvador Dalí, i el 20 de desembre una desfilada de models va tenir lloc sota la cúpula del Teatre-Museu, amb vestits dissenyats per les internes, i a la qual van assistir el secretari de Centres Penitenciaris de la Generalitat de Catalunya, Albert Batlle, i Montse Aguer i Lluís Peñuelas com a representants de la Fundació. La desfilada va ser presentada per la model Judit Mascó.

- 20 de març: inauguració de l'espai De Dalí, ubicat al Palau de Caramany; l'acte va ser presidit per Ramon Boixadós i Miquel Mascort.
- 25 de març: en el marc de la campanya Art i Gastronomia-Any Dalí es va celebrar la penjada simbòlica de la primera obra a l'Hotel Mas de Torrent. A l'acte hi van assistir la consellera de Cultura, Caterina Mieras, el delegat de Cultura a Girona, Joan Solana, Joan Manuel Sevillano, gerent de la Fundació Dalí, Toni Izquierdo, president de La Cuina de l'Empordanet, la crítica d'art Marga Perera i M. Antònia Bagué, coordinadora de la campanya.
- 3 de maig: presentació a Púbol, a càrrec del gerent

< Dos momentos del desfile de modelos organizado por los Centros Penitenciarios de Cataluña y presentado por Judit Mascó

< Dos moments de la desfilada de models organitzada pels Centres Penitenciaris de Catalunya i presentada per Judit Mascó

En el Mas de Torrent se colgó simbólicamente la primera obra de la campaña *Arte y Gastronomía-Año Dalí*
Penjada simbòlica de la primera obra de la campanya *Art i Gastronomia-Any Dalí* al Mas de Torrent

Presentación del programa especial que el espacio *La noche temática* dedicó a Dalí, a cargo de Pedro Erquicia, Hans Robert Eisenhauer, Ana Martínez, Pablo Usón y Joan Manuel Sevillano

Presentació del programa especial que *La noche temática* va dedicar a Dalí, a càrrec de Pedro Erquicia, Hans Robert Eisenhauer, Ana Martínez, Pablo Usón i Joan Manuel Sevillano

Emisión en directo del programa radiofónico *La ventana*, de Gemma Nierga, con la actuación del grupo Pastora.

Emissió en directe del programa *La ventana*, de Gemma Nierga, amb l'actuació del grup Pastora

Dos imágenes del sorteo de lotería de los años 1976 y 2004 >

Dues imatges dels sorteigs de loteria dels anys 1976 i 2004 >

089 de la Fundació i de Pedro Erquicia, de l'especial que *La noche temática* de TVE va dedicar a Salvador Dalí.

- 10 de maig: emissió en directe, sota la cúpula del Teatre-Museu Dalí, del programa radiofònic *La ventana* de la Cadena SER, presentat per Gemma Nierga. L'acte va aplegar unes 450 persones durant tota la tarda. A més d'altres convidats, es va entrevistar Montse Aguer i es va poder gaudir de l'actuació en directe del grup Pastora.
- 12 de maig: presentació a Púbol del sorteig de la Loteria Nacional que es va celebrar el dia 15 sota la cúpula del Teatre-Museu Dalí, rememorant el que hi va tenir lloc l'any 1976, en vida de Salvador Dalí
- 24 de maig: la Creu Roja de les comarques gironines va celebrar l'acte de lliurament dels Premis a la Solidaritat i va presentar la seva memòria d'activitats del 2003 al Saló Noble del Teatre-Museu Dalí, amb una conferència a càrrec de Josep M. Terricabras, catedràtic de Filosofia.
- 28 de maig: sota la cúpula del Teatre-Museu va tenir lloc la inauguració del Congrés de Premsa Comarcal, organitzat pel setmanari *L'Empordà*, amb les intervencions del conseller en cap, Josep Bargalló, l'alcalde de Figueres, Joan Armangué, el gerent del setmanari *L'Empordà*, Carles Ayats, i el president de l'ACPC, Joan Garrido, seguides d'una conferència a càrrec de Daniel Giralt-Miracle sobre la relació de Salvador Dalí amb els mitjans de comunicació.
- 7 de juny: presentació de l'edició d'enguany del

- Cinturó Ciclista, amb la presència de l'alcalde de Figueres i una bona representació del món de l'esport empordanès.
- 14 de juny: inauguració, al Museu del Cinema, de la mostra *Dalí i les il·lusions òptiques*, a càrrec d'Anna Pagans, alcaldessa de Girona, i Ramon Boixadós, president de la Fundació.
- 1 de juliol: el Museu del Cinema va ser també l'escenari de la presentació de la mostra antològica *Dalí* per a la premsa espanyola i italiana, convidada a l'acte com a prèvia de la inauguració a Venècia del 10 de setembre. A l'acte hi van assistir Ramon Boixadós i Montse Aguer per la Fundació Dalí, Cesare Annibaldi i Giuseppe Donegà pel Palazzo Grassi, i Dawn Ades com a comissària de la mostra.
- 3 de juliol: tramesa d'un comunicat a la premsa per informar de l'obertura de la dotzena edició del Teatre-Museu Dalí de Nit.
- 5 de juliol: presentació al Teatre Poliorama de Barcelona de l'espectacle *Dalí Dance*, amb l'assistència de Luis Polanco, representant del Festival de Peralada, Montse Aguer, comissària de l'Any Dalí, el coreògraf Ramon Oller i l'actriu Rossy de Palma.
- 22 de juliol: el director de la revista *GEO*, David Corral, i la comissària de l'Any Dalí, Montse Aguer, van presentar al Castell de Púbol l'especial dedicat a Dalí. Aquest número, del qual s'han venut 40.000 exemplars, es reeditarà properament en altres idiomes.
- 27 de juliol: els representants de la premsa gràfica,

El 11 de mayo se invitó a la prensa a tomar imágenes de la visita de la ministra de Cultura y de la *consellera* de Cultura
 L'11 de maig es va convidar la premsa a prendre imatges de la visita de la ministra de Cultura i de la *consellera* de Cultura

450 personas durante toda la tarde. Entre otros invitados, se entrevistó a Montse Aguer y se pudo disfrutar en directo de la actuación del grupo Pastora.

- 12 de mayo: presentación en Púbol del sorteo de la Lotería Nacional que se celebraría el día 15 bajo la cúpula del Teatro-Museo Dalí, recordando el que tuvo lugar en el año 1976, en vida de Salvador Dalí.
- 24 de mayo: la Cruz Roja de la provincia de Girona entregó los Premios a la Solidaridad y presentó su memoria de actividades del 2003 en el Salón Noble del Teatro-Museo Dalí, con una conferencia a cargo de Josep M. Terricabras, catedrático de Filosofía.
- 28 de mayo: bajo la cúpula del Teatro-Museo tuvo lugar la inauguración del Congreso de Prensa Comarcal, organizado por el semanario *L'Empordà*, con las intervenciones del conseller en cap, Josep Bargalló, el alcalde de Figueres, Joan Armangué, el gerente del semanario *L'Empordà*, Carles Ayats, y el presidente de la ACPC, Joan Garrido, seguidas de una conferencia a cargo de Daniel Giralt-Miracle sobre la relación de Salvador Dalí con los medios de comunicación.
- 7 de junio: presentación de la edición del Cinturón Ciclista correspondiente al 2004, con la presencia del alcalde de Figueres y una nutrida representación del mundo del deporte ampurdanés.
- 14 de junio: inauguración, en el Museu del Cinema, de la muestra *Dalí y las ilusiones ópticas*, a cargo de Anna Pagans, alcaldesa de Girona, y Ramon Boixadós, presidente de la Fundación.
- 1 de julio: el Museu del Cinema fue también el escenario de la presentación de la muestra antológica *Dalí* para la prensa española y también para la

italiana, que fue invitada al acto como previa de la inauguración del 10 de septiembre en Venecia. Asistieron Ramon Boixadós y Montse Aguer por la Fundación Dalí, Cesare Annibaldi y Giuseppe Donegà en representación del Palazzo Grassi, y Dawn Ades, comisaria de la muestra.

- 3 de julio: se emite un comunicado de prensa para informar de la apertura de la duodécima edición del Teatro-Museo Dalí de Noche.
- 5 de julio: presentación, en el Teatro Poliorama de Barcelona, del espectáculo *Dalí Dance*, con la asistencia de Luis Polanco, representante del Festival de Peralada, Montse Aguer, comisaria del Año Dalí, el coreógrafo Ramon Oller y la actriz Rossy de Palma.
- 22 de julio: el director de la revista *GEO*, David Corral, y la comisaria del Año Dalí, Montse Aguer, presentaron en el Castillo de Púbol el especial que la citada publicación dedicó a Dalí, del que se han vendido 40.000 ejemplares. Próximamente se hará una reedición en otros idiomas.
- 27 de julio: los representantes de la prensa gráfica, acompañados por Montse Aguer, realizaron una visita a la exposición temporal *La vida secreta de Salvador Dalí*.
- 9 de septiembre: se organizó una visita al Palazzo Grassi coordinada desde aquí para la prensa española.
- 28 de septiembre: se cumple el trigésimo aniversario de la inauguración del Teatro-Museo Dalí. Con este motivo, se brindó apoyo de prensa a Amics dels Museus Dalí para el acto celebrado bajo la cúpula del teatro, que consistió en una audición de sardanas a cargo de la cobla La Principal de la Bisbal. Ese mismo

El conseller en cap de la Generalitat realizó un parlamento en el Congreso de Prensa Comarcal, en el marco de los actos del centenario

El conseller en cap va fer un parlament al Congrés de Premsa Comarcal, en el marc dels actes del centenari

Presentación de la 5.ª edición del Cinturón Ciclista del Empordà

Presentació de la 5a edició del Cinturó Ciclista de l'Empordà

Inauguración de la exposición *La vida secreta de Salvador Dalí* durante la apertura nocturna del Teatro-Museo Dalí

Inauguració de l'exposició *La vida secreta de Salvador Dalí* durant l'obertura nocturna del Teatre-Museu Dalí

David Corral y Montse Aguer en Púbol

David Corral i Montse Aguer a Púbol

De izquierda a derecha, Montse Aguer, Cesare Annibaldi, Ramon Boixadós, Dawn Ades y Giuseppe Donegà

D'esquerra a dreta, Montse Aguer, Cesare Annibaldi, Ramon Boixadós, Dawn Ades i Giuseppe Donegà

Luis Polanco, Rosy de Palma, Ramon Oller y Montse Aguer presentaron *Dalí Dance* en el Teatro Poliorama

Luis Polanco, Rosy de Palma, Ramon Oller i Montse Aguer van presentar *Dalí Dance* al Teatre Poliorama

día, por la noche, Comerç de Figueres hacía entrega de sus premios anuales, también bajo la cúpula del Teatro-Museo.

- 1 y 2 de octubre: apoyo de prensa a la Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales para la celebración del simposio *El siglo de Dalí*, que tuvo como escenario la Biblioteca Fages de Climent, de Figueres.

- 2 y 3 de noviembre: colaboración con el Departamento de Comunicación del KRTU en las jornadas tituladas *Dalí: noves fronteres de la ciència, l'art i el pensament*, cuyo acto inaugural, celebrado en el Teatro-Museo Dalí, contó con la presencia de Antoni Pitxot, Jorge Wagensberg, Vicenç Altaió, Pau Alsina y M. Josep Balsach. El programa Redes de TVE dedicó un especial a este evento.

- 13 de noviembre: Montse Aguer, comisaria del Año Dalí, fue nombrada Madrina del Vino Nuevo de este año en un acto organizado por la Venerable Cofradía de Cavas y Vinos del Empordà. Al evento asistieron el presidente del Consejo Regulador del Empordà, Josep Blanch, y el presidente de la Fundación Dalí, Ramon Boixadós.

Memoria

La Memoria 2003 constituyó un instrumento de gran valor comunicativo para los medios de prensa internacional que nos visitaron durante el centenario. Al margen de un envío masivo realizado a contactos tanto estatales como extranjeros, el documento se ha puesto a disposición de todo medio interesado en conocer más a fondo la Fundación y sus museos. Este año, como el anterior, se han editado 2.300 ejemplares, que en esta ocasión presentan un diseño renovado al objeto de ofrecer un producto excepcional con motivo del centenario. La versión en PDF se puede consultar en los cuatro idiomas habituales en la web de la Fundación www.salvador-dali.org

De izquierda a derecha: Jordi Pons, M. Lluïsa Faxedas, Anna Pagans, Ramon Boixadós, Montse Aguer, Dani Freixes y Joan Mallarach. En la fotografía inferior, una imagen de la muestra

D'esquerra a dreta: Jordi Pons, M. Lluïsa Faxedas, Anna Pagans, Ramon Boixadós, Montse Aguer, Dani Freixes i Joan Mallarach. A la fotografia inferior, una imatge de la mostra

Inauguración del congreso del KRTU a cargo de M. Josep Balsach, Vicenç Altaió, Antoni Pitxot, Pau Alsina y Jorge Wagensberg, sobre una imagen del que se celebró en 1985

Inauguració del congrés del KRTU a càrrec de M. Josep Balsach, Vicenç Altaió, Antoni Pitxot, Pau Alsina i Jorge Wagensberg, sobre una imatge del que es va celebrar l'any 1985

093 acompanyats per Montse Aguer, van fer una visita a l'exposició temporal *La vida secreta de Salvador Dalí*.
- 9 de setembre: organització d'una visita al Palazzo Grassi coordinada des d'aquí per a la premsa espanyola.
- 28 de setembre: es compleix el 30è aniversari de la inauguració del Teatre-Museu Dalí. Amb aquest motiu, es va oferir suport de premsa als Amics dels Museus Dalí per a l'acte celebrat sota la cúpula del Museu, que va consistir en una audició de sardanes a càrrec de La Principal de la Bisbal. Al vespre del mateix dia, Comerç de Figueres lliurava els premis anuals també sota la cúpula del Teatre-Museu.
- 1 i 2 d'octubre: suport de premsa a la Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales per a la celebració del simposi *El siglo de Dalí*, que va tenir lloc a la Biblioteca Fages de Climent, de Figueres.
- 2 i 3 de novembre: col·laboració amb el Departament de Comunicació del KRTU en les jornades titulades *Dalí: noves fronteres de la ciència, l'art i el pensament*, la inauguració de les quals es va celebrar al Teatre-Museu Dalí amb la presència d'Antoni Pitxot, Jorge Wagensberg, Vicenç Altaió, Pau Alsina i M. Josep Balsach. El programa *Redes* de TVE hi va dedicar un especial.

- 13 de novembre: Montse Aguer, comissària de l'Any Dalí, va ser nomenada Padrina del Vi Novell d'enguany, en un acte organitzat per la Venerable Confraria de Caves i Vins de l'Empordà al qual van assistir el president del Consell Regulador de l'Empordà, Josep Blanch, i el president de la Fundació Dalí, Ramon Boixadós.

Memòria

La Memòria 2003 va constituir un instrument de gran valor comunicatiu per als mitjans de premsa internacional que ens van visitar durant el centenari. Al marge d'una tramesa massiva realitzada a contactes tant estatals com estrangers, el document s'ha lliurat a tot mitjà que estigués interessat a conèixer més a fons la Fundació i els seus museus. Aquest any, com l'anterior, se n'editaran 2.300 exemplars, que en aquesta ocasió presenten un disseny renovat per tal d'oferir un producte excepcional amb motiu del centenari. La versió en PDF es pot consultar en els quatre idiomes habituals al web www.salvador-dali.org

Jordi Puig fotografando al profesor Wagensberg en el Teatro-Museo

Jordi Puig fotografiant el professor Wagensberg al Teatre-Museu

El 13 de noviembre, Montse Aguer amadrinó el Vino Nuevo 2004

El 13 de noviembre, Montse Aguer va apadrinar el Vi Novell 2004

A lo largo de su quinto año de existencia, la web de la Fundación Gala-Salvador Dalí ha recibido 1.738.147 visitas, cifra que supone un total acumulado de 4.257.526 desde su creación y un incremento del 58,38% respecto al año anterior. Cabe destacar el aumento experimentado en el mes de mayo, con la celebración del día del centenario del nacimiento de Salvador Dalí y, a finales de mes,

el lanzamiento del catálogo razonado. Los internautas españoles son los que más acceden al catálogo on-line, cuya cifra de visitas supone ya el 30% del total de entradas a la web general.

La evolución mensual del número de visitantes a la web general durante el 2004 y la comparativa por años se reflejan en los siguientes cuadro y gráfico:

VISITANTES	
Enero	163.095
Febrero	166.190
Marzo	180.926
Abril	131.404
Mayo	204.460
Junio	139.475
Julio	87.811
Agosto	85.187
Septiembre	93.504
Octubre	179.369
Noviembre	174.477
Diciembre	132.249
Total	1.738.147

Además de los directorios genéricos, se sitúan entre los 20 primeros los que hacen referencia al centenario y al catálogo razonado. Entre otros datos de interés, cabe subrayar que el primer país en número de visitas es Estados Unidos, seguido de España, Holanda, Reino Unido, Francia y México. En el 2004, Australia, China, Japón y Taiwan se han incorporado a la lista de los 20 países con más visitas. En cuanto a las ciudades, Madrid y Barcelona son las que aportan más entradas. Los

portales de acceso más importantes son los relacionados con el sector turístico y las Administraciones públicas. Finalmente, el buscador más utilizado es Google, en un 84% de los casos, mientras que el segundo puesto se lo disputan Yahoo y Microsoft Network.

El 13 de agosto, *La Vanguardia* dedicó un artículo a la amplia oferta de contenidos que proponen las tres webs de la Fundación.

El sitio web de la Fundación ha
recibido **1.700.000** visitantes

Al llarg del seu cinquè any d'existència, el web de la Fundació Gala-Salvador Dalí ha rebut 1.738.147 visites, xifra que suposa un total acumulat de 4.257.526 des de la seva creació i un increment del 58,38% respecte a l'any anterior. Cal destacar l'augment experimentat al mes de maig, en què se celebrava pròpiament el dia del centenari del naixement de Salvador Dalí i, a finals de mes, el

llançament del catàleg raonat. Els internautes de l'Estat espanyol són els que més accedeixen al catàleg en línia, amb una xifra de visites que suposa un 30% del total d'entrades al web general.

L'evolució mensual del nombre de visitants al web general durant el 2004 i la comparativa per anys es reflecteixen en el quadre i gràfic següents:

VISITANTS	
Gener	163.095
Febrer	166.190
Març	180.926
Abril	131.404
Maig	204.460
Juny	139.475
Juliol	87.811
Agost	85.187
Setembre	93.504
Octubre	179.369
Novembre	174.477
Desembre	132.249
Total	1.738.147

A més dels directoris genèrics, se situen entre els 20 primers els que fan referència al centenari i al catàleg raonat. Entre altres dades d'interès, cal subratllar que el primer país en nombre de visites són els Estats Units, seguits de l'Estat espanyol, Holanda, el Regne Unit, França i Mèxic, i que s'incorporen a la taula dels 20 països amb més visites Austràlia, la Xina, el Japó i Taiwan. Pel que fa a ciutats, Madrid i Barcelona són les que aporten més entrades. Els

portals d'accés més importants són els relacionats amb el sector turístic i les administracions públiques. Finalment, el cercador més utilitzat és Google, en un 84% dels casos, mentre que el segon lloc se'l disputen Yahoo i Microsoft Network.

El 13 d'agost, *La Vanguardia* va dedicar un article a l'àmplia oferta de continguts que proposen els tres webs de la Fundació.

El lloc web de la Fundació ha rebut
1.700.000 visitants

PROMOCIÓN Y DIFUSIÓN

096

El centenario ha constituido una oportunidad única para reforzar al máximo la promoción fundacional. Durante los últimos años se ha llevado a cabo una política de promoción centrada en dos ejes principales:

a) La Fundación: en este caso, el objetivo ha sido promocionar globalmente la Fundación como el punto de referencia mundial en todo lo relacionado con Dalí, tanto en el ámbito académico y científico como desde la perspectiva estrictamente museística. Esto se ha conseguido mediante la gestión y el seguimiento de la relación con los medios de comunicación y con las empresas e instituciones académicas.

b) Los museos Dalí: la promoción de los museos dalinianos persigue el posicionamiento de estos espacios como destinos imprescindibles para todo aquel que visite el Estado español y, especialmente, Cataluña. Este objetivo se está alcanzando incuestionablemente mediante la coordinación con agentes turísticos y organismos de promoción turística, tanto públicos como privados, y a través de la cooperación creciente con colectivos del ámbito de la hostelería y del turismo en general.

En este apartado, cabe destacar la importante labor realizada conjuntamente con Turisme de Catalunya, el Patronato de Turismo Costa Brava Girona y Turespaña, orientada a proyectar, especialmente al exterior, los elementos del Año Dalí, aprovechando las redes de cada una de las citadas entidades. Hay que subrayar, asimismo, los acuerdos suscritos con organismos de ámbito local, como el Girona Convention Bureau, con los que se ha colaborado muy estrechamente en la atención a viajes de prensa y reportajes en el Triángulo Daliniano. El Patronato ha representado la interfaz más directa de la Fundación en el marco de la campaña de colaboración con Turespaña y Turisme de Catalunya. Fruto de esta coordinación nos han visitado unos 350 periodistas de 245 medios de comunicación internacionales y 105 nacionales, no sólo de la prensa general, sino también de la específica del sector turístico, como programas y revistas de viajes y gastronomía, guías de viajes, etc. Entre estos medios destacan *Nanfang Daily Reporter*, *Yancheng Evening News*, *Guandong TV* y la guía de viajes *Le Petit Futé*, de China, los diarios más importantes de Brasil, periodistas portugueses y luxemburgueses, revistas de viajes italianas, suizas, polacas y americanas, como *First Class Executive*

Maqueta del stand del Patronato de Turismo para las ferias internacionales

Maqueta de l'estand del Patronat de Turisme per a les fires internacionals

Folleto promocional editado en ruso por Turisme de Catalunya

Fullet promocional editat en rus per Turisme de Catalunya

El centenari s'ha presentat com una oportunitat única per reforçar al màxim la promoció fundacional. Durant els darrers anys s'ha portat a terme una política de promoció centrada en dos eixos principals:

a) La Fundació: en aquest cas, l'objectiu és promocionar globalment la Fundació com el punt de referència mundial sobre tot el que té a veure amb Dalí, tant des del punt de vista acadèmic i científic com des de la perspectiva estrictament museística. Això s'ha aconseguit mitjançant la gestió i el seguiment de la relació amb els mitjans de comunicació i amb les empreses i institucions acadèmiques.

b) Els museus Dalí: la promoció dels llocs dalinians persegueix el posicionament d'aquests espais com a destinacions imprescindibles per a qualsevol visitant que vingui a l'Estat espanyol i, especialment, a Catalunya. Això s'està assolint de forma inqüestionable mitjançant la coordinació amb agents turístics i amb organismes de promoció turística, tant públics com privats, i a través de la cooperació creixent amb col·lectius de l'hostaleria i del turisme en general.

Cal esmentar la important tasca realitzada conjuntament amb Turisme de Catalunya, el Patronat de Turisme Costa Brava Girona i Turespaña per tal de projectar, especialment a l'exterior, els elements de l'Any Dalí aprofitant les xarxes de cadascuna d'aquestes entitats. També cal subratllar els acords signats amb entitats d'àmbit local, com el Girona Convention Bureau, amb els quals s'hi ha col·laborat molt estretament en l'atenció a viatges de premsa i reportatges al Triangle Dalinià. El Patronat ha representat la interfície més directa de la Fundació en el marc de la campanya de col·laboració amb Turespaña i Turisme de Catalunya. Fruit d'aquesta coordinació ens han visitat uns 350 periodistes de 245 mitjans de comunicació internacionals i 105 d'estats, no tan sols de la premsa general, sinó també de l'específica del sector turístic, com ara programes i revistes de viatges i gastronomia, guies de viatges, etc. Entre aquests mitjans destaquen *Nanfeng Daily Reporter*, *Yancheng Evening News*, *Guandong TV* i la guia de viatges *Le Petit Futé*, de la Xina, els diaris més importants del Brasil, periodistes portuguesos i luxemburguesos, revistes de viatge italianes, suïsses, poloneses i americanes, com *First Class Executive Travel*, *Adjourn* i *Recommend*

Una de las campañas de Turespaña para el mercado francés

Una de les campanyes de Turespaña per al mercat francès

Una de las imágenes promocionales de Turisme de Catalunya tenía como telón de fondo el Palacio del Viento

Una de les imatges promocionals de Turisme de Catalunya tenia com a teló de fons el Palau del Vent

Travel, *Adjournal* y *Recommend Magazine*, las columnas gastronómicas de *Los Angeles Times Syndicate* y del *Washington Post*, diversas revistas y diarios australianos, como *The Sunday Telegraph*, 35 periodistas eslovenos que nos visitaron a través del mayorista de viajes *Kompas Touristik*, medios belgas como *Weekend Le Vif Express*, etc. Asimismo, es digna de mención la colaboración del Patronato y de Turisme de Catalunya en la organización de los viajes de prensa de tres grupos relacionados con algunos de los museos que participaban en los actos del centenario: el Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg (25 y 26 de marzo; uno de los periodistas, Valery Oisteanu, publicó un artículo en el suplemento bimensual de arte del *New York Times*), el Philadelphia Museum of Art (17 y 18 de mayo) y el Palazzo Grassi (del 29 de junio al 1 de julio); para estos grupos se coordinó un intenso programa de visitas a Barcelona, Girona y el Empordà. Con estos mismos organismos se coordinaron igualmente las visitas a los museos Dalí de periodistas acompañados de tour operadores, agentes de viajes y compañías aéreas, así como también de prensa especializada tanto del ámbito turístico como del mundo del deporte: es el caso del golf, con motivo del Ladies Masters celebrado en el mes de septiembre, o del remo, a raíz del campeonato mundial que se desarrolló en Banyoles, en el marco del cual unos 40 periodistas visitaron el Teatro-Museo Dalí de Noche. En otras ocasiones, la prensa

se hizo acompañar por oficinas de turismo de países como Brasil, Suiza o Portugal, y ciudades como Nueva York, con medios como el *New York Times* o *The New York Post*, rusos como *Mir & Dom*, etc. Por otra parte, el Patronato de Turismo Costa Brava Girona, presentó el Año Dalí en ciudades europeas como Munich (1 de marzo), Amberes (3 de marzo), Bruselas (4 de marzo), Berlín (1 de abril) y Dusseldorf (7 de junio). Estos viajes han tenido una gran importancia e interés para la Fundación, pues han significado la posibilidad de ofrecer un trato personalizado a medios de prensa especializada que inciden directamente sobre la opinión pública y que, consiguientemente, influyen en las visitas a los museos Dalí. En el 2004, la colaboración con las entidades turísticas ha sido primordial en la medida en que ha permitido potenciar y amplificar los actos conmemorativos del centenario, pero también, en términos generales, porque ha dotado de contenido cultural la oferta turística de Cataluña. Para finalizar, la Fundación ha acogido la propuesta del Patronato de que un equipo de filmación de Telecinco grabara, en el Castillo de Púbol, una secuencia para uno de sus programas, acto enmarcado en una campaña de promoción de la Costa Brava dirigida a medios españoles de gran audiencia.

Con Turisme de Catalunya también se ha colaborado en la filmación de dos anuncios televisivos dedicados al Forum de las Culturas y al Año Dalí.

Ecós de España es una de las revistas turísticas alemanas de mayor difusión
Ecós de España és una de les revistes turístiques alemanyes de més difusió

099 *Magazine*, les columnes de gastronomia de *Los Angeles Times Syndicate* i del *Washington Post*, diverses revistes i diaris australians, com *The Sunday Telegraph*, 35 periodistes eslovens que ens van visitar a través del majorista de viatges *Kompas Touristik*, mitjans belgues com *Weekend Le Vif Express*, etc. Així mateix, cal subratllar la col·laboració del Patronat i de Turisme de Catalunya en l'organització dels viatges de premsa de tres grups relacionats amb alguns dels museus que participaven en els actes del centenari: el Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg (25 i 26 de març; un dels periodistes, Valery Oisteanu, va publicar un article al suplement bimensual d'art del *New York Times*), el Philadelphia Museum of Art (17 i 18 de maig) i el Palazzo Grassi (del 29 de juny a l'1 de juliol); per a aquests grups es va coordinar un intens programa de visites a Barcelona, Girona i l'Empordà. Amb aquests mateixos organismes es van coordinar igualment les visites als museus Dalí de periodistes acompanyats de majoristes de viatges, agents de viatges i companyies aèries, i també de premsa especialitzada tant de l'àmbit turístic com del món dels esports: és el cas del golf, amb motiu del Ladies Masters celebrat al mes de setembre, o del rem, arran del campionat celebrat a Banyoles, amb motiu del qual uns 40 periodistes van visitar el Teatre-Museu de Nit. En altres ocasions, la premsa es va fer acompanyar per oficines de turisme de països com el Brasil, Suïssa o Portugal i ciutats com Nova York, amb mitjans com

el *New York Times* o *The New York Post*, russos com *Mir & Dom*, etc. El Patronat de Turisme Costa Brava Girona, a més, va presentar l'Any Dalí en ciutats europees com ara Munic (1 de març), Anvers (3 de març) i Brussel·les (4 de març), Berlín (1 d'abril) i Düsseldorf (7 de juny). Aquests viatges han tingut una gran importància i interès per a la Fundació, atès que han significat la possibilitat d'oferir un tracte personalitzat a mitjans de premsa especialitzada que incideixen directament sobre l'opinió pública i que, consegüentment, influeixen en les visites als museus Dalí. La col·laboració amb les entitats turístiques ha estat enguany primordial, en la mesura que ha permès potenciar i amplificar els actes commemoratius del centenari, però també, en termes generals, perquè ha dotat de contingut cultural l'oferta turística de Catalunya. Finalment, la Fundació ha acollit la proposta del Patronat que l'equip de filmació d'un programa de Telecinco gravés una seqüència al Castell de Púbol, acte emmarcat en una campanya de promoció de la Costa Brava adreçada a mitjans espanyols de gran audiència.

Amb Turisme de Catalunya s'hi ha col·laborat en la filmació de dos spots televisius dedicats al Fòrum de les Cultures i a l'Any Dalí.

Continuen les campanyes Art Travel Pass, a través dels trens-hotel internacionals Pau Casals (Zuric), Salvador Dalí (Milà) i Joan Miró (París), i s'hi incorpora la

El prestigioso diario *The New York Times* recoge en este artículo las dos grandes exposiciones del centenario
 El prestigiós diari *The New York Times* recull en aquest article les dues grans exposicions del centenari

Continúan, por otra parte, las campañas Art Travel Pass, a través de los trenes-hotel internacionales Pau Casals (con destino Zúrich), Salvador Dalí (con destino Milán) y Joan Miró (con destino París), y se incorpora la campaña Arte y Gastronomía. Hay que mencionar el apoyo a actividades especiales, como la ampliación del acuerdo con Comerç de Figueres para la iluminación de la ciudad o el convenio suscrito con Turisme de Barcelona y Bus Turístic para facilitar el acceso de visitantes desde Barcelona.

Una herramienta muy importante en la promoción del Teatro-Museo Dalí continúa siendo la visita nocturna. Desde el 3 de julio hasta el 30 de septiembre de 2004 han optado por esta visita 22.328 personas, lo que representa un incremento del 86% respecto al año anterior. La calidad de la propuesta, que incluye una copa de cava y diversas proyecciones en el patio del Teatro-Museo, es uno de los atractivos que, por decimotercer año consecutivo, ha ofrecido la Fundación durante este verano.

Otros elementos de promoción han sido el convenio suscrito con Turisme Juvenil de Catalunya a través del Carnet Jove, que ofrece descuentos a sus titulares.

Durante el Año Dalí se ha incrementado considerablemente la demanda de visitas privadas al Teatro-Museo en el marco de reuniones de empresa, congresos, etc., con el objetivo de ofrecer un complemento cultural de calidad especialmente centrado en el centenario. Algunos de los grupos que han disfrutado de estas visitas han sido: FECSA-ENDESA, Hospital de Figueres, consejo de administración del Patronato de Turismo Costa Brava Girona, Créatifs Évènements, Vins & Gastronomie (Vinosselección), Solvay Pharma, Colla Joves Xiquets de Valls, Master de Museología de la Universidad de Valladolid, Novartis, Silver Sanz, "la Caixa", British Petroleum, Kujisawa, grupo del programa de becas Leader, Bayer, Aduanas de La Jonquera, ADBE Cartera, Queen Sofia Spanish Institute, Chief Executives Organization, Colegio de Ingenieros de Girona, Jueces, Investigaciones Farmacéuticas, etc.

Los Museos Dalí han acogido numerosas
visitas personalizadas
Els Museus Dalí han acollit nombroses
visites personalitzades

101 campanya Art i Gastronomia. Cal fer esment al suport a activitats especials, com l'ampliació de l'acord amb Comerç de Figueres per a l'enllumenat nadalenc de la ciutat o l'acord signat amb Turisme de Barcelona i Bus Turístic per facilitar l'accés de visitants des de Barcelona.

Una eina molt important en la promoció del Teatre-Museu Dalí continua essent la visita nocturna. Des del 3 de juliol fins al 30 de setembre del 2004 han optat per aquesta visita 22.328 persones, fet que representa un increment del 86% respecte a l'any anterior. La qualitat de la proposta, que inclou una copa de cava i diverses projeccions al pati del Teatre-Museu, és un dels atractius que, per 13è any consecutiu, ha ofert la Fundació durant aquest estiu. Altres elements de promoció han estat el conveni subscrit amb Turisme Juvenil de Catalunya a través del Carnet Jove, que ofereix descomptes als seus titulars.

Durant l'Any Dalí s'ha incrementat considerablement la demanda de visites privades al Teatre-Museu en el marc de reunions d'empresa, congressos, etc., amb

l'objectiu d'oferir un complement cultural de qualitat especialment centrat en el centenari. Entre altres, els grups que han gaudit d'aquestes visites han estat els següents: FECSA-ENDESA, Hospital de Figueres, consell d'administració del Patronat de Turisme Costa Brava Girona, Créatifs Évènements, Vins & Gastronomie (Vino-selección), Solvay Pharma, Colla Joves Xiquets de Valls, Màster de Museologia de la Universitat de Valladolid, Novartis, Silver Sanz, "la Caixa", British Petroleum, Kujisawa, grup del programa de beques Leader, Bayer, Duanes de la Jonquera, ADBE Cartera, Queen Sofia Spanish Institute, Chief Executives Organization, Col·legi d'Enginyers de Girona, Judges, Investigaciones Farmacéuticas, etc.

Los Xiquets de Valls homenajearon a Dalí con un pilar que levantaron bajo la cúpula
Els Xiquets de Valls van homenatjar Dalí aixecant un pilar sota la cúpula

La tienda del Teatro-Museo ha sido reformada en su totalidad

GESTIÓN COMERCIAL

Gestión de tiendas Teatro-Museo Dalí y Dalí·Joyas

Durante el ejercicio 2004, las ventas del Teatro-Museo Dalí han experimentado un incremento muy significativo (40,86%), que ha sido superior al de visitantes (17,30%). Este aumento de la facturación se debe en buena medida a los actos de celebración del centenario, pero también a otras acciones comerciales emprendidas que han dado un fuerte impulso a las ventas.

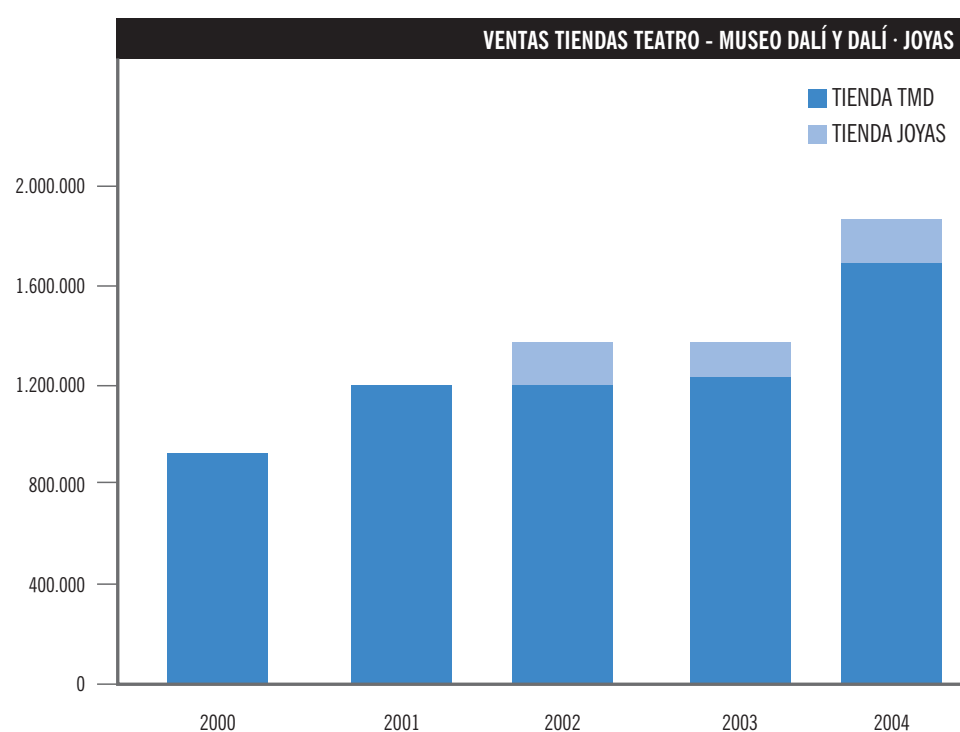
Se han introducido varios cambios estructurales en el concepto general de venta de la tienda. Las acciones llevadas a cabo se han centrado en los siguientes puntos:

- A nivel conceptual, se han considerado los diversos espacios expositivos como un todo. La mejora de la exposición de productos se ha conseguido mediante la reforma estructural de la tienda, en la que se han

abierto nuevos puntos de acceso y se han introducido nuevas aberturas que permitan y faciliten el flujo a los diferentes espacios de la tienda.

- Se han sustituido el mobiliario y la iluminación.
- Reestructuración y reubicación de los productos en el espacio comercial.
- Mejora de la gama de productos.
- Sustitución de los equipos informáticos.
- Introducción e implantación de un sistema informático que mejora la ejecución de las ventas y su control posterior.

Desde la introducción de los citados cambios se ha registrado un crecimiento de las ventas en cifras absolutas así como del gasto promedio por visitante, que se sitúan en unos niveles muy superiores a los habidos hasta ese momento.

La botiga del Teatre-Museu ha estat totalment reformada

GESTIÓ COMERCIAL

Gestió de botigues

Teatre-Museu Dalí i Dalí·Joies

Durant l'exercici 2004, les vendes del Teatre-Museu Dalí han experimentat un increment molt significatiu (40,86%), que ha estat superior al de visitants (17,30%). Aquest augment de la facturació es deu en bona mesura als actes de celebració del centenari, però també a altres accions comercials que han donat un fort impuls a les vendes.

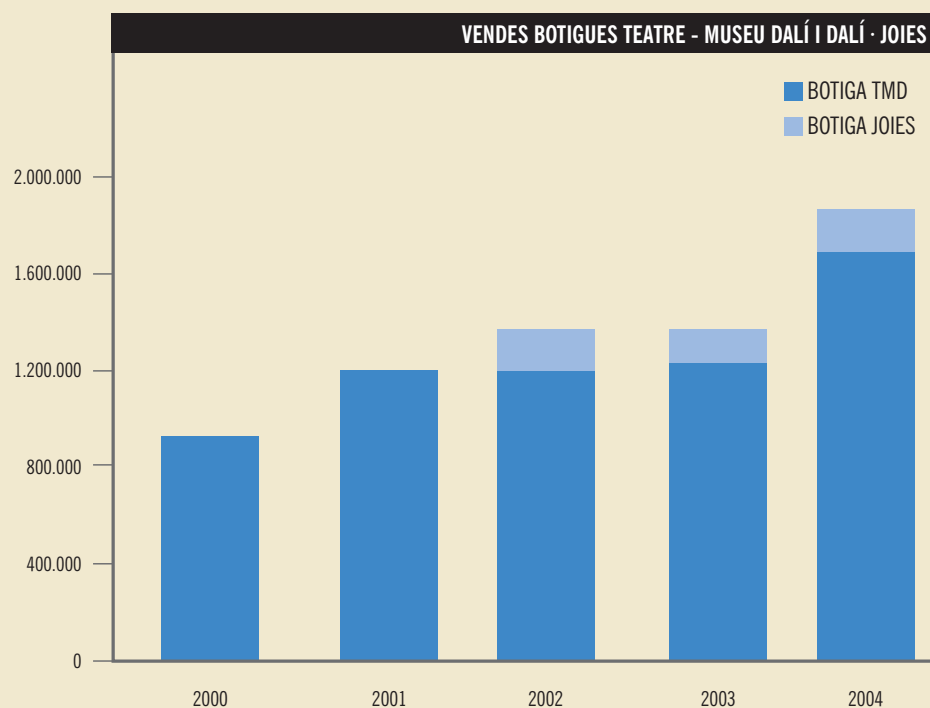
Enguany s'han introduït també diversos canvis estructurals en el concepte general de venda de la botiga. Les accions dutes a terme s'han centrat en els punts següents:

- En el pla conceptual, els diversos espais expositius s'han considerat com un tot. La millora de l'exposició de productes s'ha aconseguit mitjançant la reforma estructural de la botiga, en la qual s'han incorporat

nous punts d'accés així com noves obertures destinades a permetre i facilitar el flux als diversos espais de la botiga.

- Substitució del mobiliari i la il·luminació.
- Reestructuració i reubicació dels productes en l'espai comercial.
- Millora de la gamma de productes.
- Substitució dels equips informàtics.
- Introducció i implantació d'un sistema informàtic que millora l'execució de les vendes i el seu control posterior.

Des de la introducció dels canvis esmentats s'ha observat un creixement de les vendes en xifres absolutes i de la despesa mitjana per visitant, paràmetres que s'han situat en uns nivells molt superiors als registrats fins aleshores.

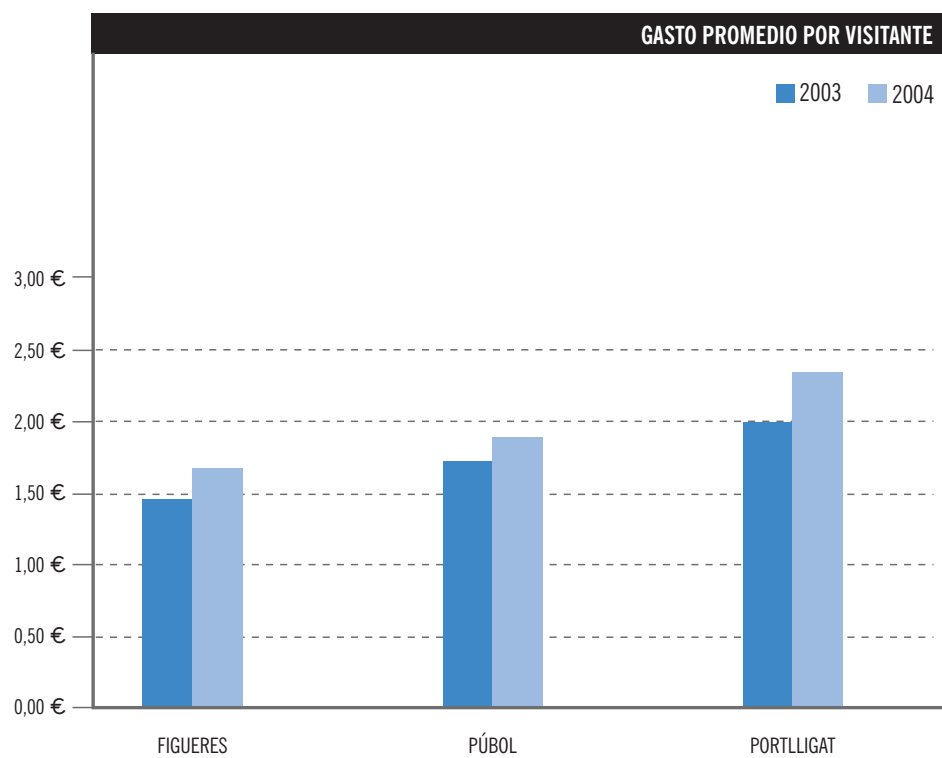
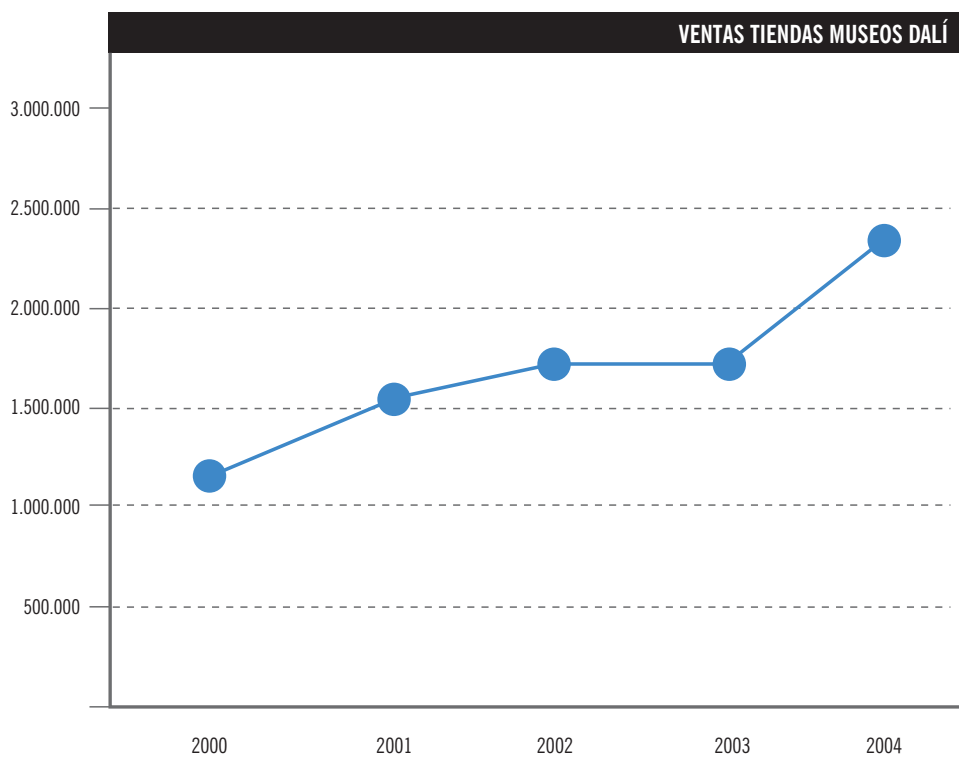
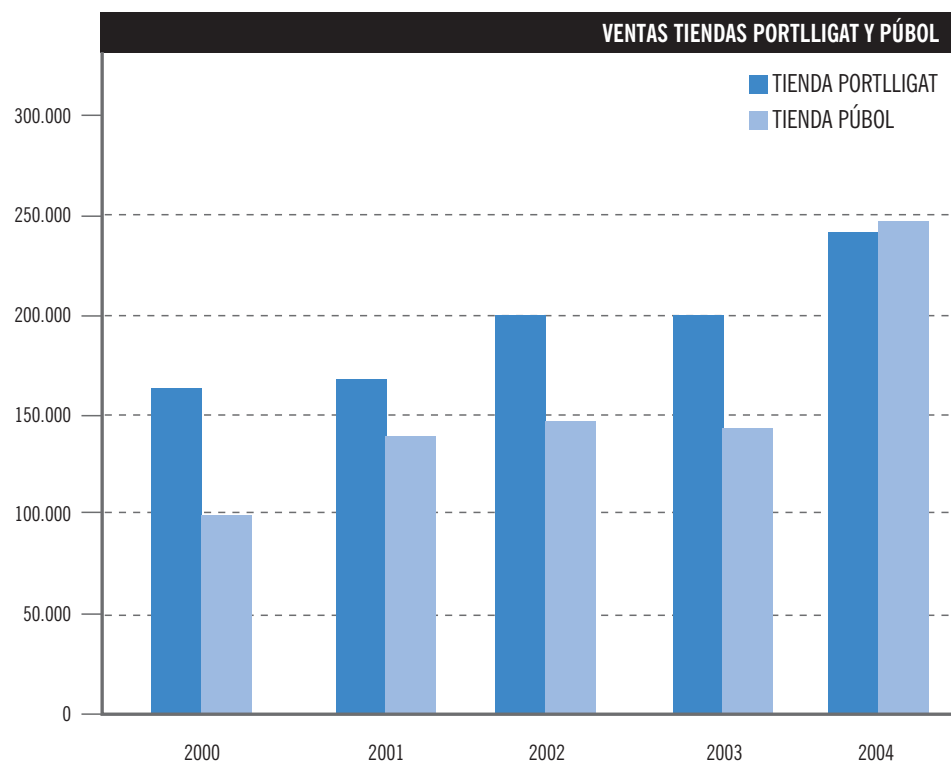

En estos centros, la celebración del centenario ha contribuido también al crecimiento de las ventas; en ambos casos, el aumento de la facturación está en estrecha relación con el aumento del número de visitantes. Púbol es el centro que ha experimentado un incremento más importante (71%), lo que se debe también a la reforma de la tienda, en la que se ha renovado totalmente el mobiliario, se han introducido nuevas gamas de producto y se ha mejorado la presentación y ubicación de los artículos en venta. Portlligat ha experimentado también un importante aumento en el 2004.

Tanto en Púbol como en Portlligat, el comportamiento de compra de los visitantes ha seguido una evolución paralela a la de la tienda del Teatro-Museo, con un incremento no sólo de las ventas, sino también del gasto medio por visitante.

Resultado de la remodelación de las tiendas
El resultat de la remodelació de les botigues

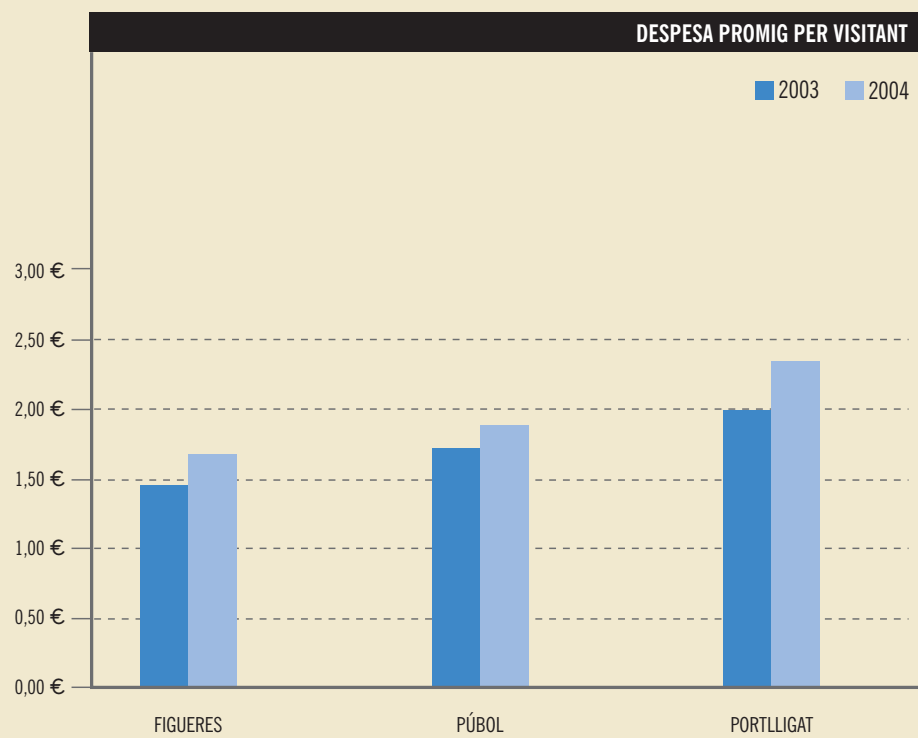
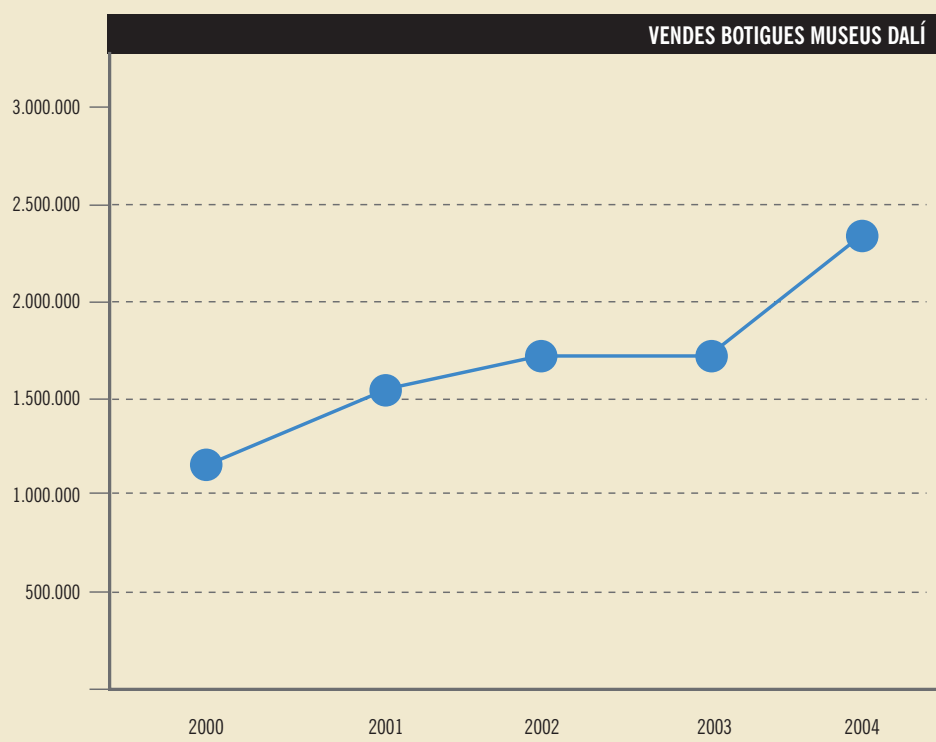
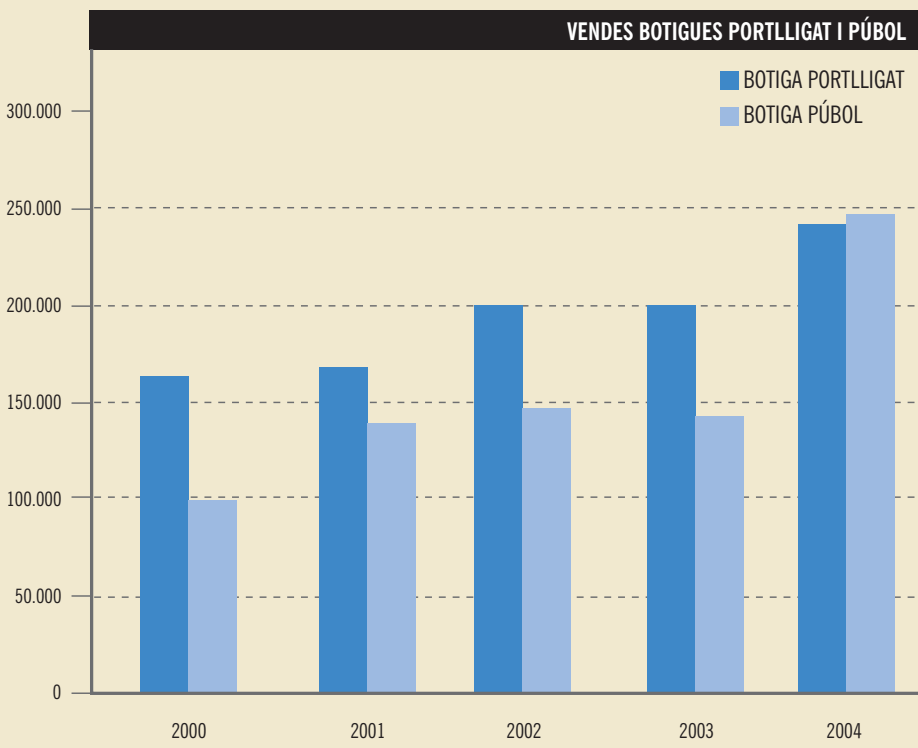
En aquests centres, la celebració del centenari ha contribuït així mateix al creixement de les vendes, apartat en el qual destaca especialment Púbol (71%). En ambdós casos, l'augment de la facturació està relacionat amb l'increment del nombre de visitants, tot i que l'increment superior enregistrat a Púbol es deu també a la reforma de la botiga, en la qual s'ha renovat totalment el mobiliari, s'han introduït noves gammes de producte i s'ha millorat la presentació i ubicació dels articles en venda. Portlligat també ha experimentat un augment important el 2004.

Tant a Púbol com a Portlligat, el comportament de compra dels visitants ha seguit una evolució paral·lela a la de la botiga del Teatre-Museu, amb un increment no només de les vendes, sinó també de la despesa mitjana per visitant.

Otra imagen de las tiendas renovadas

Una altra imatge de les botigues renovades

Sistema de gestión. Implantación de SAP R/3

Durante el ejercicio 2004, la plataforma SAP ha contribuido en gran medida a mejorar la gestión de las ventas en las tiendas y la gestión comercial en general. Una vez superada la fase de implantación, se han optimizado diversos aspectos e introducido mejoras en el sistema que han permitido cambiar, racionalizar, analizar y mejorar procedimientos administrativos y de gestión, haciéndolos más eficaces.

También es digno de mención el esfuerzo realizado por el equipo humano de la Fundación por irse adaptando gradualmente al nuevo sistema de trabajo.

Por otra parte, la implantación de la plataforma SAP ha conllevado la interconexión entre diferentes áreas de gestión, que al haber quedado vinculadas de forma permanente, hacen posible una mayor rapidez del sistema y un aumento de la fiabilidad de los datos mostrados. El sistema logístico también ha mejorado tanto su gestión como la fiabilidad de los datos. La información aportada por el nuevo sistema permite analizar diferentes aspectos de la gestión comercial y de las ventas, y ha contribuido en buena medida al incremento de facturación de las tiendas de la Fundación.

Expansión comercial

La política de expansión comercial de la Fundación se ha centrado este año en varias líneas con el objetivo de desarrollar presencia comercial en todos los puntos de interés relacionados con la celebración del centenario del nacimiento de Dalí. Se han puesto en marcha dos proyectos comerciales orientados, por una parte, a posibilitar el acceso a nuestros productos de *merchandising* cultural fuera de los puntos de venta localizados dentro o en las proximidades de nuestros museos, y por otra, a permitirnos evaluar y analizar diferentes modelos de explotación comercial. Dichos proyectos han sido la apertura de la primera tienda exclusiva de artículos dalinianos en el casco antiguo de Girona y el stand Dalí 2004 en el centro comercial de El Corte Inglés de la Plaça Catalunya de Barcelona. También en Barcelona, y con la colaboración del Centro Catalán de Artesanía, ha estado en funcionamiento, de enero a septiembre, un *showroom* donde se podían adquirir los productos a la venta en los museos Dalí. Tanto la tienda de la Fundación Fran Daurel como el stand de El Corte Inglés y la tienda De Dalí en Girona son puntos de venta gestionados o cogestionados por Distribucions d'Art Surrealista.

Maison de la Catalogne

109 **Sistema de gestió. Implantació de SAP R/3**

Durant l'exercici 2004, la plataforma SAP ha contribuït en bona mesura a millorar la gestió global de les vendes a les botigues i la gestió comercial en general. Un cop superada la fase d'implantació, s'han optimitzat diversos aspectes i s'han introduït millores en el sistema que han permès canviar, racionalitzar, analitzar i millorar procediments administratius i de gestió, fent-los més eficients. Cal destacar així mateix l'esforç que ha realitzat l'equip humà de la Fundació per anar-se adaptant gradualment al nou sistema de treball.

D'altra banda, la implantació de la plataforma SAP ha comportat la interconnexió entre diferents àrees de gestió que han quedat vinculades de forma permanent, cosa que fa possible una major rapidesa del sistema i una fiabilitat més alta en les dades mostrades. La nova plataforma també ha repercutit positivament en el sistema logístic, amb una millora de la gestió i de la fiabilitat de les dades. La informació aportada pel nou sistema permet analitzar diversos aspectes de la gestió comercial i de les vendes i ha contribuït en bona mesura a incrementar la facturació de les botigues de la Fundació.

Expansió comercial

La política d'expansió comercial de la Fundació s'ha centrat enguany en diverses línies per tal de desenvolupar una presència comercial en tots els punts d'interès relacionats amb la celebració del centenari del naixement de Dalí. El 2004 s'han posat en marxa dos projectes comercials que tenien per objecte, d'una banda, donar accés als nostres productes de *merchandising* cultural fora dels punts de venda localitzats als nostres centres museístics o en les seves proximitats i, de l'altra, avaluar i analitzar diferents models d'explotació comercial. Aquests projectes han estat l'obertura de la primera botiga exclusiva d'articles dalinians al barri vell de Girona i de l'estand Dalí 2004 al centre comercial d'El Corte Inglés a la plaça Catalunya de Barcelona. També a Barcelona, i en col·laboració amb el Centre Català d'Artesania, ha estat en funcionament de gener a setembre un *showroom* en el qual es podien adquirir els productes que es venen als museus Dalí. Tant la botiga de la Fundació Fran Daurel com l'estand d'El Corte Inglés i la botiga De Dalí, a Girona, són punts de venda gestionats o cogestionats per Distributions d'Art Surrealista.

Algunos de los productos desarrollados en el 2004
Alguns dels productes desenvolupats el 2004

Fuera de Cataluña, las ciudades de Madrid y Venecia han centrado la mayor parte de los esfuerzos dedicados a introducir productos relacionados con la figura de Dalí para su venta en tiendas de objetos de regalo. Asimismo, entre julio y diciembre se ha desarrollado en la Maison de la Catalogne de París una acción comercial similar a la llevada a cabo en el Centro Catalán de Artesanía. Por otra parte, en colaboración con el Centro Catalán de Luxemburgo y en el stand de Cataluña que dicha entidad gestionó en la Feria de Luxemburgo en marzo 2004, se realizó una exposición de productos relacionados con Dalí 2004 y productos culturales en general.

En el Palazzo Grassi de Venecia, Skira tiene a la venta una amplia selección de productos para atender la demanda de los visitantes a la antológica *Dalí*. Por su parte, el Philadelphia Museum of Art (EE.UU.) también ha mostrado interés en ofrecer nuestros productos en su tienda cuando la exposición itinerante llegue a Estados Unidos en el 2005.

MARKETING

GESTIÓN DE PRODUCTO

Productos de *merchandising*

El Departamento de Marketing ha iniciado durante el 2004 el proceso de análisis, gestión y optimización de la gama de productos de *merchandising* con el fin de

obtener la máxima rentabilidad tanto a nivel económico como de variedad, amplitud e idoneidad de gama. Se han diseñado e introducido líneas de producto de gama media/alta (pañuelos y abanicos de seda, figuras y objetos de escritorio bañados en plata y/o bronce...), hasta ahora un tanto escasas, dirigidas al segmento de visitantes de mayor poder adquisitivo. Paralelamente, se han desarrollado artículos de bajo coste pero con un alto valor añadido en diseño (paraguas-cúpula, cojines-labios Mae West...) que han contribuido a ampliar la variedad de productos de gama media y a mejorar la rentabilidad de los mismos. Especial mención merece la introducción de productos infantiles de bajo precio, como el lápiz «blando», y la gran aceptación que han tenido los proyectos editoriales dirigidos al segmento infantil y juvenil.

Por otra parte, se ha potenciado el concepto «colección», lo que ha permitido mejorar la exposición de los productos en el punto de venta y, en consecuencia, incrementar el impacto visual de los mismos. En este sentido cabe destacar la gran aceptación de la que han gozado los objetos de merchandising oficiales del centenario y que han marcado una nueva línea en el tratamiento gráfico de los productos, al pasar el grafismo del ojo presente en el logotipo Dalí 2004 a convertirse en un icono de referencia daliniana. Estos productos se pueden hallar en varios puntos de venta de la geografía española.

111 Fora de Catalunya, les ciutats de Madrid i Venècia han centrat la major part dels esforços dedicats a introduir productes relacionats amb la figura de Dalí en botigues d'objectes de regal. Entre els mesos de juliol i desembre, a més, a la Maison de la Catalogne de París s'ha dut a terme una acció similar a la que ha acollit el Centre Català d'Artesania. Pel març de 2004, i en col·laboració amb el Centre Català de Luxemburg, es va realitzar una exposició d'articles relacionats amb Dalí i productes culturals en general a l'estand de Catalunya que aquesta entitat va gestionar a la Fira de Luxemburg.

Al Palazzo Grassi de Venècia, Skira té a la venda una àmplia selecció de productes per atendre la demanda dels visitants de l'antològica *Dalí*. El Philadelphia Museum of Art (EUA), per la seva banda, també s'ha mostrat interessat a oferir els nostres productes a la seva botiga quan l'exposició itinerant arribi als Estats Units, l'any 2005.

MÀRQUETING

GESTIÓ DE PRODUCTE

Productes de *merchandising*

El Departament de Màrqueting ha iniciat durant el 2004 el procés d'anàlisi, gestió i optimització de la gamma de productes de *merchandising* a fi i

efecte d'assolir la màxima rendibilitat tant en l'aspecte econòmic com pel que fa a varietat, amplitud i idoneïtat de gamma. Així, s'han dissenyat i introduït línies de producte de gamma mitjana/alta (mocadors i ventalls de seda, figures i objectes d'escriptori banyats en plata i/o bronze...), en què l'oferta era més aviat escassa fins ara, per al segment de visitants amb més poder adquisitiu. Paral·lelament, s'han desenvolupat articles de baix cost però amb un alt valor afegit en disseny (paraigües-cúpula, coixins-llavis Mae West...) que han contribuït a ampliar la varietat de productes de gamma mitjana i a millorar-ne la rendibilitat. Cal esmentar així mateix la introducció de productes infantils de baix preu, com el llapis «tou», i la gran acceptació que han tingut els projectes editorials dirigits al segment infantil i juvenil.

D'altra banda, s'ha potenciat el concepte de «col·lecció», fet que ha permès millorar l'exposició dels productes al punt de venda i, per tant, potenciar-ne l'impacte visual. En aquest sentit, cal destacar l'excel·lent acollida que han tingut els productes de merchandising oficials del centenari: a banda de marcar una nova línia en el tractament gràfic dels productes, han permès convertir en una icona de referència daliniana el grafisme de l'ull present al logotip Dalí 2004. Aquests articles es poden trobar en diversos punts de venda de la geografia espanyola.

Las monedas conmemorativas del centenario plasmaban iconografía típicamente daliniana

Les monedes commemoratives del centenari plasmaven iconografia típicament daliniana

Programas de licencia

Durante este año se han firmado acuerdos y programas de licencias con empresas de ámbito internacional que han incluido en su catálogo general de productos una colección inspirada en obras de Salvador Dalí. Con la firma de estos acuerdos, la Fundación espera contribuir a la difusión y divulgación de la vida y obra de Dalí a nivel mundial a través de productos comerciales de máxima calidad ligados a marcas de reconocido prestigio.

Comité de Producto

Desde el punto de vista operativo, el Comité de Producto, órgano interno de control y supervisión de proyectos de *merchandising*, se ha reestructurado con el fin de adaptarse a las nuevas necesidades de la Fundación tanto a nivel interdepartamental y comercial como de gestión estratégica de producto y marcas. Ello ha implicado la revisión de los criterios de utilización de obra e imagen de Salvador Dalí en productos comerciales y el establecimiento de unos mecanismos de funcionamiento interno que favorecerán y agilizarán la gestión diaria de los proyectos, su implementación y su seguimiento.

OPERACIONES ESPECIALES

La coyuntura del 2004 ha permitido a la Fundación incidir particularmente en el desarrollo de dos nuevas áreas de explotación comercial que han revertido directamente en un mayor beneficio tanto económico como de cobertura mediática: el regalo corporativo y las promociones.

Regalo corporativo e institucional

La demanda de productos y regalos corporativos e institucionales se ha multiplicado en el 2004, en gran parte debido a la celebración del centenario del nacimiento de Dalí. Se han gestionado más de 80 solicitudes, que se han traducido numéricamente en la entrega de más de 14.000 productos y que han representado para la Fundación unos ingresos aproximados de 150.000 €. Cada solicitud se ha gestionado de manera individualizada con el fin de ofrecer a las empresas un servicio personalizado, llegándose incluso en algún caso a diseñar objetos específicos para ciertos eventos y/o acontecimientos institucionales de especial relevancia. Empresas como British Petroleum, Sony, SEAT, Zurich España

o Assistència Sanitària Col·legial, entre otras, han ofrecido a sus clientes regalos creados, producidos y autorizados por la Fundación, lo que, al mismo tiempo, contribuye a divulgar y ampliar el conocimiento de la figura y la obra de Dalí.

Es de destacar que una gran parte de los productos ofertados como regalo corporativo han sido producidos por empresas en régimen de licencia bajo la coordinación y supervisión del Departamento de Marketing. Esta estrategia ha permitido a la Fundación reducir costes de diseño, moldes, stocks, etc., disponer de una gama adecuada a la demanda corporativa y rentabilizar al máximo las operaciones comerciales dado el elevado margen de contribución de los productos.

Promociones

La gran aceptación que entre los lectores de *La Vanguardia* han tenido las entregas de la cubertería y la vajilla con reproducciones de la obra de Dalí ha llevado a complementarlas con dos nuevas promociones durante este año 2004: el juego de café y la cristalería de Bohemia conmemorativa del centenario. Según fuentes del propio diario, el éxito de dichas promociones ha sido realmente espectacular, ya que un 21% de los lectores han adquirido semanalmente las colecciones. Por otro lado, la realización de dichas promociones ha reportado a la Fundación una amplia cobertura mediática que se ha traducido en una gran notoriedad y una indudable presencia de la marca Dalí 2004 durante el transcurso del año, lo que ha facilitado el acercamiento de la vida y obra del artista, así como de los eventos organizados durante el centenario, a un gran número de ciudadanos.

La cifra de productos, publicaciones, anuncios y promociones basados en la figura y la obra de Dalí ha sido muy importante a lo largo de 2004. Empresas e instituciones de diversos ámbitos, así como diferentes medios de comunicación, entre ellos *Cinco Días* o la revista *Elle*, han homenajeado de alguna manera al artista en su centenario. Especial mención merecen algunos productos, como la serie de monedas acuñadas por la Fábrica Nacional de Moneda y Timbre, cuyo cincuentín recibió un premio a la mejor ejecución técnica, o la reserva especial de vino Castell de Peralada, presentada en una producción limitada de botellas.

113 Programes de llicència

Durant aquest any s'han signat acords i programes de llicències amb empreses d'àmbit internacional que han incorporat al seu catàleg general de productes una col·lecció inspirada en obres de Salvador Dalí. Amb la signatura d'aquests acords, la Fundació espera contribuir a la difusió i divulgació de la vida i obra de Dalí arreu del món a través de productes comercials de màxima qualitat vinculats a marques de prestigi reconegut.

Comitè de Producte

Des del punt de vista operatiu, el Comitè de Producte, òrgan intern de control i supervisió de projectes de *merchandising*, s'ha reestructurat a fi i efecte d'adaptar-se a les noves necessitats de la Fundació tant a nivell interdepartamental i comercial com de gestió estratègica de producte i marques. Això ha implicat la revisió dels criteris d'utilització de l'obra i la imatge de Salvador Dalí en productes comercials, però també l'establiment d'uns mecanismes de funcionament intern que afavoriran i agilitaran la gestió diària dels projectes, la seva implementació i el seu seguiment.

OPERACIONS ESPECIALS

La conjuntura del 2004 ha permès a la Fundació incidir particularment en el desenvolupament de dues noves àrees d'explotació comercial que han revertit de manera directa en un major benefici tant econòmic com de cobertura mediàtica: el regal corporatiu i les promocions.

Regal corporatiu i institucional

La demanda de productes i regals corporatius i institucionals s'ha multiplicat el 2004, en bona mesura arran de la celebració del centenari del naixement de Dalí. En total, s'han gestionat més de 80 sol·licituds que s'han traduït numèricament en el lliurament de més de 14.000 productes i que han representat per a la Fundació uns ingressos aproximats de 150.000 €. Cada sol·licitud s'ha gestionat de manera individualitzada per tal d'oferir a les empreses un servei personalitzat, i en algun cas fins i tot s'han arribat a dissenyar objectes específics per a determinats esdeveniments institucionals d'una rellevància especial. Empreses com British

Petroleum, Sony, SEAT, Zurich España o Assistència Sanitària Col·legial, entre altres, han ofert als seus clients regals creats, produïts i autoritzats per la Fundació i han contribuït així a divulgar i ampliar el coneixement de la figura i l'obra de Dalí.

Cal destacar que una bona part dels productes oferts com a regal corporatiu han estat produïts per empreses en règim de llicència sota la coordinació i supervisió del Departament de Màrqueting. Aquesta estratègia ha permès a la Fundació reduir costos de disseny, motlles, estocs, etc., disposar d'una gamma adequada a la demanda corporativa i rendibilitzar al màxim les operacions comercials, atès l'elevat marge de contribució dels productes.

Promocions

La gran acceptació que han tingut entre els lectors de *La Vanguardia* els lliuraments de la coberteria i la vaixela amb reproduccions d'obres de Dalí ha portat a complementar-les amb dues noves promocions durant aquest any 2004: el joc de cafè i la cristalleria de Bohèmia commemorativa del centenari. Segons fonts del mateix diari, l'èxit de les promocions esmentades ha estat realment espectacular, ja que un 21% dels lectors ha adquirit setmanalment les col·leccions. Aquestes promocions, a més, han reportat a la Fundació una àmplia cobertura mediàtica que s'ha traduït en una gran notorietat i una presència indubtable de la marca Dalí 2004 al llarg de tot l'any, cosa que ha facilitat l'acostament a un gran nombre de ciutadans tant de la vida i obra de l'artista com dels esdeveniments organitzats amb motiu del centenari.

El nombre de productes, publicacions, anuncis i promocions basats en la figura i l'obra de Dalí ha estat molt important al llarg del 2004. Empreses i institucions d'àmbits diversos, així com mitjans de comunicació, entre els quals *Cinco Días* o la revista *Elle*, han homenatjat d'alguna manera l'artista en l'avinentsa del seu centenari. Mereixen menció especial alguns productes destacats, com ara les monedes encunyades per la Fàbrica Nacional de Moneda i Timbre, el cinquantí de la qual va rebre un premi a la millor execució tècnica, o la reserva especial de vi Castell de Peralada, presentada en una producció limitada d'ampolles.

PRESTIGIAR

PRESTIGIAR

Visitas ilustres

116

- 11 de febrero: equipo directivo y plantilla del Fútbol Club Barcelona.
- 13 de febrero: Juan José Lucas Giménez, presidente del Senado.
- 26 de febrero y 18 de noviembre: dos equipos de jueces.
- 11 de mayo: Carmen Calvo, ministra de Cultura, y Caterina Mieras, *consellera* de Cultura.
- 2 de junio: Christopher Lloyd, actor.
- 15 de junio: Eleanor Morse, coleccionista y fundadora del Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg, Florida.
- 23 de junio: productores de los dibujos animados *Shin Chan* y su distribuidora en España, LUK International.
- 16 y 18 de julio: Bebo Valdés, pianista.
- 16 de julio: Rossy de Palma, actriz.
- 2 de agosto: Lorenzo Quinn, actor y escultor.
- 8 y 9 de agosto: José Bono, ministro de Defensa.
- 10 de agosto: Gerardo Camps Devesa, *conseller* de Economía de la Comunidad Valenciana.
- 13 de agosto: Jesús Alique López, alcalde de Guadalajara.
- 19 de agosto: Fernando González Urbaneja, presidente de la Asociación de la Prensa de Madrid.
- 1 de septiembre: Umberto Eco, escritor.
- 12 de octubre: miembros del Spanish Institute of America.
- 8 de noviembre: los Príncipes de Asturias.

La plantilla del Barça disfrutó de una visita guiada al Teatro-Museo en medio de una gran expectación
La plantilla del Barça va fer una visita guiada al Teatre-Museu enmig d'una gran expectació

Joan Laporta entregando a Joan Manuel Sevillano una placa de homenaje del FC Barcelona a la Fundación Dalí con motivo del centenario

Joan Laporta lliura a Joan Manuel Sevillano una placa d'homenatge del FC Barcelona a la Fundació Dalí amb motiu del centenari

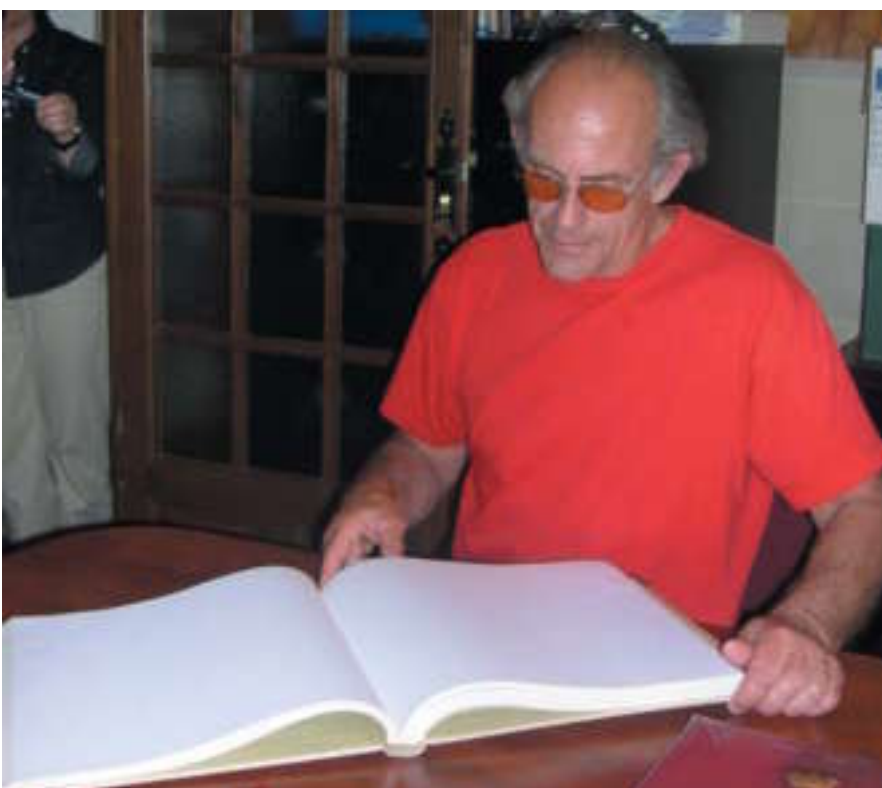
Juan José Lucas Giménez, acompañado por el gerente de la Fundación

Juan José Lucas Giménez, acompanyat pel gerent de la Fundació

El 11 de mayo, la ministra de Cultura visitó Figueres

L'11 de maig, la ministra de Cultura va visitar Figueres

Christopher Lloyd encarnó a los personajes del profesor en *Regreso al futuro* y Fétido en *La familia Addams*

Christopher Lloyd va encarnar els personatges del professor a *Regreso al futuro* i de Fètid a *La família Addams*

Los Príncipes de Asturias fueron recibidos en visita privada por miembros del Patronato de la Fundación y del personal 118
Els Prínceps d'Astúries van ser rebuts en visita privada per membres del Patronat de la Fundació i del personal

Umberto Eco escucha atentamente las explicaciones de Montse Aguer y Joan Manuel Sevillano
Umberto Eco escolta atentament les explicacions de Montse Aguer i Joan Manuel Sevillano

119 **Visites il·lustres**

- 11 de febrer: equip directiu i plantilla del Futbol Club Barcelona.
- 13 de febrer: Juan José Lucas Giménez, president del Senat.
- 26 de febrer i 18 de novembre: dos equips de jutges.
- 11 de maig: Carmen Calvo, ministra de Cultura, i Caterina Mieras, consellera de Cultura.
- 2 de juny: Christopher Lloyd, actor.
- 15 de juny: Eleanor Morse, col·leccionista i fundadora del Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg, Florida.
- 23 de juny: productors dels dibuixos animats *Shin Chan* i la seva distribuïdora a Espanya, LUK International.
- 16 i 18 de juliol: Bebo Valdés, pianista.
- 16 de juliol: Rosy de Palma, actriu.
- 2 d'agost: Lorenzo Quinn, actor i escultor.
- 8 i 9 d'agost: José Bono, ministre de Defensa.
- 10 d'agost: Gerardo Camps Devesa, conseller d'Economia de la Comunitat Valenciana.
- 13 d'agost: Jesús Alique López, alcalde de Guadalajara.
- 19 d'agost: Fernando González Urbaneja, president de l'Associació de la Premsa de Madrid.
- 1 de setembre: Umberto Eco, escriptor.
- 12 d'octubre: membres del Spanish Institute of America.
- 8 de novembre: els Prínceps d'Astúries.

Bebo Valdés visitó Figueres y Portlligat
Bebo Valdés va visitar Figueres i Portlligat

Lorenzo Quinn y su familia delante del *Laberinto*
Lorenzo Quinn i la seva família davant del *Laberint*

Patrocinios

Museu de l'Empordà

La Fundación Gala-Salvador Dalí realiza cada año una aportación económica de 18.030 euros al Consorcio del Museu de l'Empordà, destinada al mantenimiento y la promoción de dicha institución así como a la financiación de sus actividades culturales. La Fundación contribuye así a la diversificación de la oferta museística de Figueres y a la conservación y difusión del patrimonio cultural de la ciudad y de su comarca.

Premios y galardones

El 2004 ha sido un año particularmente satisfactorio en este ámbito, ya que se han concedido numerosos galardones tanto a miembros de la Fundación como a la misma entidad:

- 21 de enero: Ramon Boixadós y Claudi Boada, presidente y patrono de la Fundación Dalí, respectivamente, reciben la Gran Cruz Civil de Alfonso X el Sabio.
- 21 de mayo: el Colegio de Ingenieros de Barcelona concede a Ramon Boixadós, presidente de la Fundación, el Premio a la Trayectoria Profesional.
- Mayo: concesión del Premio Especial de *Diari de Girona*, galardón que próximamente recogerá Joan Manuel Sevillano.
- Septiembre: el cuento *Salvador Dalí, píntame un sueño* (Ediciones Serres) recibe el 3.er Premio al Mejor

Libro Editado en el 2003, concedido por el Ministerio de Cultura en la categoría de Libro infantil y juvenil.

- 16 de septiembre: Antoni Pitxot, como director del Teatro-Museo, recibe la Medalla de Oro al Mérito en las Bellas Artes de manos de S. M. el Rey Juan Carlos.
- 28 de octubre: Lluís Peñuelas, secretario general de la Fundación, recoge el premio Timó d'Or, concedido por la Unió d'Hostaleria i Turisme Costa Brava Centre.
- 14 y 15 de noviembre: dos capítulos de la serie dedicada a la gastronomía *Dalí a la carta* optan al premio al mejor programa televisivo corto en la primera edición del Gourmet Media Festival, que se celebró en la ciudad francesa de Cannes.
- 16 de noviembre: Montse Aguer forma parte del jurado del Premio Nacional de Artes Plásticas 2004, otorgado por el Ministerio de Cultura. Esta distinción, que quiere recompensar la labor del galardonado en el ámbito cultural y reconocer la obra o la actuación hecha pública o realizada durante el año precedente, fue concedida en esta ocasión al artista Carlos Pazos.
- 22 de noviembre: el documental de TV3 *Cinema Dalí* opta a los premios Emmy en la categoría de Programas de arte.
- 19 de diciembre: premio Skål de Oro, concedido por este prestigioso grupo de empresarios a la Fundación Dalí, por su labor de enriquecimiento de la oferta turística con contenidos culturales. Recoge el premio Joan Manuel Sevillano, gerente de nuestra entidad.

Museu de l'Empordà

La Fundació Gala-Salvador Dalí realitza cada any una aportació econòmica de 18.030 euros al Consorci del Museu de l'Empordà, destinada al manteniment i la promoció d'aquest Museu i al finançament de les seves activitats culturals. Amb això, la Fundació contribueix a la diversificació de l'oferta museística de Figueres i a la conservació i difusió del patrimoni cultural de la ciutat i de la seva comarca.

Premis i guardons

L'any 2004 ha estat particularment satisfactori en aquest camp, ja que han sigut nombrosos els guardons lliurats tant a membres de la Fundació com a la mateixa institució:

- 21 de gener: s'atorga la Gran Creu Civil d'Alfons X el Savi a Ramon Boixadós i a Claudi Boada, president i patró de la Fundació Dalí, respectivament.
- 21 de maig: el Col·legi d'Enginyers de Barcelona atorga el Premi a la Trajectòria Professional a Ramon Boixadós, president de la Fundació Dalí.
- Maig: concessió del Premi Especial del *Diari de Girona*, guardó que properament recollirà Joan Manuel Sevillano.
- Setembre: el conte *Salvador Dalí, pinta'm un*

somni, d'Ediciones Serres, obté el 3r Premi al Millor Llibre Editat de l'Any 2003, concedit pel Ministeri de Cultura, en la categoria de Llibre infantil i juvenil.

- 16 de setembre: Antoni Pitxot, com a director del Teatre-Museu, rep la medalla d'Or al Mèrit en les Belles Arts de mans de S. M. el Rei Joan Carles.
- 28 d'octubre: Lluís Peñuelas, secretari general de la Fundació, recull el premi Timó d'Or, que atorga la Unió d'Hostaleria i Turisme Costa Brava Centre.
- 14 i 15 de novembre: dos capítols de la sèrie gastronòmica *Dalí a la carta* opten al premi al millor programa televisiu curt en la primera edició del Gourmet Media Festival, celebrat a Cannes (França).
- 16 de novembre: Montse Aguer participa en el jurat del Premi Nacional d'Arts Plàstiques 2004, atorgat pel Ministeri de Cultura. Aquesta distinció, que vol recompensar la tasca del guardonat en l'àmbit cultural i reconèixer l'obra o l'actuació feta pública o realitzada durant l'any precedent, va ser concedida en aquesta ocasió a l'artista Carlos Pazos.
- 22 de novembre: el documental de TV3 *Cinema Dalí* opta als premis Emmy en la categoria de Programes d'art
- 19 de desembre: premi Skål d'Or, concedit per aquest prestigiós grup d'empresaris a la Fundació Dalí, per la tasca d'enriquiment de l'oferta turística amb continguts culturals. Recull el premi Joan Manuel Sevillano, gerent de la nostra entitat.

Lluís Peñuelas recollí el premio Timó d'Or en Pals, con la presencia de Joaquim Nadal, conseller de Política Territorial y Obras Públicas

Lluís Peñuelas va recollir el Timó d'Or a Pals en presència de Joaquim Nadal, conseller de Política Territorial i Obres Públiques

COMISIÓN DE ACREDITACIÓN Y CATALOGACIÓN

122

El principal proyecto de la Comisión durante el 2004 ha consistido en concluir el estudio de una muy amplia colección privada que se había iniciado en el 2002. Tras un análisis y una investigación rigurosas, se han redactado las conclusiones y queda pendiente la edición del catálogo.

Por otro lado, la Comisión de Acreditación y Catalogación se reunió en tres ocasiones para atender solicitudes sobre la autenticidad de obras supuestamente realizadas por Salvador Dalí. Se sometieron a peritaje 28 obras, de las que 21 fueron consideradas

auténticas. De un total de 315 peticiones, 283 fueron desestimadas por tratarse de obra seriada y 14 quedaron pendientes para el 2005. El número de peticiones recibidas aumentó en un 28,6% respecto al año 2003. El Departamento de Conservación y Restauración se ocupa de realizar análisis de todo tipo sobre el material y el soporte utilizados en la ejecución de las obras (macrofotografías, estudio del papel, estudio de la técnica con luz rasante, a contraluz, mediante rayos X, infrarrojos, etc.), lo que lo convierte en pieza clave a la hora de aportar datos técnicos sobre las obras sometidas a estudio por los expertos.

La toma de fotografías es fundamental para el estudio y posterior catalogación de obra

La presa de fotografies és fonamental per a l'estudi i posterior catalogació d'obra

Equipo técnico utilizado para la autenticación de obra >
L'equip tècnic utilitzat per l'autenticació d'obra >

El principal projecte de la Comissió durant el 2004 ha estat concloure l'estudi d'una col·lecció privada molt àmplia que s'havia iniciat l'any 2002. Després d'una anàlisi i una investigació rigoroses, s'han redactat les conclusions i resta pendent l'edició del catàleg.

D'altra banda, la Comissió d'Acreditació i Catalogació es va reunir en tres ocasions per atendre sol·licituds sobre l'autenticitat d'obres suposadament realitzades per Salvador Dalí. Es van sotmetre a peritatge 28 obres, 21 de les quals van ser considerades autèntiques. Del total de 315

peticions rebudes, 283 van ser desestimades per tractar-se d'obra seriada i 14 van quedar pendents per al 2005. El nombre de peticions rebudes va augmentar en un 28,6% respecte a l'any 2003. El Departament de Conservació i Restauració ha estat, com sempre, clau a l'hora d'aportar dades tècniques sobre les obres sotmeses a estudi per part dels experts, atès que realitza anàlisis de tot tipus sobre el material i el suport utilitzats en l'execució de les obres (macrofotografies, estudi del paper i de la tècnica amb llum rasant, a contrallum, mitjançant raigs X i infraroigs, etc.).

El estudio de obras de nuestros fondos permite profundizar en el peritaje de piezas no catalogadas. L'estudi d'obres dels nostres fons permet aprofundir en el peritatge de peces no catalogades.

La asociación Amics dels Museus Dalí tiene por objeto la difusión de la imagen y la obra de Salvador Dalí así como de las actividades museísticas del Teatro-Museo Dalí de Figueres, el Castillo Gala Dalí de Púbol y la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat, y, al mismo tiempo, ser un lugar de encuentro para todos aquellos que comparten la admiración hacia el pintor. A lo largo de este año, con motivo del centenario, Amics dels Museus Dalí no ha dudado en sumarse con entusiasmo a esta celebración mediante la realización de numerosas actividades orientadas a enaltecer este Año Dalí 2004, la ciudad de Figueres y el Teatro-Museo. Todos los actos programados han sido seguidos con mucho interés por los socios. Por eso, Amics dels Museus Dalí quiere agradecer la colaboración de todos los particulares y empresas que han contribuido a que una vez más, se hayan cumplido los objetivos fundacionales de la asociación.

17 de enero: inauguración, en el Museu de l'Empordà, de la exposició *Dalí a l'Empordà. La mirada dels fotògrafs empordanesos*, que contó con la presencia de la *consellera* del Cultura, Caterina Mieras, y el alcalde de Figueres, Joan Armangué, entre otras autoridades (véase imagen inferior).

5 de febrero: invitación por parte de Josep Vilarasau, presidente de la Fundación "la Caixa", y Ramon Boixadós, presidente de la Fundación Gala-Salvador Dalí, a la apertura de la exposición *Dalí. Cultura de masas*, celebrada en el centro CaixaForum.

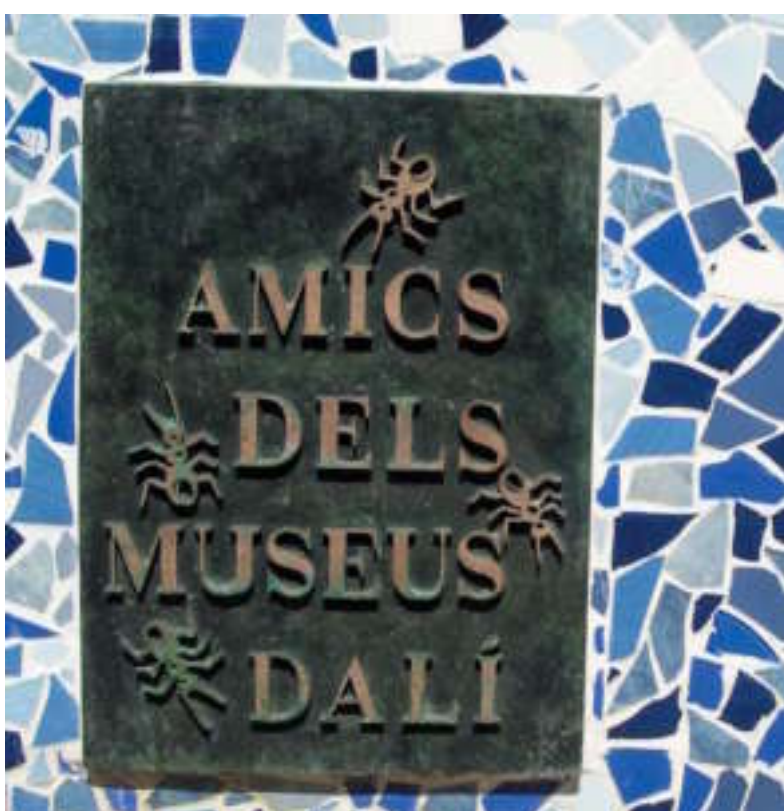
12 de febrero: en el Museu de l'Empordà, mesa redonda con los fotógrafos de la exposición *Dalí en el Ampurdán. La mirada de los fotógrafos ampurdaneses*, Moncanut, Torner, Simon, Ayats, Townsend, Sabater y Vehí, moderada por Rosa Maria Maurell e Inés Padrosa, las comisarias de la exposición.

21 de marzo: salida a Barcelona para visitar la exposición *Dalí. Cultura de masas*, en el Caixaforum, y recorrido por el Pueblo Español.

22 de marzo: invitación por parte del presidente de la Fundación Dalí, Ramon Boixadós, a la inauguración de la exposición *Don Quixote de la Mancha ilustrado por Salvador Dalí*, en Púbol.

26, 27 y 28 de marzo: asistencia al Congreso de la Federación Española de Amigos de los Museos (FEAM) que, bajo el título *Nuevos museos, nuevos*

Momento de la inauguración, el 17 de enero
Moment de la inauguració, el 17 de gener

Amics dels Museus Dalí té per objecte difondre la imatge i l'obra de Salvador Dalí així com les activitats museístiques del Teatre-Museu Dalí de Figueres, el Castell Gala-Dalí de Púbol i la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat i, alhora, ser un lloc de trobada per a tots aquells que comparteixen l'admiració envers el pintor. Amb motiu del centenari del naixement de Salvador Dalí, Amics dels Museus Dalí no ha dubtat a sumar-se de manera efusiva a les celebracions mitjançant la realització de múltiples activitats orientades a enaltir aquest Any Dalí 2004, la ciutat de Figueres i el Teatre-Museu. Tots els actes programats han estat seguits amb gran interès pels socis. Per això, Amics dels Museus Dalí vol agrair la col·laboració de tots els particulars i empreses que han contribuït a fer que, una vegada més, s'hagin acomplert els objectius fundacionals de l'associació.

17 de gener: inauguració, al Museu de l'Empordà, de l'exposició *Dalí a l'Empordà. La mirada dels fotògrafs empordanesos*; van assistir a l'acte la consellera de Cultura, Caterina Mieras, i l'alcalde de Figueres, Joan Armangué, entre altres autoritats (vegeu pàgina nterior).

5 de febrer: invitació per part de Josep Vilarasau, president de la Fundació "la Caixa", i Ramon

Boixadós, president de la Fundació Gala-Salvador Dalí, a l'obertura de l'exposició *Dalí. Cultura de masses*, celebrada al centre CaixaForum.

12 de febrer: taula rodona al Museu de l'Empordà amb els fotògrafs de l'exposició *Dalí a l'Empordà. La mirada dels fotògrafs empordanesos*, Moncanut, Torner, Simon, Ayats, Townsend, Sabater i Vehí, moderada per Rosa Maria Maurell i Inés Padrosa, comissàries de l'exposició.

21 de març: sortida a Barcelona per visitar l'exposició *Dalí. Cultura de masses*, al CaixaForum, i recorregut pel Poble Espanyol.

22 de març: invitació per part del president de la Fundació Dalí, Ramon Boixadós, a la inauguració de l'exposició *Don Quixote de la Mancha il·lustrat per Salvador Dalí*, a Púbol.

26, 27 i 28 de març: assistència al Congrés de la Federació Espanyola d'Amics dels Museus (FEAM), organitzat en aquesta ocasió a Valladolid, amb la col·laboració del Museo Patio Herreriano, i titulat *Nuevos museos, nuevos públicos, nuevos amigos. La realidad en España y Latinoamérica*.

Mosaico resultante de la convocatoria para la recogida de piezas para la veleta (derecha)

Trencadís resultant de la convocatòria per a la recollida de peces per al penell (dreta)

públicos, nuevos amigos. La realidad en España y Latinoamérica, se organizó en Valladolid, con la colaboración del Museo Patio Herreriano.

Hasta el 12 de abril: se pidió a los socios que aportaran tazas, platos y otros objetos de cerámica para la elaboración del mosaico que forma parte de la obra *Homenatge èdlic a Salvador Dalí*, del escultor Lluís Ventós.

17 de abril: la Concejalía de Cultura del Ayuntamiento de Figueres tuvo la gentileza de ofrecernos entradas para el estreno de la *Cantata al Gran Masturbador*, a cargo de la Orquesta de Cámara de l'Empordà, que tuvo lugar en el Teatro Municipal El Jardí.

20 de abril: invitación a la inauguración de la exposición de fotografías de Joan Vehí *Dalí. Fiestas en Portlligat*, en la Librería Blanquerna de Madrid.

Mayo: colaboración con el Ayuntamiento de Figueres en la dotación del Premio a la Cruz Más Daliniana durante las Ferias y Fiestas de la Santa Cruz de Figueres.

Del 1 de mayo al 31 de agosto: por gentileza del Consorcio del Museu de l'Empordà, entrada gratuita, con el carné de socio de Amics dels Museus Dalí, a

la muestra *El país de Dalí*, que, comisariada por Josep Playà, se exhibió en este museo.

8 de mayo: invitación por parte del presidente de la Fundació Dalí al Concierto del Centenario, que la Orquesta Sinfónica de Barcelona y Nacional de Cataluña, dirigida por el maestro Antoni Ros Marbà, ofreció en el Teatro Municipal El Jardí de Figueres.

10 de mayo: invitación a la emisión en directo, desde el Teatro-Museo Dalí, del programa de radio de la Cadena SER *La ventana*, de Gemma Nierga.

11 de mayo: invitación a la inauguración de la exposición *Dalí a l'Empordà. La mirada dels fotògrafs empordanesos* en el Palau Robert de Barcelona.

11 de mayo: invitación por parte de Lola Mitjans, presidenta de Amics dels Museus Dalí, y Joan Armangué, alcalde de Figueres, a la inauguración de la veleta *Homenatge èdlic a Salvador Dalí*, del artista Lluís Ventós, ubicada en el Carrer Tramuntana de Figueres con motivo del centenario de Salvador Dalí.

14 de mayo: invitación por parte de Benjamí Artigas Burch, alcalde de La Pera, y Carles Pàramo i Ponsetí, presidente de la Diputació de Girona, al concierto

Invitación para la inauguración de la exposición de Joan Vehí
Invitació per a la inauguració de l'exposició de Joan Vehí

Rótulo anunciador de la exposición *El país de Dalí* instalado en la Rambla de Figueres

Rètol anunciador de l'exposició *El país de Dalí* instal·lat a la Rambla de Figueres

127 Fins al 12 d'abril: per a l'elaboració del trencadís que forma part de l'obra *Homenatge eòlic a Salvador Dalí*, de l'escultor Lluís Ventós, es va demanar als socis que aportessin tasses, plats i altres objectes de ceràmica.

17 d'abril: per gentilesa de l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Figueres, assistència a l'estrena de la *Cantata al Gran Masturbador*, a càrrec de l'Orquestra de Cambra de l'Empordà, al Teatre Municipal El Jardí.

20 d'abril: invitació a la inauguració de l'exposició de fotografies de Joan Vehí *Dalí. Fiestas en Portlligat*, a la Llibreria Blanquerna de Madrid.

Maig: col·laboració amb l'Ajuntament de Figueres en la dotació del Premi a la Creu Més Daliniana durant les Fires i Festes de la Santa Creu de Figueres.

De l'1 de maig al 31 d'agost: per gentilesa del Consorci Museu de l'Empordà, entrada gratuïta, amb el carnet de soci d'Amics dels Museus Dalí, a la mostra *El país de Dalí*, exhibida en aquest museu i comissariada per Josep Playà.

8 de maig: invitació per part del president de la Fundació Dalí al Concert del Centenari, que

l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, dirigida pel mestre Antoni Ros Marbà, va oferir al Teatre Municipal El Jardí.

10 de maig: invitació a l'emissió en directe, des del Teatre-Museu Dalí, del programa de ràdio de la Cadena SER *La ventana*, de Gemma Nierga.

11 de maig: invitació a la inauguració de l'exposició *Dalí a l'Empordà. La mirada dels fotògrafs empordanesos* al Palau Robert de Barcelona.

11 de maig: invitació per part de Lola Mitjans, presidenta d'Amics dels Museus Dalí, i Joan Armangué, alcalde de Figueres, a la inauguració del penell *Homenatge eòlic a Salvador Dalí*, de l'artista Lluís Ventós, col·locat al carrer Tramuntana de Figueres amb motiu del centenari de Salvador Dalí.

14 de maig: invitació per part de Benjamí Artigas Burch, alcalde de la Pera, i Carles Pàramo i Ponsetí, president de la Diputació de Girona, al concert que l'Orquestra de Cambra de l'Empordà va oferir al local polivalent del municipi de la Pera amb motiu de la commemoració de l'Any Dalí.

15 de maig: invitació per part de Ramon Boixadós, president de la Fundació Dalí, Joan Armangué,

Inauguración por Caterina Mieras, Joan Armangué y Lola Mitjans de la veleta *Homenaje eólico a Salvador Dalí*

Inauguració, per Caterina Mieras, Joan Armangué i Lola Mitjans, del penell *Homenatge eòlic a Salvador Dalí*

Abigaïl Prat y Albert Mora al finalizar su audición en el Teatro-Museo

Abigaïl Prat i Albert Mora en acabar l'audició al Teatre-Museu

que la Orquesta de Cámara de l'Empordà ofreció en el local polivalente del municipio de La Pera con motivo de la conmemoración del Año Dalí.

15 de mayo: invitación por parte de Ramon Boixadós, presidente de la Fundación Dalí, Joan Armangué, alcalde de Figueres, y José Miguel Martínez, director general de la Entidad Pública Empresarial de Loterías y Apuestas del Estado, al sorteo de la Lotería Nacional celebrado bajo la cúpula del Teatro-Museo Dalí.

16 de mayo: participación de varios miembros de la junta de Amics dels Museus Dalí en la XIII Feria del Alioli de Creixell, en la que se otorgó el Premio "Dalioli" al alioli más surrealista.

29 de mayo: la cónsul general de la República de Polonia en Barcelona y el alcalde de Figueres invitaron a Amics dels Museus Dalí al *Homenatge de Polònia a Catalunya i a Salvador Dalí*, que tuvo lugar en el Teatro Municipal El Jardí de Figueres, con el estreno de dos obras de la compositora polaca Joanna Bruzdowicz. Las piezas fueron interpretadas por Albert Guinovart (piano), Xavier Ribera-Vall (barítono), Anna Grabka-Szpilman (danza) y Jaroslaw Mazur (proyecciones).

Mayo-junio: asistencia a dos conferencias en torno a la exposición *Dalí a l'Empordà. La mirada dels*

fotògrafs empordanesos, en el Palau Robert de Barcelona: el 20 de mayo, «El país de Dalí», a cargo de Josep Playà, y el 8 de junio, «La Gala de Dalí», pronunciada por Josep M. Serriñana.

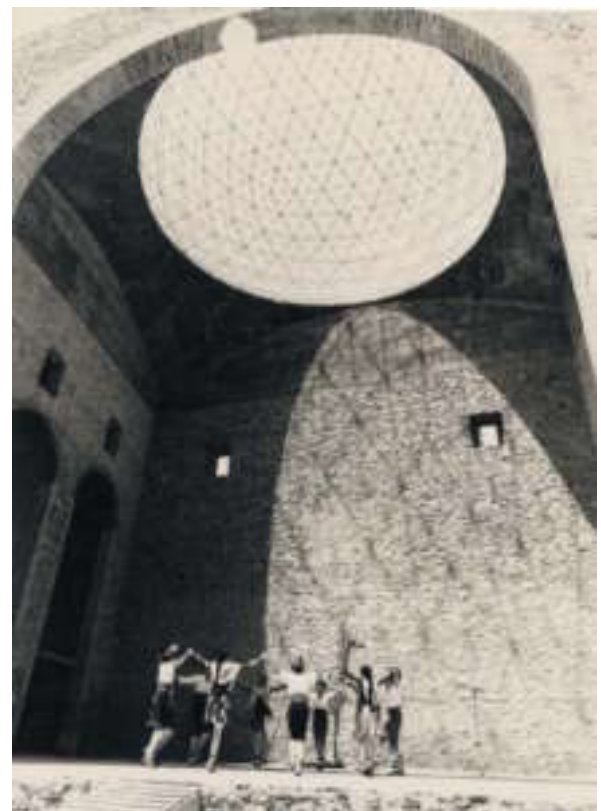
18 de junio: invitación al Concierto de Música en los Museos, a cargo del grupo Còctel de Clarinets. El evento, organizado por Joventuts Musicals, tuvo lugar en esta ocasión en el Teatro-Museo Dalí de Figueres.

2 de julio: asamblea general de socios en la Sala Noble del Teatro-Museo Dalí.

2 de julio: inauguración de las visitas al Teatro-Museo Dalí de Noche con la actuación del dueto formado por Abigaïl Prat (arpa) y Albert Mora (flauta travesera).

28 de septiembre: el mismo día del año 1974 abrió sus puertas el Teatro-Museo Dalí de Figueres. En conmemoración de este trigésimo aniversario y con ocasión del centenario del nacimiento del pintor, Amics dels Museus Dalí quiso continuar el homenaje al artista con una audición de sardanas que tuvo lugar bajo la cúpula de su obra más emblemática: el Teatro-Museo. La cobla encargada de la celebración fue La Principal de la Bisbal, formación ampurdanesa centenaria (se creó en 1888), institucional (Cobla Oficial de la Generalitat de Catalunya), reconocida (Creu de Sant Jordi) y enormemente popular.

Dos sardanas bailadas bajo la cúpula con 30 años de diferencia
Dues sardanes ballades sota la cúpula amb 30 anys de diferència

129 alcalde de Figueres, i José Miguel Martínez, director general de l'Entidad Pública Empresarial de Loterías y Apuestas del Estado, al sorteig de la Loteria Nacional celebrat sota la cúpula del Teatre-Museu Dalí.

16 de maig: participació de diversos membres de la junta d'Amics dels Museus Dalí a la XIII Fira i Festa de l'Allioli de Creixell, en què es va atorgar el Premi "Dalioli" a l'allioli més surrealista.

29 de maig: la cònsol general de la República de Polònia a Barcelona i l'alcalde de Figueres van convidar l'associació a l'*Homenatge de Polònia a Catalunya i a Salvador Dalí*, que va tenir lloc al Teatre Municipal El Jardí, de Figueres, amb l'estrena de dues obres de la compositora polonesa Joanna Bruzdowicz. Les peces van ser interpretades per Albert Guinovart (piano), Xavier Ribera-Vall (baríton), Anna Grabka-Szpilman (dansa) i Jaroslaw Mazur (projeccions).

Maig-juny: assistència a dues conferències entorn de l'exposició *Dalí a l'Empordà. La mirada dels fotògrafs empordanesos*, al Palau Robert de Barcelona: el 20 de maig, «El país de Dalí», a càrrec de Josep Playà, i el 8 de juny, «La Gala de Dalí», a càrrec de Josep M. Serriñana.

18 de juny: invitació al Concert de Música als Museus, a càrrec del grup Còctel de Clarinets. L'acte, organitzat per Joventuts Musicals, va tenir lloc en aquesta ocasió al Teatre-Museu Dalí de Figueres.

2 de juliol: assemblea general de socis a la Sala Noble del Teatre-Museu Dalí.

2 de juliol: inauguració de les visites al Teatre-Museu Dalí de Nit amb una actuació del duet format per Abigaïl Prat (arpa) i Albert Mora (flauta travessera).

28 de setembre: el mateix dia de l'any 1974 obria les seves portes el Teatre-Museu Dalí de Figueres. En commemoració d'aquest trentè aniversari i en ocasió del centenari del naixement del pintor, Amics dels Museus Dalí va voler continuar l'homenatge a l'artista amb una audició de sardanes que tingué lloc sota la cúpula de la seva obra més emblemàtica: el Teatre-Museu. La cobla encarregada de la celebració fou La Principal de la Bisbal, formació empordanesa centenària (va ser creada el 1888), institucional (Cobla Oficial de la Generalitat de Catalunya), reconeguda (Creu de Sant Jordi) i enormement popular.

16 d'octubre: l'any 1999, Amics dels Museus Dalí va proposar i costejar la construcció dels gegants *Dalí*

Los gigantes *Gala y Dalí*, recientemente restaurados
Els gegants *Gala i Dalí*, recentment restaurats

Una de las originales agrupaciones que participaron en el encuentro
Una de les originals colles que van participar a la trobada

16 de octubre: en 1999, Amics dels Museus Dalí propuso y costeó la construcción de los gigantes *Dalí* y *Gala*, que posteriormente donó al Ayuntamiento de Figueres. En este año de celebración del centenario del nacimiento del artista se ha festejado también el quinto aniversario de los dos gigantes con un encuentro de gigantes y chirimías en el que se dieron cita grupos de toda Cataluña.

15, 22, 24 y 29 de octubre: con motivo de Las Tres Gloriosas Dalinianas de la Bota de Sant Ferriol d'Empordà, se organizaron unas jornadas de cata de vinos en colaboración con la Venerable Cofradía de la Bóta de Sant Ferriol. Las catas tuvieron lugar en el Hotel Duran de Figueres bajo el título «Els vins de Gala» y «6 vins del diví Dalí», y en el Castillo de Peralada, donde se celebró el 22.º capítulo solemne de la Venerable Cofradía de la Bóta de Sant Ferriol. La clausura de las jornadas estuvo acompañada de una conferencia titulada «El vi en la pintura: de Renoir a Dalí», a cargo de Eduard Puig i Vayreda.

24 de noviembre: mesa redonda con los alcaldes de la historia del Teatro-Museo Dalí desde su inauguración hasta el momento actual.

Durante todo el 2004, y con motivo del Año Dalí, la asociación se hizo cargo de la colocación en Figueres

de diversas pancartas-murales con imágenes representativas de Dalí: así, en la fachada de Museu de l'Empordà se pudo ver la obra *Poesía de América-Los atletas cósmicos*; en la fachada de la entrada sur de la ciudad, una fotografía de Xavier Miserachs tomada en 1958 en Portlligat; y en las fachadas del Teatro-Museo Dalí, 3 fotografías del Fondo Meli que forman parte del Archivo Fotográfico de la Fundación Dalí.

OTRAS ACTIVIDADES CULTURALES

Concierto

Por duodécimo año consecutivo, la Fundación organizó el concierto dedicado a todas las personas que colaboran con la entidad. Este año, el concierto, que se celebró el 8 de mayo, corrió a cargo de la Orquesta Sinfónica de Barcelona y Nacional de Cataluña, bajo la dirección del maestro Antoni Ros Marbà. En homenaje al centenario del nacimiento de Salvador Dalí, el programa incorporó piezas como *Follia daliniana*, de Xavier Montsalvatge, o *Suite empordanesa*, de Juli Garreta. Como es habitual, el escenario del evento fue el Teatro El Jardí de Figueres, que registró un lleno absoluto. El concierto se organizó con el patrocinio de "la Caixa" y con la colaboración del Área de Cultura del Ayuntamiento de Figueres.

Algunas de las pancartas financiadas por Amics dels Museus Dalí que decoraban las fachadas del Teatro-Museo y la entrada de Figueres

Algunes de les pancartes finançades per Amics dels Museus Dalí que decoraven les façanes del Teatre-Museu i l'entrada de Figueres

131 i *Gala*, que posteriorment foren donats a l'Ajuntament de Figueres. En aquest any de celebració del centenari de l'artista, també s'ha volgut festejar el cinquè aniversari dels gegants amb una trobada gegantera i grallera de colles vingudes de tot Catalunya.

15, 22, 24 i 29 d'octubre: amb motiu de Les Tres Glorioses Dalinianes de la Bóta de Sant Ferriol d'Empordà, es van organitzar unes jornades de tast de vins en col·laboració amb la Venerable Confraria de la Bóta de Sant Ferriol. Els tasts van tenir lloc a l'Hotel Duran de Figueres, sota el títol «Els vins de Gala» i «6 vins del diví Dalí», i al Castell de Peralada, on es va celebrar el 22è capítol solemne de la Venerable Confraria de la Bóta de Sant Ferriol. La cloenda de les jornades va estar acompanyada d'una conferència titulada «El vi en la pintura: de Renoir a Dalí», a càrrec d'Eduard Puig i Vayreda.

24 de novembre: taula rodona amb els alcaldes de la història del Teatre-Museu Dalí, des de la seva inauguració fins a l'actualitat.

Durant tot el 2004, i amb motiu de l'Any Dalí, l'associació es va fer càrrec de la col·locació de pancartes-murals a Figueres i va omplir la vila

d'imatges representatives del pintor: així, a la façana del Museu de l'Empordà es va poder veure l'obra *Poesia d'Amèrica-Els atletes còsmics*; a la façana de l'entrada sud de la ciutat, una fotografia de Xavier Miserachs presa l'any 1958 a Portlligat; i a les façanes del Teatre-Museu Dalí, 3 fotografies del Fons Meli que formen part de l'Arxiu Fotogràfic de la Fundació Dalí.

ALTRES ACTIVITATS CULTURALS

Concert

Per dotzè any consecutiu, la Fundació va organitzar el concert dedicat a totes les persones que col·laboren amb l'entitat. Enguany, el concert, celebrat el 8 de maig, va ser ofert per l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya sota la direcció del mestre Antoni Ros Marbà. En homenatge al centenari del naixement de Salvador Dalí, el programa va incorporar peces com *Follia daliniana*, de Xavier Montsalvatge, o *Suite empordanesa*, de Juli Garreta. Com és habitual, el Teatre El Jardí de Figueres es va omplir de gom a gom. El concert va ser organitzat amb el patrocini de "la Caixa" i amb la col·laboració de l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Figueres.

Instal·lació de una reproducció gigante de *Poesia de América* en el Museu de l'Empordà
Instal·lació d'una reproducció gegant de *Poesia d'Amèrica* al Museu de l'Empordà

Teatro-Museo Dalí de Noche

Vista la gran demanda de este año para visitar el Teatro-Museo Dalí durante el día, en esta decimotercera edición se decidió ampliar el período de las visitas nocturnas, que comenzó el 3 de julio y se alargó hasta el 30 de septiembre, en horario de diez de la noche a una de la madrugada. Como viene siendo habitual, las entradas se pudieron adquirir anticipadamente a través del ServiCaixa de "la Caixa", y Cavas Castell de Peralada continuó ofreciendo una copa de rosado en uno de los patios interiores donde se proyectan audiovisuales. El cartel dedicado a estas visitas, que aparece reproducido en la página siguiente, fue diseñado por Àlex Gifreu. Se facilitaron entradas a los establecimientos adscritos a Comerç de Figueres, y el semanario *L'Empordà* llevó a cabo una promoción consistente en ofrecer invitaciones a los subscriptores al tiempo que recomendaba la visita durante todo el verano. En esta edición se han recibido 22.328 visitantes.

Para el Concierto del Centenario se invitó a la Orquesta Sinfónica de Barcelona y Nacional de Cataluña, dirigida por el maestro Antoni Ros Marbà

Per al Concert del Centenari es va convidar l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, dirigida pel mestre Antoni Ros Marbà

133 **Teatre-Museu Dalí de Nit**

Atesa la gran demanda d'enguany per visitar el Teatre-Museu Dalí durant el dia, en aquesta tretzena edició es va decidir ampliar el període de les visites nocturnes, que va començar el 3 de juliol i es va allargar fins al 30 de setembre, en horari de deu de la nit a una de la matinada. Com cada any, les entrades es van poder adquirir anticipadament a través del ServiCaixa de "la Caixa", i Caves Castell de Peralada va continuar oferint una copa de rosat en un dels patis interiors on es projecten audiovisuals. Àlex Gifreu va dissenyar el cartell de les visites, que apareix reproduït en aquesta pàgina. Es van facilitar entrades als establiments adscrits a Comerç de Figueres, i el setmanari *L'Empordà* va dur a terme una promoció consistent a oferir invitacions als subscriptors, mentre en recomanava la visita durant tot l'estiu. En aquesta edició s'han rebut 22.328 visitants.

Cartel de la 13.ª edición del Teatro-Museo Dalí de Noche, diseñado por Àlex Gifreu

Cartell de la 13a edició del Teatre-Museu Dalí de Nit, dissenyat per Àlex Gifreu

PROTEGER

PROTEGIR

SEGURIDAD Y MANTENIMIENTO

El Departamento de Museos tiene a su cargo la mejora y mantenimiento de las infraestructuras de los museos Dalí y de la sede de la Fundación. Asimismo, analiza y planifica diferentes aspectos relativos a la conservación preventiva de las exposiciones permanentes y gestiona la política de la Fundación sobre la seguridad de las personas y las obras de arte.

Mejoras en instalaciones e infraestructuras

Durante el 2004, la actuación en el capítulo de inversiones y mejoras de los museos Dalí ha supuesto un total de 706.210,12 euros.

Entre las mejoras más relevantes llevadas a cabo figuran las siguientes: en el Teatro-Museo Dalí, la climatización de los espacios de la zona de escenario-cúpula y el cambio de corriente eléctrica

del centro a 380 V; en la Casa-Museo de Portlligat, la climatización de una buena parte de las estancias, y en la Casa-Museo de Púbol, la habilitación de un espacio destinado a acoger un área para el personal.

Asimismo, se ha invertido en la mejora de la conservación preventiva y en la operativa de exposición de obras de los museos. En el Teatro-Museo, por ejemplo, se han actualizado los recursos expositivos de la Sala Rue Trajan y se ha puesto en marcha la modernización del sistema de control climático de las salas; en Portlligat se ha procedido a la rehabilitación de diversos elementos escenográficos del espacio de la piscina, mientras que en Púbol se ha adecuado la sala de exposiciones, que debía acoger la exposición temporal *Don Quixote de la Mancha ilustrado por Salvador Dalí*, y se ha redefinido la climatización de la Sala Las Galas de Gala.

En el 2004 se instaló aire acondicionado en la parte superior de la casa de Portlligat y en la cúpula del Teatro-Museo
L'any 2004 es va instal·lar aire condicionat a la part superior de la casa de Portlligat i a la cúpula del Teatre-Museu

El Departament de Museus es fa càrrec de la millora i manteniment de les infraestructures del museu Dalí i de la seu de la Fundació. Igualment, analitza i planifica diferents aspectes de conservació preventiva de les exposicions permanents i gestiona la política de la Fundació sobre la seguretat de les persones i les obres d'art.

Millores d'instal·lacions i infraestructures

L'actuació en el capítol d'inversions i millores dels museus Dalí durant el 2004 ha suposat un total de 706.210,12 euros.

Entre les millores més rellevants que s'han portat a terme figuren les destinades a la climatització dels espais de la zona d'escenari-cúpula del Teatre-

Museu Dalí, la climatització d'una bona part de les estances de la Casa-Museu de Portlligat, el canvi de corrent elèctric del Teatre-Museu Dalí a 380 V i l'habilitació d'un espai destinat a acollir una àrea per al personal a la Casa-Museu de Púbol.

Així mateix, s'ha invertit en la millora de la conservació preventiva i en l'operativa d'exposició d'obres dels museus. Al Teatre-Museu, per exemple, s'han actualitzat els recursos expositius de la Sala Rue Trajan i s'ha posat en marxa la modernització del sistema de control climàtic de les sales; a Portlligat s'han rehabilitat diversos elements escenogràfics de l'espai de la piscina; i a Púbol s'ha adequat la sala d'exposicions, que havia d'acollir l'exposició temporal *Don Quixote de la Mancha il·lustrat per Salvador Dalí*, i s'ha redefinit la climatització de la sala Les Gales de Gala.

También se intervino en algunos elementos de la piscina
També es va intervenir en alguns elements de la piscina

El equipo de seguridad y el Departamento de Conservación y Restauración se han coordinado para los movimientos de obra
L'equip de seguretat i el Departament de Conservació i Restauració s'han coordinat per als moviments d'obra

Mantenimiento

Dentro de las operaciones de mantenimiento de las instalaciones y los inmuebles de los museos Dalí y de la sede central de la Fundación se incluyen las que afectan a los sistemas de seguridad, de control ambiental, de climatización, eléctrico, de iluminación y de exposición.

Durante el ejercicio, se han subcontratado a terceros algunos trabajos específicos de mantenimiento y reparaciones de las infraestructuras mencionadas por un valor de 208.653,65 euros.

Seguridad

La organización de exposiciones temporales en el Teatro-Museo Dalí y en la Casa-Museo de Púbol a lo largo del 2004 ha obligado a incrementar los medios técnicos y humanos en estos recintos culturales.

El personal propio ha compartido las tareas de vigilancia con los vigilantes armados contratados a una empresa de seguridad, que han aumentado considerablemente sus servicios en el Castillo de Púbol.

Cabe mencionar, asimismo, la inversión en seguridad derivada de la actualización constante de medios técnicos, como el traslado al exterior del transformador situado en la Torre Galatea o la instalación de medidas perimetrales de control de acceso a Portlligat.

CONSERVACIÓN Y RESTAURACIÓN

El año 2004 se ha caracterizado por un excepcional movimiento de obras en las salas y en los almacenes de la Fundación, debido a los numerosos préstamos y las grandes exposiciones organizadas en el marco del centenario. Esto ha motivado la realización de diversas restauraciones y acciones de mejora de las condiciones de las obras y sus enmarcados.

Las intervenciones del Departamento de Conservación y Restauración se pueden clasificar en cuatro ámbitos de actuación: restauraciones de pinturas y dibujos; sistemas de presentación y enmarcado; conservación preventiva y restauración de los objetos y montajes artísticos, y documentación e investigación técnica.

Cada año se realiza una limpieza completa de la vidriera central del Teatro-Museo

Cada any s'efectua una neteja completa de la vidriera central del Teatre-Museu

El equipo de conservación y restauración ha acompañado a las obras en todos los desplazamientos. Montaje de la antológica en el Palazzo Grassi

L'equip de conservació i restauració ha acompanyat les obres en tots els desplaçaments. Muntatge de l'antològica al Palazzo Grassi

El manteniment de les instal·lacions i els immobles dels museus Dalí i de la seu central de la Fundació inclou les tasques que afecten els sistemes de seguretat, de control ambiental, de climatització, elèctric, d'il·luminació i d'exposició.

Durant el 2004, s'han subcontractat a tercers treballs específics de manteniment i reparacions de les infraestructures esmentades per un valor de 208.653,65 euros.

Seguretat

L'organització d'exposicions temporals al Teatre-Museu Dalí i a la Casa-Museu de Púbol durant el 2004 ha obligat a incrementar els mitjans tècnics i humans en aquests recintes culturals.

En les tasques de vigilància hi han col·laborat així mateix els vigilants armats contractats a una empresa de seguretat, que han augmentat considerablement els seus serveis al Castell de Púbol.

També cal esmentar la inversió en seguretat derivada de l'actualització constant de mitjans tècnics, com ara el trasllat del transformador situat a la Torre Galatea a l'exterior o la instal·lació de mesures perimetrals de control d'accés a Portlligat.

CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

Durant l'any 2004 hi ha hagut un excepcional moviment d'obres a les sales i als magatzems de la Fundació, a causa dels nombrosos préstecs i les grans exposicions organitzades arran de la celebració del centenari. Això ha motivat diverses restauracions i millores de condició de les obres i dels seus emmarcaments.

Les intervencions del Departament de Conservació i Restauració es poden classificar en quatre àmbits d'actuació: restauracions de pintures i dibuixos; sistemes de presentació i emmarcament; conservació preventiva i restauració dels objectes i muntatges artístics, i documentació i investigació tècnica.

Intervención en la obra *Paisaje de Cadaqués. El molino*

Intervenció en l'obra *Paisatge de Cadaqués. El molí*

A) Restauraciones de pinturas y dibujos

Todas las restauraciones efectuadas en el 2004 se programaron a partir de las numerosas solicitudes de préstamos para exposiciones temporales con motivo del centenario. El buen estado general que presentan las pinturas propiedad de la Fundación después de años de dedicación prioritaria a las grandes restauraciones de los óleos de la colección ha motivado que, en este ejercicio, la mayoría de las piezas haya necesitado sólo tratamientos menores, destinados sobre todo a consolidar su estabilidad material y estética. Ejemplo de ello es la obra *Maniquí barcelonés*, un gran óleo sobre tela de 1926 que ya había sido restaurado más de 20 años atrás y que presentaba un aspecto muy reseco y apagado, causado por el antiguo reentelado del soporte.

Este año se acabó la restauración de *Paisaje de Cadaqués*, *El molino* (c 1923), un temple y óleo sobre cartón de 75 x 97 cm destinado a formar parte de una de las grandes exposiciones del centenario. Para comenzar, se realizó un estudio completo de la obra que incluyó la inspección de detalles con luz visible, lupa binocular, reflectómetro de infrarrojos y de fluorescencia de ultravioletas, así como la toma de micromuestras

de las capas de preparación y pictórica al objeto de identificar sus materiales. Para este estudio se contó con la colaboración del laboratorio científico del Departamento de Conservación y Restauración de la Facultad de Bellas Artes de la Universidad de Barcelona. La pieza presentaba una curiosa restauración de un gran desgarrón situado en la parte superior del cartón, que tuvo que rehacerse de forma más adecuada. Además, hubo que consolidar todos los márgenes, ya que el cartón era muy frágil y presentaba exfoliaciones. Después de una limpieza superficial que no planteó mayor problema, se procedió a la reintegración pictórica de la parte añadida en la restauración del desgarrón. Algunas obras recuperadas del almacén para ser expuestas son:

- *Mesa delante del mar: homenaje a Erik Satie*, de 1926, que presentaba un enorme desgarrón en la parte superior de la tela. Se procedió a consolidar el desgarrón, se realizó una limpieza superficial general y se fijaron y retocaron algunas zonas de la pintura.

- *La bahía de Cadaqués vista desde el Llaner*, un pequeño paisaje sobre tela de la primera época, en el que la suciedad no permitía apreciar la obra.

Mesa delante del mar. Homenaje a Erik Satie

Taula davant del mar. Homenatge a Erik Satie

141 **A) Restauracions de pintures i dibuixos**

Totes les restauracions del 2004 s'han programat a partir de les nombroses demandes de préstecs per a exposicions temporals del centenari. Tenint en compte que actualment les pintures de la Fundació es troben en bon estat, després d'anys de dedicació prioritària a les grans restauracions dels olis de la col·lecció, la majoria de les peces han rebut tractaments menors, destinats sobretot a consolidar-ne l'estabilitat material i l'estètica. N'és un exemple l'obra *Maniquí barcelonès*, un gran oli sobre tela de l'any 1926 que ja havia estat restaurat feia més de 20 anys i que presentava un aspecte molt ressec i esmorteït, causat per l'antic reentelatge del suport. Aquest any es va acabar de restaurar *Paisatge de Cadaqués. El molí* (c. 1923), un tremp i oli sobre cartró de 75 x 97 cm que havia de formar part d'una de les grans exposicions del centenari. Per començar, es va fer un estudi complet de l'obra que va incloure la inspecció de detalls amb llum visible, lupa binocular, reflectòmetre d'infraroigs i de fluorescència d'ultraviolat així com la presa de micromostres de les capes de preparació i pictòrica per tal d'identificar-ne els materials. L'estudi es va dur a terme amb la col·laboració del laboratori

científic del Departament de Conservació i Restauració de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona. La peça presentava una curiosa restauració d'un estrip notable situat a la part superior del cartró, que s'ha hagut de refer de forma més adient. A més, s'han consolidat tots els marges, ja que el cartró estava molt fràgil i presentava exfoliacions. Després d'una neteja superficial que no va plantejar problemes, es va procedir a la reintegració pictòrica de la part afegida en la restauració de l'estrip.

Algunes obres que es van recuperar del magatzem per ser exposades són:

- *Taula davant del mar: homenatge a Erik Satie*, del 1926, que presentava un gran estrip a la part superior de la tela. Es va consolidar l'estrip, es va realitzar una neteja superficial general i es van fixar i retocar algunes zones de la pintura.

- *La badia de Cadaqués vista des del Llaner*, un petit paisatge sobre tela de la primera època, en el qual la brutícia no permetia apreciar l'obra.

- *Homenatge a Meissonier*, obra que va requerir una neteja de la capa superficial, sobretot dels gruixos de pintura, en els quals s'havia acumulat brutícia i pols.

Trabajos de consolidación
Tasques de consolidació

Intervenciones menores efectuadas en el óleo *Maniquí barcelonés*
Intervencions menors efectuades en l'oli *Maniquí barcelonès*

- *Homenaje a Meissonier*, obra que requirió una limpieza de la capa superficial, sobre todo de los puntos en que la pintura presentaba mayor grosor, en los que se había acumulado suciedad y polvo.

Por su parte, las nuevas adquisiciones han recibido tratamientos diversos:

- *La fiesta en la ermita* (c 1921): consolidación de los márgenes debilitados del soporte de cartón.

- *Figuras tumbadas en la arena* (1926): limpieza de la superficie y consolidación del soporte de madera.

La obra *Rosa meditativa* (1958), prestada temporalmente al Teatro-Museo Dalí, fue objeto de pequeñas intervenciones, como la eliminación de las deformaciones y ondulaciones del soporte de tela. Dos ejemplos de obras de grandes dimensiones expuestas en el Museo que viajaron a la antológica de Venecia son *Venus y marinero* (c 1925) y *Aurora, mediodía, atardecer y crepúsculo* (1979). Al efecto de asegurar unas condiciones óptimas de conservación y seguridad de las piezas durante los traslados, hubo que adaptar el marco a sus dimensiones y se aprovechó la ocasión para llevar a cabo pequeñas consolidaciones y una limpieza superficial.

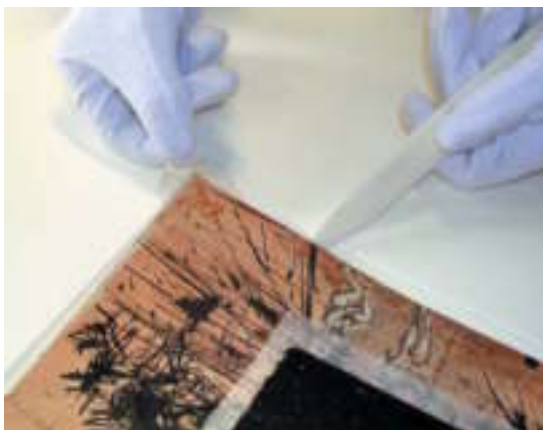
Restauración de papel

En este apartado, las intervenciones menores de conservación sobre dibujos y documentos, como el aplanamiento de deformaciones (por ejemplo,

en el dibujo *Transformación de las parcas del Partenón en la Pedrera*), las fijaciones de desgarrones, la eliminación de restos de cintas adhesivas, las fijaciones de márgenes de fotografías y el encolado de *collages*, se llevaron a cabo en el mismo Departamento. En cambio, los tratamientos más serios en dibujos y libros se encargaron a un especialista externo en restauración de papel: es el caso del estudio para *Mi mujer desnuda contemplando su propio cuerpo transformándose en escalones, tres vértebras de una columna, cielo y arquitectura* y del estudio para *Pablo Picasso, Salvador Dalí - Figuras surrealistas*, dos dibujos realizados a lápiz sobre papel vegetal. Entre las novedades de este año cabe destacar que la gran cantidad de documentos prestados se ha montado sobre un fondo de conservación, carpeta de viaje y caja especiales al objeto de mejorar su conservación y seguridad durante las manipulaciones. Asimismo, se han realizado intervenciones sobre unos doscientos artículos de prensa encolados a doble cara pertenecientes al fondo documental del Centro de Estudios Dalinianos.

B) Sistemas de presentación y enmarcado

Los restauradores, en tanto que responsables de la prevención y la conservación de la colección también durante su manipulación, traslado y exhibición, han

Tres secuencias en las que se aprecian los trabajos para la correcta conservación y traslado de obra

Tres seqüències en què s'aprecien els treballs per a la correcta conservació i trasllat d'obra

143 Les noves adquisicions, per la seva banda, han rebut tractaments diversos:

- *La festa a l'ermita* (c. 1921): consolidació dels marges debilitats del suport de cartró.

- *Figures ajagudes a la sorra* (1926): neteja de la superfície i consolidació del suport de fusta.

En l'obra *Rosa meditativa* (1958), prestada temporalment al Teatre-Museu Dalí, es van realitzar petites intervencions, com ara l'eliminació de les deformacions i ondulacions del suport de tela.

Dos exemples d'obres de grans dimensions exposades al Museu que van viatjar a l'antològica de Venècia són *Venus i mariner* (c. 1925) i *Aurora, migdia, capvespre i crepuscle* (1979). Per tal d'assegurar unes condicions òptimes de conservació i seguretat de les peces durant els trasllats, es va haver d'adaptar el marc a les seves dimensions i es va aprofitar l'avinentsa per realitzar-hi petites consolidacions i una neteja superficial.

Restauració de paper

En aquest apartat, les intervencions menors de conservació sobre dibuixos i documents, com ara l'aplanament de deformacions (per exemple, al dibuix *Transformació de les parques del Partenó en la Pedrera*), les fixacions d'estrips, l'eliminació de restes de cintes adhesives, les fixacions de marges de fotografies i l'encolat de *collages*, es

van dur a terme al mateix Departament. Per contra, els tractaments més seriosos en dibuixos i llibres es van encomanar a un especialista extern en restauració de paper: és el cas de l'estudi per a *La meva dona nua contemplant el seu propi cos transformant-se en esglaons, tres vèrtebres d'una columna, cel i arquitectura* i de l'estudi per a *Pablo Picasso, Salvador Dalí - Figures surrealistes*, dos dibuixos realitzats amb llapis sobre paper vegetal. Entre les novetats d'aquest any cal destacar que la gran quantitat de documents prestats s'ha muntat sobre un fons de conservació, carpeta de viatge i caixa especials per tal de millorar-ne la conservació i seguretat durant les manipulacions. Així mateix, s'han realitzat intervencions en uns dos-cents articles de premsa encolats a doble cara que pertanyen al fons documental del Centre d'Estudis Dalinians.

B) Sistemes de presentació i emmarcament

Els restauradors, com a responsables de la prevenció i la conservació de la col·lecció també durant la seva manipulació, trasllat i exhibició, han fet nombrosos viatges en qualitat de correus per tal de supervisar en tot moment les obres i el seu correcte muntatge expositiu, indispensable en objectes escultòrics tan complexos o fràgils com *Bust retrospectiu*, *Babaouo* i *Objecte surrealista de funcionament simbòlic*.

Los detalles permiten apreciar la fragilidad de alguna de las obras que se desplazaron a Venecia

Els detalls permeten apreciar la fragilitat d'alguna de les obres que es van desplaçar a Venècia

realizado numerosos viajes en calidad de correos a fin de supervisar en todo momento las obras y su correcto montaje expositivo, indispensable en objetos escultóricos tan complejos o frágiles como *Busto retrospectivo*, *Babaouo* y *Objeto surrealista de funcionamiento simbólico*.

Las exposiciones nos ofrecen una oportunidad ideal para revisar los sistemas de presentación — es decir, el tipo de enmarcado— y las fichas de estado de conservación, en las que se señalan sobre una fotografía todas las marcas y características especiales de la obra. La función del marco no sólo reside en seguir unos dictados estéticos o históricos, sino que también debe cumplir unos preceptos determinados de conservación y seguridad, protegiendo la obra de agentes internos y externos (humedad relativa, luz y polvo) y minimizando los posibles efectos de las manipulaciones y el transporte. Las novedades de este año son los enmarcados especiales diseñados desde el Departamento para conseguir una presentación óptima de las pinturas que no suelen viajar, como es el caso de *Retrato de Gala con dos costillas de cordero en equilibrio sobre su hombro* (1933), de 7 x 9 cm, y *El espectro del sex-appeal* (1934), de 18 x 13 cm.

Estas dos obras se han ubicado en un marco vitrina completamente estanco que garantiza el mantenimiento de un microclima gracias a la presencia en su interior de un material-tampón preacondicionado a la humedad relativa adecuada para la pieza. Además, al tratarse de dos pinturas de dimensiones reducidas que conservan el marco original colocado por Dalí, la vitrina recubre totalmente el conjunto óleo/marco, que queda virtualmente suspendido dentro del marco-vitrina. En este apartado de presentaciones singulares cabe destacar también el diseño de los marcos dobles de las obras pintadas por ambos lados, como *Las Férias de Figueres* y *Retrato de la hermana*. Se trata de unos marcos con vidrio laminado por delante y por detrás y con un paspartú de metacrilato transparente que sujeta todo el perímetro del cartón, sin perjudicar la pintura, y que permite exponerla por las dos caras. Como el metacrilato es transparente, ningún fragmento de la obra queda tapado.

Por otra parte, se ha continuado con el sistema de marcos-vitrina y de presentación de las obras en su aspecto más objetual, con vidrios laminados de seguridad y filtros de luz UV y antirreflectantes.

En este apartado han sido objeto de intervención las piezas siguientes:

Manipulación del diorama *Babaouo*
Manipulació del diorama *Babaouo*

Mejoras en la presentación de los óleos *El espectro del sex-appeal...*
Millors en la presentació dels olis *L'espectre del sex-appeal...*

145 Les exposicions ens ofereixen una oportunitat idònia per revisar els sistemes de presentació —és a dir, el tipus d'emmarcament— i les fitxes d'estat de conservació, en les quals s'assenyalen sobre una fotografia totes les marques i característiques especials de l'obra. La funció del marc no consisteix només a seguir uns dictats estètics o històrics, sinó que també ha de complir uns preceptes determinats de conservació i seguretat, tot protegint l'obra d'agents interns i externs (humitat relativa, llum i pols) i minimitzant els possibles efectes de les manipulacions i el transport. Les novetats d'enguany són els emmarcaments especials dissenyats des del Departament per tal d'aconseguir una presentació òptima de les pintures que no solen viatjar, com és el cas de *Retrat de Gala amb dues costelles de xai en equilibri sobre la seva espatlla* (1933), de 7 x 9 cm, i *L'espectre del sex-appeal* (1934), de 18 x 13 cm. Aquestes dues obres s'han ubicat en un marc-vitrina completament estanc que garanteix el manteniment d'un microclima gràcies a la presència al seu interior d'un material-tampó preconditionat a la humitat relativa adequada per a la peça. A més, en tractar-se de dues pintures de dimensions reduïdes que conserven el marc original col·locat per Dalí, la vitrina recobreix totalment el conjunt oli/marc, que queda virtualment suspès dins el marc-vitrina.

En aquest apartat de presentacions singulars cal destacar també el disseny dels marcs dobles de les obres pintades en l'anvers i el revers, com ara *Les Fires de Figueres* i *Retrat de la germana*. Es tracta d'uns marcs amb vidre laminat al davant i al darrere i amb un paspartú de metacrilat transparent que subjecta tot el perímetre del cartró, sense perjudicar la pintura, i que permet exposar-la per les dues cares. Com que el metacrilat és transparent, no hi ha cap part de l'obra que quedi tapada.

D'altra banda, s'ha continuat amb el sistema de marcs-vitrina i de presentació de les obres en el seu aspecte més objectual, amb vidres laminats de seguretat i filtres de llum UV i antireflectants. En aquest apartat, han estat objecte d'intervenció les peces següents:

- *Figura eqüestre molecular*
- *Estereoscòpic (punts)*
- *Composició surrealista*
- *Dalí d'esquena pintant Gala*
- *Retrat de Picasso*
- *Pour vous*
- *Estable biblioteca*

Les noves adquisicions es van emmarcar de nou.

Finalment, s'han restaurat o adaptat els marcs històrics, és a dir, els elegits per l'artista, a les condicions més actuals de conservació i seguretat.

y *Retrato de Gala ...*

i *Retrat de Gala ...*

- Figura ecuestre molecular
- Estereoscópico (puntos)
- Composición surrealista
- Dalí de espaldas pintando a Gala
- Retrato de Picasso
- Pour vous
- Estable biblioteca

Las nuevas adquisiciones se enmarcaron de nuevo. Por último, los marcos históricos —es decir, los elegidos por el artista— se han restaurado o adaptado a las condiciones más actuales de conservación y seguridad. Esta labor se ha concentrado en las siguientes obras:

- Singularidades
- Leda atómica
- Autorretrato blando con bacon frito
- Galarina
- Gala de espaldas mirando un espejo invisible.

C) Conservación preventiva y restauración de los objetos y montajes artísticos

Durante el año 2004 se ha continuado el plan de limpiezas, mantenimiento y conservación preestablecido para los objetos y montajes dalinianos de los cuatro recintos museísticos y sus espacios, así como el control de incidencias y la

incorporación de nuevos datos técnicos a los inventarios de la Fundación. El programa de mantenimiento comporta una serie de tareas que deben ejecutarse con una periodicidad determinada y en un área de influencia concreta, aunque la cantidad y heterogeneidad de la obra expuesta hacen que siempre se planteen nuevos retos.

Teatro-Museo Dalí

Este año se concentraron los esfuerzos en dos grandes instalaciones del espacio de la cúpula, aprovechando que se habían desmontado temporalmente para instalar la climatización de la zona:

- el conjunto *Moisés y el monoteísmo*: se restauraron objetos tan diversos como la cabeza de rinoceronte, una taxidermia muy apreciada en la que se frenó el proceso de deterioro ocasionado por el paso de los años;
- el gran estuche de piel y pergamino del libro *L'alchimie des philosophes*.

En ambos casos se requirió la intervención de especialistas externos.

El equipo del Departamento se hizo cargo también de la limpieza y consolidación del *Estandarte con cráneo de cabra* y la pintura sobre lámina de madera *Dos gárgolas y un reloj blando*, ambas ubicadas sobre

La monumental cabeza de rinoceronte embalsamada que corona el conjunto *Moisés y el monoteísmo*

El monumental cap de rinoceront embalsamat que corona el conjunt *Moisés i el monoteisme*

Estuche de la serie de obra gráfica *L'alchimie des philosophes*, que también forma parte de este conjunto

Estoig de la sèrie d'obra gràfica *L'alchimie des philosophes*, que també forma part d'aquest conjunt

- 147 Les obres en què s'ha concentrat aquesta tasca són:
- *Singularitats*
 - *Leda atòmica*
 - *Autoretrat tou amb bacó fregit*
 - *Galarina*
 - *Gala d'esquena mirant un mirall invisible*

C) Conservació preventiva i restauració dels objectes i muntatges artístics

Durant l'any 2004 s'ha continuat el pla de neteges, manteniment i conservació preestablert per als objectes i muntatges dalinians dels quatre recintes museístics i els seus espais, així com el control d'incidències i la incorporació de noves dades tècniques als inventaris de la Fundació. El programa de manteniment comporta una sèrie de tasques que s'han d'executar amb una periodicitat i una àrea d'influència concretes, però la quantitat i l'heterogeneïtat de l'obra exposada fa que sempre es plantegin nous reptes.

Teatre-Museu Dalí

Aquest any es va concentrar la dedicació en dues grans instal·lacions de l'espai de la cúpula, aprofitant que s'havien desmuntat temporalment per instal·lar la climatització de la zona:

- el conjunt *Moisès i el monoteisme*: es van restaurar objectes tan diversos com el cap de rinoceront, una taxidèrmia molt apreciada en la qual es va frenar el procés de deterioració ocasionat pel pas dels anys;
- el gran estoig de pell i pergamí del llibre *L'alchimie des philosophes*.

En tots dos casos es va requerir la intervenció d'especialistes externs.

L'equip del Departament es va fer càrrec de la neteja i consolidació de l'*Estendard amb crani de cabra* i la pintura sobre fullola *Dues gàrgoles i un rellotge tou*, ambdós ubicats al damunt de la *Cadira antropomòrfica*, i d'una de les figures vigilants de guix amb drapjat situades a la base de la cúpula, que s'havia partit per la cintura.

D'altra banda, al Palau del Vent es va millorar la instal·lació de les portes de fusta i plàstic transparent amb esparidenyes enganxades del taller, es va restaurar la banyera metàl·lica d'Eduard VII al dormitori i es va col·locar una vitrina de metacrilat per protegir el muntatge de l'estoig del llibre *Les dix recettes d'immortalité*.

Finalment, l'escultura exterior *Obelisco de la televisión. Depresión andrógena*, que Wolf Vostell va dedicar a Dalí el 1978, presentava un estat molt deteriorat, amb unes esquerdes al ciment que amenaçaven de provocar la caiguda dels televisors. Es va contactar,

Algunas intervenciones deben hacerse in situ, cuando los museos están cerrados
Algunes intervencions s'han de fer in situ, quan els museus estan tancats

la *Silla antropomórfica*, y de una de las figuras vigilantes de yeso con drapado situadas en la base de la cúpula, que se había partido por la cintura. Por otra parte, en el Palacio del Viento se mejoró la instalación de las puertas de madera y plástico transparente con alpargatas pegadas del taller, se restauró la bañera metálica de Eduardo VII en el dormitorio y se colocó una vitrina de metacrilato para proteger el montaje del estuche del libro *Les dix recettes d'immortalité*.

Finalmente, la escultura exterior *Obelisco de la televisión. Depresión andrógena*, que Wolf Vostell dedicó a Dalí en 1978, estaba muy deteriorada y presentaba unas grietas en el cemento que hacían temer que se produjera la caída de los televisores. Por ello, se contactó con el responsable del Museo Vostell de Malpartida para invitarlo a decidir sobre el proceso de conservación y restauración, y se cumplió la primera fase de consolidación.

Espacio Dalí-Joyas

Además de procederse a la limpieza bianual del interior de las vitrinas y de cada una de las joyas, en la sala Dalí-Joyas se ha restaurado una espiga de platino rota situada en la base de la pieza *La cruz del ángel* y se ha pegado una aguamarina que se

había desprendido de la joya *Delfines y sirenas*. Por otra parte, se han continuado elaborando los informes de control y corrección al objeto de mejorar las muestras a partir de las cuales se realizan las reproducciones de las joyas expuestas en el Museo.

Púbol y Portlligat

Como cada año, la conservación y el mantenimiento de las casas-museo de Púbol y Portlligat ha incluido, además de las limpiezas y restauraciones de diversos ámbitos, la recolocación de los objetos delicados en los diferentes espacios una vez acabadas las obras anuales y el seguimiento de las taxidermias y del mobiliario de madera. En Púbol se ha procedido a la consolidación y limpieza de la mesa-pozo de la Sala del Piano, con la mejora de la sujeción de los vidrios que la rodean, así como a la restauración de los cuatro grifos con pátina de oro del Baño de Gala y el montaje de la exposición de los dibujos realizados por Dalí para ilustrar *El Quijote*. En Portlligat, las intervenciones más importantes se han centrado en la zona de la piscina, expuesta a todas las inclemencias climáticas: así, se restauró la escultura metálica del *Alquimista*, que había caído y se había roto a causa de una ráfaga fuerte de tramontana, se consolidaron las grietas del plástico de los anuncios Pirelli de fibra de vidrio pintada y se mejoró el montaje

Los grifos del Baño de Gala antes de su restauración
Les aixetes del Bany de Gala abans de ser restaurades

Mejora del montaje de la red en la piscina >
Millora del muntatge de la xarxa a la piscina >

149 doncs, amb el responsable del Museo Vostell de Malpartida per convidar-lo a decidir sobre el procés de conservació i restauració, i es va acomplir la primera fase de consolidació.

Espai Dalí-Joies

A la sala Dalí-Joies, a part de dur a terme la neteja bianual de l'interior de les vitrines i de cadascuna de les joies, s'ha restaurat una espiga trencada de platí situada a la base de la joia *La creu de l'àngel* i s'ha enganxat una aiguamarina que s'havia després de la joia *Dofins i sirenes*. A més, s'han continuat elaborant els informes de control i correcció per tal de millorar les mostres a partir de les quals es realitzen les reproduccions de les joies exposades al Museu.

Púbol i Portlligat

Com cada any, la conservació i el manteniment de les cases-museu de Púbol i Portlligat va incloure, a més de les neteges i restauracions de diversos àmbits, la recol·locació dels objectes delicats a les sales un cop acabades les obres anuals i el seguiment de les taxidèrmies i del mobiliari de fusta. A Púbol cal destacar la consolidació i neteja de la taula-pou de la Sala del Piano, amb la millora de la subjecció dels vidres que l'envolten, així com la restauració de les quatre aixetes

amb pàtina d'or del Bany de Gala i el muntatge de l'exposició dels dibuixos que Dalí va realitzar per il·lustrar el *Quixot*.

A Portlligat, les intervencions més importants s'han centrat en la zona de la piscina, exposada a totes les inclemències climàtiques: així, es va restaurar l'escultura metàl·lica de l'*Alquimista*, que havia caigut i s'havia trencat a causa d'un cop fort de tramuntana, es van consolidar les esquerdes del plàstic dels anuncis Pirelli de fibra de vidre pintada i es va millorar el muntatge de la xarxa. També es va substituir la tela d'una de les serps exteriors, completament descolorida i esgarrinxada, per una de nova.

Control i conservació ambiental dels museus

La informació que es recull setmanalment sobre temperatura i humitat relativa, a partir de diferents termohigrògrafs i *data loggers*, es va processar per tal d'elaborar els informes estadístics i corregir els punts febles del Museu. Sens dubte, el més important d'aquest any ha estat l'acompliment de la climatització de la cúpula, un espai particularment complicat. A més, s'ha dedicat molta atenció al control de la humitat relativa per tal d'assolir uns marges d'oscil·lació hídrica més estrets, propòsit especialment difícil de realitzar a causa de la tramuntana que bufa a la zona. També

Se consolidaron algunas taxidermias de Portlligat

Es van consolidar algunes taxidèrmies de Portlligat

de la red. También se sustituyó la tela de una de las serpientes exteriores, completamente descolorida y arañada, por una nueva.

Control y conservación ambiental de los museos

La información que se recoge semanalmente sobre temperatura y humedad relativa, a partir de diferentes termohigrógrafos y *data loggers*, se procesó al objeto de elaborar los informes estadísticos y corregir los puntos débiles del Museo. Sin duda, lo más importante de este año ha sido la finalización de la climatización de la cúpula, un espacio particularmente complicado. Por otra parte, se ha dedicado mucha atención al control de la humedad relativa al objeto de alcanzar unos márgenes de oscilación hídrica más estrechos, propósito especialmente difícil de realizar a causa del viento de tramontana que a menudo sopla en la zona. Se continuó también con el plan de trabajo del control lumínico, a partir del cual se realizaron diversas mejoras de la iluminación de la exposición *La vida secreta de Salvador Dalí* así como una serie de correcciones en la antecripta.

D) Documentación e investigación técnica

Otro de los ámbitos de acción del Departamento ha sido el relativo a las labores de documentación, de redacción de informes técnicos y de investigación sobre los procedimientos artísticos de Salvador Dalí, al objeto de continuar completando la base de datos sobre la técnica del artista y brindar apoyo tanto al resto de departamentos y servicios de la Fundación como a las diversas peticiones externas.

Con motivo de las intervenciones de restauración, este año especialmente numerosas a consecuencia del movimiento de obras generado, se ha realizado una toma de muestras sistemática para su análisis químico posterior, de forma que se está reuniendo una base de datos importante en lo que se refiere a los pigmentos y ligantes utilizados por Dalí.

150

El Alquimista, durante y después de su restauración
L'Alquimista, durant i després de la restauració

151 es va continuar amb el pla de treball del control lumínic, a partir del qual es van fer diverses millores d'il·luminació a l'exposició *La vida secreta de Salvador Dalí* així com un seguit de correccions a l'avantcripta.

D) Documentació i investigació tècnica

Un altre àmbit d'acció del Departament ha estat el referent a les tasques de documentació, de redacció d'informes tècnics i de recerca sobre els procediments artístics de Salvador Dalí, per tal de continuar completant la base de dades sobre la tècnica de l'artista i donar suport tant a la resta de departaments i serveis de la Fundació com a les diverses peticions externes.

Amb motiu de les intervencions de restauració, enguany especialment nombroses a conseqüència del moviment d'obres generat, s'ha realitzat una presa de mostres sistemàtica per a la seva anàlisi química posterior, de forma que s'està reunint una base de dades important pel que fa als pigments i lligants emprats per Dalí.

Actuación sobre la columna de televisores de Vostell, en el exterior del Teatro-Museo

Actuació sobre la columna de televisors de Vostell, a l'exterior del Teatre-Museu

Obra gráfica

En este campo, el Departamento de Conservación y Restauración continúa con una nueva fase del proyecto de investigación sobre materiales y técnicas que lleva a cabo en colaboración con el Departamento de Conservación y Restauración y el Departamento de Grabado de la Universidad de Barcelona y con dos becarias de doctorado. El estudio técnico, que se basa en el análisis de las piezas con la ayuda científica del reflectómetro de infrarrojos y de fluorescencia de UV (Muisi 2007) y el microscopio de alta resolución, se complementa con la información resultante del examen de la documentación y de los diversos materiales pertenecientes al fondo de la Fundación y con el análisis comparativo de ejemplares equivalentes a los revisados procedentes de otras colecciones. Durante esta segunda fase de la investigación se han documentado unas 189 piezas, entre las cuales figuran series tan preciadas y diversas como *Les chants de Maldoror* (1934) o *Les caprices de Goya de Dalí* (1976).

Análisis de obra única

El gran movimiento de obras registrado durante el 2004 ha servido también para estudiar en profundidad y ampliar la base de datos sobre la técnica de Salvador Dalí a partir del examen directo de las obras en el Departamento, en muchos casos complementado por la información obtenida de los análisis químicos de pigmentos y/o aglutinantes realizados a través del acuerdo marco suscrito con la Universidad de Barcelona. Esta base de datos y los numerosos informes técnicos emitidos sobre

pinturas, dibujos, grabados y su estado de conservación se han enriquecido, además, con fotografías científicas de detalles de la técnica y los materiales, y con macrofotografías de la firma y otras zonas, con luz visible, rasante y UV. Toda la información técnica recogida es indispensable para garantizar la calidad y el juicio correcto de los informes de restauración que elabora la Comisión de Acreditación y Catalogación —por ejemplo, los 28 informes de dibujo y pintura que permitieron evaluar la autenticidad de las obras presentadas a la Comisión—, para los peritajes especiales que pudieran solicitar las autoridades judiciales y policiales o para dar apoyo a cualquier otro proyecto, como la adquisición de nuevas obras. Así, por ejemplo, con motivo de la exposición *La vida secreta de Salvador Dalí*, celebrada en el Teatro-Museo de Figueres, se llevó a cabo un exhaustivo informe de clasificación y catalogación según la calidad artística, la técnica y el estado de conservación de los 126 dibujos originales exhibidos. Por otra parte, la exposición *Salvador Dalí. Una vida de llibre* sirvió para avanzar en el desarrollo de los datos sobre los libros de bibliófilo, como *Deux fatrasies* (1963), *Les dix recettes d'immortalité* (1973) o *L'alchimie des philosophes* (1976).

Colaboración con medios de comunicación

Los miembros del Departamento de Restauración y Conservación han participado en numerosos reportajes y documentales sobre el Año Dalí, entre los que cabe destacar los realizados por la televisión japonesa NHK y Canal Viajar, la serie de contenido gastronómico *Dalí a la carta*, etc.

La colaboración entre el Departamento de Conservación y Restauración y la Universidad de Barcelona aporta resultados muy visibles

La col·laboració entre el Departament de Conservació i Restauració i la Universitat de Barcelona dóna uns resultats molt visibles

En aquest camp, el Departament de Conservació i Restauració continua amb una nova fase del projecte d'investigació sobre materials i tècniques que du a terme en col·laboració amb els departaments de Conservació i Restauració i de Gravat de la Universitat de Barcelona i amb dues becàries de doctorat. L'estudi tècnic, que es basa en l'anàlisi de les peces amb l'ajuda científica del reflectòmetre d'infraroigs i de fluorescència d'UV (Muis 2007) i el microscopi d'alta resolució, es complementa amb la informació resultant de l'examen de la documentació i dels diversos materials pertanyents al fons de la Fundació i amb l'anàlisi comparativa d'exemplars equivalents als revisats procedents d'altres col·leccions. Durant aquest segona fase d'investigació s'han documentat unes 189 peces, entre les quals figuren sèries tant preuades i diverses com *Les chants de Maldoror* (1934) o *Les caprices de Goya de Dalí* (1976).

Anàlisi d'obra única

D'altra banda, el gran moviment d'obres enregistrat aquest any 2004 ha servit per aprofundir i enriquir la base de dades sobre la tècnica de Salvador Dalí a partir de l'examen directe de les obres al Departament, en molts casos complementat per la informació de les anàlisis químiques de pigments i/o aglutinants realitzades per mitjà de l'acord marc signat amb la Universitat de Barcelona. Aquesta base de dades i els nombrosos informes tècnics emesos sobre pintures,

dibuixos, gravats i el seu estat de conservació, a més, s'han enriquit amb fotografies científiques de detalls de la tècnica i els materials i amb macrofotografies de la signatura i altres zones, amb llum visible, rasant i UV. Tota la informació tècnica recollida és indispensable per garantir la qualitat i el judici correcte dels informes de restauració que s'elaboren per a la Comissió d'Accreditació i Catalogació —per exemple, els 28 informes de dibuix i pintura que van permetre avaluar l'autenticitat de les obres presentades a la Comissió—, per als peritatges especials que puguin sol·licitar les autoritats judicials i policials o per donar suport a qualsevol altre projecte, com l'adquisició de noves obres. Així, per exemple, amb motiu de l'exposició *La vida secreta de Salvador Dalí*, al Teatre-Museu de Figueres, es va realitzar un informe exhaustiu de classificació i catalogació segons la qualitat artística, la tècnica i l'estat de conservació dels 126 dibuixos originals exhibits. A més, l'exposició *Salvador Dalí. Una vida de llibre* va servir per avançar en el desenvolupament de les dades sobre els llibres de bibliòfil, com ara *Deux fatrasies* (1963), *Les dix recettes d'immortalité* (1973) o *L'alchimie des philosophes* (1976).

Col·laboració amb mitjans de comunicació

Els membres del Departament de Conservació i Restauració han participat en nombrosos reportatges i documentals sobre l'Any Dalí, entre els quals cal assenyalar els de la televisió japonesa NHK i Canal Viajar, la sèrie gastronòmica *Dalí a la carta*, etc.

Toma de muestras de la obra *Figuras tumbadas en la arena*
Presa de mostres de l'obra *Figures ajagudes a la sorra*

Clasificación de los originales para *La vida secreta de Salvador Dalí*
Classificació dels originals per a *La vida secreta de Salvador Dalí*

A black and white close-up portrait of a man with dark hair, glasses, and a mustache. He is wearing a light-colored suit jacket over a dark shirt and a tie. A small white flower is tucked behind his ear. A semi-transparent red banner is overlaid across the middle of the image, containing the word "DEFENDER" in a large, bold, serif font.

DEFENDER

DEFENSAR

La defensa y gestión de los derechos derivados tanto de la obra como de la persona de Salvador Dalí es una de las misiones principales de los Servicios Jurídicos de la Fundación, que, a lo largo de los últimos años, ha ido desarrollando una intensa labor de ordenación, clarificación y organización de todos los temas relacionados tanto con Dalí como con el quehacer diario de la propia Fundación en el ejercicio de sus funciones. El importante crecimiento de las actividades derivadas de la celebración del Año Dalí ha tenido un claro impacto en este ámbito.

DEFENSA DE LOS DERECHOS

El 19 de enero de 2004, el Estado español otorgó una nueva Orden Ministerial en favor de la Fundación mediante la que cedía por un período de 10 años la exclusividad de la gestión, explotación y administración tanto de los derechos derivados de la propiedad intelectual como de los derechos de imagen, de propiedad industrial, de marcas y patentes e inmateriales derivados de la obra artística y la persona de Salvador Dalí. Esta concesión ha demostrado una vez más la confianza depositada por el Estado, heredero universal de Dalí, en la labor que lleva a cabo nuestra entidad. La Fundación, por su parte, viene siguiendo durante los últimos años una activa política de defensa de los mencionados derechos con la ayuda del despacho Roca Junyent Advocats.

Con su actuación constante y coherente desarrollada durante años en la defensa de los derechos de Dalí, la Fundación ha conseguido poner fin de forma definitiva y pacífica a la controversia mantenida durante largo tiempo con la sociedad Demart Pro Arte B.V. La resolución de este conflicto supone para la Fundación un gran paso adelante en la clarificación del mercado, pues significa la desaparición de cualquier confusión respecto a la gestión de los derechos derivados de Salvador Dalí. Esta pacificación del mercado comporta, entre otros beneficios, un gran ahorro en litigios, con la cancelación de los pleitos que se hallaban en curso en todo el mundo por este motivo.

La celebración del centenario del nacimiento del artista ha traído consigo un aumento de las actuaciones de control y de las intervenciones realizadas por los Servicios Jurídicos, que se han visto obligados a redoblar sus esfuerzos emprendiendo acciones de todo tipo a efectos de evitar o perseguir el abuso. El número de sitios web, revistas y actividades varias con Dalí como protagonista que, de un modo u otro, infringen los derechos derivados de la figura y la obra del artista ha sido muy alto, lo que ha comportado la necesidad de perseguir las mencionadas infracciones de manera aún más rigurosa que en años pasados, en un intento de sentar precedentes y ejemplo ante posibles nuevos intentos de infracción.

Los Servicios Jurídicos han prestado asesoramiento en las producciones apoyadas por la Fundación Dalí, como el documental *Dimensió Dalí*, realizado por Media Pro 3.14...

Els Serveis Jurídics han prestat assessorament en les produccions que han rebut el suport de la Fundació Dalí, com ara el documental *Dimensió Dalí*, realitzat per Media Pro 3.14...

157 La defensa i gestió dels drets derivats tant de l'obra com de la persona de Salvador Dalí és una de les missions principals dels Serveis Jurídics de la Fundació, que al llarg dels darrers anys ha desenvolupat una intensa tasca d'ordenació, aclariment i organització de tots els temes relacionats tant amb Dalí com amb les tasques diàries de la mateixa Fundació en l'exercici de les seves funcions. L'important creixement de les activitats derivades de la celebració de l'Any Dalí ha tingut un impacte clar en aquest àmbit.

DEFENSA DELS DRETS

El 19 de gener de 2004, l'Estat espanyol va aprovar una nova ordre ministerial en favor de la Fundació en virtut de la qual li cedeix per un període de 10 anys l'exclusivitat de la gestió, explotació i administració tant dels drets derivats de la propietat intel·lectual com dels drets d'imatge, de propietat industrial, de marques i patents i immaterials derivats de l'obra artística i la persona de Salvador Dalí. Aquesta concessió ha demostrat un cop més la confiança dipositada per l'Estat espanyol, hereu universal de Dalí, en la tasca que du a terme la Fundació, la qual, al llarg dels darrers anys, ha desplegat una política activa de defensa dels drets esmentats amb l'ajuda del despatx Roca Junyent Advocats.

L'actuació constant i coherent duta a terme per la Fundació en la defensa dels drets de Dalí ha permès posar fi de forma definitiva i pacífica a la controvèrsia mantinguda durant anys amb la societat Demart Pro Arte B.V. La fi d'aquest conflicte suposa per a la Fundació un gran pas endavant en l'aclariment del mercat, en la mesura que desapareix qualsevol confusió respecte a la gestió dels drets derivats de Salvador Dalí. Aquesta pacificació del mercat comporta, entre altres beneficis, un gran estalvi en controvèrsies gràcies a la cancel·lació de diversos plets que es trobaven en curs arreu del món per aquest motiu.

La celebració del centenari del naixement de l'artista ha implicat un augment de les actuacions de control i les intervencions realitzades pels Serveis Jurídics de la Fundació, que han hagut d'emprendre accions de tot tipus per evitar o perseguir l'abús. El nombre de llocs web, revistes i activitats diverses amb Dalí com a protagonista que infringien en un moment determinat els drets que en deriven ha estat molt elevat; aquest fet ha comportat la necessitat de perseguir de forma encara més rigorosa que altres anys les violacions esmentades, intentant establir precedents i exemple davant de possibles nous intents d'infracció.

... así como en la redacción de convenios de colaboración, como el suscrito con la Diputación de Girona
...i també en la redacció de convenis de col·laboració, com el que es va signar amb la Diputació de Girona

El 2004 se ha caracterizado asimismo por el gran número de individuos que, a título personal o en nombre de alguna entidad jurídica, se han dirigido a la Fundación para hacer todo tipo de consultas que implicaban en alguna medida una interrelación con los derechos derivados de la obra y/o la imagen de Salvador Dalí. En este sentido se han gestionado una gran cantidad de consultas y peticiones sobre los procedimientos a seguir para conseguir diferentes licencias, autorizaciones o permisos para fines tan dispares como producciones teatrales, óperas, ballets, ediciones, producciones cinematográficas, folletos, calendarios, productos de merchandising, etc.

GESTIÓN DE LOS DERECHOS

Las relaciones con la sociedad de gestión de derechos de autor Visual, Entidad de Gestión de Artistas Plásticos (VEGAP) han generado un volumen de 1.745 licencias en el extranjero y 1.873 en España.

De las cifras mencionadas en el párrafo anterior se puede deducir que el número de peticiones de otorgamientos de licencias que, en concepto de cesiones de derechos para la reproducción de obras de Salvador Dalí, se emitieron en el 2004 tanto desde

VEGAP como desde el resto de entidades asociadas de la Confederación Internacional de Sociedades de Autores y Compositores (CISAC), han llegado al máximo histórico registrado desde que existe esta relación.

Asimismo, se ha conseguido consolidar una fuerte presencia en el mercado tanto de la marca como de los dominios relacionados con Dalí. Esta situación, que es fruto de una política muy estricta en registro y protección de marcas relacionadas tanto con Salvador Dalí como con su vida y/o la misma Fundación, nos ha proporcionado un control más amplio, sobre todo a nivel internacional.

A lo largo del 2004 se han llevado a cabo:

1. Solicitudes de marcas: 3 nacionales, 3 comunitarias y 2 internacionales, todas para numerosas clases, según el interés concreto.
2. Oposiciones a solicitudes de registro de marcas que incorporaban el nombre Dalí: 8 nacionales, 2 comunitarias y 3 internacionales.
3. Se ha pagado la concesión y renovación de 6 marcas nacionales, 1 comunitaria y 4 internacionales.
4. Se han tramitado 3 renovaciones de vigilancia de marca a nivel mundial.
5. Se han renovado 19 nombres de dominio en

Con AENA se suscribió un convenio de colaboración, mediante el cual una sala VIP recibía el nombre de Salvador Dalí. Amb AENA es va signar un conveni de col·laboració, mitjançant el qual una sala VIP rebia el nom de Salvador Dalí

159 El 2004 s'ha caracteritzat així mateix per l'elevat nombre de persones que, tant a títol personal com en nom d'una entitat jurídica, s'han adreçat a la Fundació per fer consultes que, en certa mesura, comportaven una interrelació amb els drets derivats de l'obra o la imatge de Salvador Dalí. Així, s'ha gestionat una gran quantitat de consultes i peticions sobre els procediments que cal seguir per obtenir diferents llicències, autoritzacions o permisos per a fins tan dispars com produccions teatrals i cinematogràfiques, òperes, ballets, edicions, fullets i calendaris, productes de *merchandising*, etc.

GESTIÓ DELS DRETS

Les relacions amb la societat de gestió de drets d'autor Visual, Entidad de Gestión de Artistas Plásticos (VEGAP) han comportat un volum de 1.745 llicències a l'estranger i 1.873 a Espanya.

Com es pot deduir de les xifres esmentades al paràgraf anterior, el nombre de peticions d'atorgament de llicències que, en concepte de cessions de drets per a la reproducció d'obres de Salvador Dalí, s'han emès durant el 2004 tant des de VEGAP com des de la resta de les entitats associades de la Confederació Internacional de Societats d'Autors i Compositors (CISAC) ha assolit

el màxim històric des de l'inici de la relació d'aquestes entitats amb la Fundació.

Així mateix, s'ha aconseguit consolidar una forta presència al mercat de la marca i els dominis relacionats amb Dalí. Aquest posicionament, fruit d'una política molt estricta en matèria de registre i protecció de marques relacionades tant amb Salvador Dalí com amb la seva vida i/o la mateixa Fundació, ens ha proporcionat un control més ampli, sobretot a escala internacional.

Al llarg de l'any 2004 s'han dut a terme les actuacions següents:

1. Sol·licituds de marques: 3 de nacionals, 3 de comunitàries i 2 d'internacionals, totes per a nombroses classes, segons l'interès concret.
2. Oposicions a sol·licituds de registre de marques que incorporaven el nom Dalí: 8 de nacionals, 2 de comunitàries i 3 d'internacionals.
3. S'ha pagat la concessió i renovació de 6 marques nacionals, 1 de comunitària i 4 d'internacionals.
4. S'han tramitat 3 renovacions de vigilància de marca a escala mundial.
5. S'han renovat 19 noms de domini a Internet, dels quals es fa el manteniment corresponent.
6. Intervencions en procediments d'oposició: 5 de

La colaboración de RENFE con el Año Dalí ha sido muy visible
La col·laboració de RENFE en l'Any Dalí ha estat molt visible

Internet, de los cuales se lleva a cabo el mantenimiento correspondiente.

6. Intervenciones en procedimientos de oposición: 5 de marcas comunitarias y 37 de marcas internacionales.

7. 22 intervenciones en procedimientos de solicitudes de marcas: 1 nacional, 4 comunitarias y 17 en el extranjero.

8. 1 intervención en pleitos en el extranjero.

9. 4 requerimientos en el extranjero.

En cuanto a los derechos gestionados directamente desde la Fundación —mayoritariamente derechos de imagen e inmateriales, como peticiones de fotografías, textos, firma o efectos sonoros de Dalí— la Fundación ha registrado un aumento considerable del número de licencias otorgadas en todo el mundo.

La Comisión de Seguimiento se ha reunido en varias ocasiones para cumplir con sus obligaciones de seguimiento y análisis de las políticas mantenidas por la Fundación en el ámbito de la gestión de los derechos cedidos, así como de valoración de las actividades más relevantes llevadas a cabo durante este ejercicio.

Igualmente, la Fundación efectuó el pago anual que corresponde al Estado a título de contraprestación de las cesiones otorgadas a la Fundación.

Las tareas de asesoramiento, seguimiento, dirección e información de todos los aspectos jurídicos derivados de las actuaciones realizadas por la Fundación en su actividad diaria se han multiplicado durante el 2004, hecho que ha supuesto un importante esfuerzo adicional.

Un buen ejemplo de esta actividad lo constituye el número de procedimientos de negociación que han culminado con la firma de contratos o convenios de diferente naturaleza, la mayoría de ellos vinculados a la celebración del centenario del nacimiento de Dalí. En este apartado, cabe destacar:

Contratos de coproducción o coedición:

3 de marzo: Círculo de Lectores

16 de abril: France Loisirs

3 de mayo: Planeta de Agostini, S.A.

15 de junio: Euromedia Group, k.s.

15 de junio: Media Pro 3.14

18 de junio: Helikon Kiadó, kft.

6 de julio: Montblanc-Simplo GmbH

Convenios de colaboración:

19 de abril: Semanario *l'Empordà*

23 de abril: RENFE

mayo: Elipsos Internacional, S.A.

Los bañadores utilizados por el equipo español de natación sincronizada en los Juegos Olímpicos de Atenas reproducían una fotografía de Miserachs

Els banyadors que l'equip espanyol de natació sincronitzada va fer servir als Jocs Olímpics d'Atenes reproduïen una fotografia de Miserachs

La Fundación Dalí también supervisó y asesoró los actos celebrados en Cadaqués

La Fundació Dalí també va supervisar i assessorar els actes celebrats a Cadaqués

161 marques comunitàries i 37 de marques internacionals.

7. 22 intervencions en procediments de sol·licituds de marques: 1 nacional, 4 de comunitàries i 17 a l'estranger.

8. 1 intervenció en plets a l'estranger.

9. 4 requeriments a l'estranger.

Quant als drets gestionats directament des de la Fundació —majoritàriament drets d'imatge i immaterials, com peticions de fotografies, textos, efectes sonors i la signatura de Dalí— s'ha enregistrat un augment considerable del nombre de llicències atorgades arreu del món.

La Comissió de Seguiment s'ha reunit en diverses ocasions per complir amb les obligacions de seguiment i anàlisi de les polítiques desplegades per la Fundació en l'àmbit de la gestió dels drets cedits, així com de valoració de les activitats més rellevants realitzades durant l'exercici.

Igualment, la Fundació va efectuar el pagament anual que correspon a l'Estat en contraprestació de les cessions atorgades a la Fundació.

Les tasques d'assessorament, seguiment, direcció i informació de tots els aspectes jurídics que deriven de les actuacions realitzades per la Fundació en la

seva activitat diària s'han multiplicat aquest 2004, fet que ha suposat un esforç addicional important.

Un bon exemple d'aquesta activitat és el nombre de procediments de negociació que han culminat amb la signatura de contractes o convenis de diferent naturalesa, en la majoria dels casos relacionats amb la celebració del centenari del naixement de Dalí. En aquest apartat cal destacar:

Contractes de coproducció o coedició:

3 de març: Cercle de Lectors

16 d'abril: France Loisirs

3 de maig: Planeta de Agostini, S.A.

15 de juny: Euromedia Group, k.s.

15 de juny: Media Pro 3.14

18 de juny: Helikon Kiadó, ktf

6 de juliol: Montblanc-Simplo GmbH

Convenis de col·laboració:

19 d'abril: Setmanari *l'Empordà*

23 d'abril: RENFE

Maig: Elipsos Internacional, S.A.

Convenis i contractes diversos:

15 de gener: Jordi Nogués, S.L., per a *merchandising*

19 de gener: Televisió de Catalunya

Los dos anuncios publicados en *La Vanguardia* de las promociones de vajilla y cristalería conmemorativas del Año Dalí

Els dos anuncis publicats a *La Vanguardia* de les promocions de vaixel·la i cristalleria commemoratives de l'Any Dalí

Convenios y contratos diversos:

15 de enero: Jordi Nogués, S.L., para merchandising
 19 de enero: Televisió de Catalunya
 22 de enero: Jordi Puig para la gestión de una colección de fotografías
 28 de enero: Fundació Caixa de Catalunya
 8 de marzo: Fundació Avenir
 14 de abril: AENA
 28 de mayo: Televisión Española en Cataluña

Además de todo tipo de autorizaciones diversas.

Asimismo, los Servicios Jurídicos han sido una pieza importante en procesos de negociaciones y proyectos realizados en coordinación con otros departamentos de la Fundación, como:

1. Proyectos de expertización complejos.
2. Gestión del otorgamiento de derechos por parte de terceros para trabajos realizados desde la Fundación o en los que participaba la misma.
3. Apoyo y asesoramiento al Centro de Estudios Dalinianos, al departamento comercial y a los Servicios Educativos de la Fundación en referencia a temas legales.
4. Gestión de peticiones de expertización de presunta obra de Salvador Dalí recibidas por instancia policial y judicial de todo el mundo.

LUCHA CONTRA EL FRAUDE

En esta área, la Fundación ha seguido con las actuaciones judiciales en curso tanto en los procedimientos donde es solicitada en calidad de perito independiente como en aquellos en que se persona como parte interesada.

Este año cabría destacar la sentencia dictada por el Juzgado de Primera Instancia núm. 7 de Figueres condenando a John Peter Moore y a su esposa, Catherine Perrot, por vulneración del derecho moral de autor a la integridad de la obra original de Salvador Dalí *Doble imagen de Gala*. La sentencia obliga al matrimonio Moore a indemnizar a la Fundación por los perjuicios morales causados así como a hacerse cargo de los gastos de reparación de la obra. El juez ha estimado que deberá ser el Departamento de Conservación y Restauración de la Fundación el que determine la técnica y las posibilidades de dicha reparación y seleccione a los especialistas técnicos artísticos que se encargarán de la misma. Merece también mención el procedimiento instado contra el Hotel Dalia de Figueres, que ha culminado con la imposición de medidas cautelares contra este establecimiento, que había hecho un uso inadecuado y no autorizado de la obra, la imagen y el nombre de Salvador Dalí.

La Fundación ha continuado dando respuesta a las solicitudes y peritajes especiales efectuados a petición de autoridades judiciales y policiales de todo el mundo.

La Vanguardia llenó de pancartas las calles de Barcelona

La Vanguardia va omplir de pancartes els carrers de Barcelona

163 22 de gener: Jordi Puig, per a la gestió d'una col·lecció de fotografies
28 de gener: Fundació Caixa de Catalunya
8 de març: Fundación Avenir
14 d'abril: AENA
28 de maig: Televisió Espanyola a Catalunya

A més de tota mena d'autoritacions diverses.

Els Serveis Jurídics també han estat una peça important en els processos de negociació i projectes realitzats en coordinació amb altres departaments de la Fundació, com ara:

1. Projectes de peritatge complexos.
2. Gestió de la cessió de drets per part de tercers per a treballs realitzats des de la Fundació o amb la seva participació.
3. Suport i assessorament al Centre d'Estudis Dalinians, al Departament Comercial i al Servei Educatiu de la Fundació amb relació a temes legals.
4. Gestió de peticions de peritatge d'obra presumptament de Salvador Dalí procedents d'instàncies policials i judicials d'arreu del món.

LLUITA CONTRA EL FRAU

En aquesta àrea, la Fundació ha continuat amb les actuacions judicials en curs tant en els procediments on és sol·licitada en qualitat de pèrit independent com en aquells en què es persona com a part interessada.

Aquest any cal destacar la sentència del Jutjat de Primera Instància núm. 7 de Figueres que condemna John Peter Moore i la seva muller, Catherine Perrot, per vulneració del dret moral d'autor a la integritat de l'obra original de Salvador Dalí *Doble imatge de Gala*. La sentència obliga el matrimoni Moore a indemnitzar la Fundació pels danys morals causats i a reparar l'obra, i estableix que sigui el Departament de Conservació i Restauració de la Fundació qui dictami la tècnica i les possibilitats de reparació i qui seleccioni els especialistes tècnics artístics que se n'hauran d'encarregar. Així mateix, cal esmentar el procediment instat contra l'Hotel Dalia de Figueres, que ha culminat amb la imposició de mesures cautelars contra aquest establiment, el qual havia fet un ús inadequat i no autoritzat de l'obra, la imatge i el nom de Salvador Dalí.

La Fundació ha continuat donant resposta a les sol·licituds i els peritatges especials efectuats a petició d'autoritats judicials i policials d'arreu del món.

0

RECURSOS HUMANOS

RECURSOS HUMANS

El Servicio de Recursos Humanos coordina los temas de personal y laborales de la Fundación y sus museos: confección de nóminas, seguros sociales, contratación laboral, altas y bajas, pagos de IRPF, formación del personal, procesos de selección y prevención de los riesgos laborales.

Durante el año 2004, la plantilla de la Fundación ha contado con una media de 95,32 trabajadores. El número máximo de trabajadores contratados se alcanzó en el mes de agosto, con un total de 134.

FORMACIÓN

A lo largo del año se ha formado a 12 nuevos vigilantes de sala del Teatro-Museo Dalí y se han llevado a cabo diversos cursillos de reciclaje entre el personal de las casas de Púbol y Portlligat.

Asimismo, se ha realizado un curso de reciclaje de los sistemas informáticos de seguridad dirigido a todo el personal de la centralita de Torre Galatea.

Por último, el personal del Departamento de Conservación y Restauración ha participado en un curso sobre nuevas tecnologías para la conservación de obras de arte durante su manipulación, transporte y exposición, al que asistieron Josep M. Guillaumet, Rosa Aguer e Irene Civil.

DEPARTAMENTOS Y PLANTILLA

166

La Fundación se estructura en los departamentos siguientes:

Patronato y Secretaría General

Presidente: Ramon Boixadós Malé

Secretario general: Lluís Peñuelas Reixach

Secretaria: M. Teresa Brugués Rost

Contabilidad y finanzas: Àngels Pairó Gimènez y Judit Pairó Gimènez

Amics dels Museus Dalí y administración: M. Dolors Costa Font

Departamento de Museos

Director: Antoni Pitxot Soler

Administración y coordinación: Lluís Peñuelas Reixach

Teatro-Museo y jefe de personal de la Fundación: Miquel Sánchez Duran

Púbol, Portlligat y proyectos museológicos: Jordi Artigas Cadena

Personal y reservas de grupos: Isabel Castell Pujol

Instalaciones y mantenimiento: Antoni Bartrolich Ribalta y Ferran Ortega López

Departamento de Conservación y Restauración

Director: Antoni Pitxot Soler

Coordinadora: Montse Aguer Teixidor

Jefa de restauración: Irene Civil Plans

Dos momentos de la visita que el personal de la Fundación realizó a la exposición *Dalí. Cultura de masas*, en CaixaForum
Dos moments de la visita del personal de la Fundación a l'exposició *Dalí. Cultura de masses*, al CaixaForum

167 El Servei de Recursos Humans coordina els temes de personal i laborals de la Fundació i els seus museus: confecció de nòmines, assegurances socials, contractació laboral, altes i baixes, pagaments d'IRPE, formació del personal, processos de selecció i la prevenció de riscos laborals.

Durant aquest any 2004, la plantilla de la Fundació ha tingut una mitjana de 95,31 treballadors. El nombre màxim de treballadors contractats es va assolir al mes d'agost, amb un total de 134.

FORMACIÓ

Al llarg de l'any s'han format 12 nous vigilants de sala del Teatre-Museu Dalí i s'han realitzat diversos cursos de reciclatge entre el personal de les cases de Púbol i Portlligat.

També s'ha dut a terme un curs de reciclatge en sistemes informàtics de seguretat adreçat a tot el personal de la centraleta de la Torre Galatea.

Finalment, el personal del Departament de Conservació i Restauració ha participat en el curs *Noves tecnologies per a la conservació d'obres d'art durant la seva manipulació, transport i exposició*, al qual van assistir Josep M. Guillaumet, Rosa Aguer i Irene Civil.

DEPARTAMENTS I PLANTILLA

La Fundació s'estructura en els departaments següents:

Patronat i Secretaria General

President: Ramon Boixadós Malé

Secretari general: Lluís Peñuelas Reixach

Secretaria: M. Teresa Brugués Rost

Comptabilitat i finances: Àngels Pairó Gimènez i Judit Pairó Gimènez

Amics dels Museus Dalí i administració: M. Dolors Costa Font

Departament de Museus

Director: Antoni Pitxot Soler

Administració i coordinació: Lluís Peñuelas Reixach
Teatre-Museu i cap de Personal de la Fundació: Miquel Sánchez Duran

Púbol, Portlligat i projectes museològics: Jordi Artigas Cadena

Personal i reserves de grups: Isabel Castell Pujol

Instal·lacions i manteniment: Antoni Bartrolich Ribalta i Ferran Ortega López

Departament de Conservació i Restauració:

Director: Antoni Pitxot Soler

Coordinadora: Montse Aguer Teixidor

Cap de restauració: Irene Civil Plans

Conservadora técnica: Georgina Berini Aytés
Restauradores: Elisenda Aragonés Miquel, Josep M. Guillamet Lloveras, Ivonne Heinert Comas y Juliette Murphy

Registro
 Rosa Aguer Teixidor

Centro de Estudios Dalinianos

Directora: Montse Aguer Teixidor
Asesor: Fèlix Fanés
Coordinadores: Cristina Jutge Deulofeu, Rosa M. Maurell Constans, Teresa Moner Rubio, Carme Ruiz González, Sílvia Cortada Pineda y Mireia Roura Lagrifa

Departamento de Gerencia

Gerente: Joan Manuel Sevillano Campalans
Servicios Jurídicos: Maite Esteve Torró
Difusión y Servicio Educativo: Nuri Aldeguer Corominas
Comercialización: Carles Cervera Rucabado
Comunicación: Imma Parada Soler
Marketing: Sílvia Nel-lo Maldiney
Secretaría y administración: Ester Rabert Sayó

Teatro-Museo Dalí de Figueras

Responsables adjuntos:
 Carles Núñez Felip
 Carles Font García

Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda:

Manel Albreda Vicente
 Lidia Alonso Collado
 Assumpció Arnall Figueres
 Roser Asparó Pedragós
 Olga Ayats Pineda
 Luisa Barrera Rojas
 Thais Becerra Mayor
 Eduard Bech Vila
 Eva Blanch Puente
 Laura Bosch Pujol
 Imma Burgos Puig
 Cristina Camacho Hernández
 Mónica Cano Vila
 Fina Carbelo Rodríguez
 Maria Victoria Carberol Llauredó
 Mireia Cervera Vila
 Núria Clos Callís
 Immaculada Congost Dalmau
 Mireia Costa Cros
 Laia Costa Renart

Joan Cruañas Sarola
 Annie Cubizolles Roman
 Maria Cufi Estarriol
 Àngels Curet Polidano
 Elena Delgado Cobo
 Laura Delgado Llanta
 Jordi Domènech de Ros
 Anna Enrique Reno
 Núria Estévez Rodríguez
 Neus Fayet Saenz
 Meritxell Fernández Doménech
 Marta Ferrer Lladó
 Marta Ferrer Viola
 Lluís Fita Jimenez
 Diego Fuentes Martí
 Georgina Guillen Sabaté
 Sandra Guerrero Reyes
 Isabel Hernández Ortega
 Minako Koshiba
 Frederic Lamaña Ruppmann
 Luisa López Contreras
 Josep M. Lorca Vidal
 Alexandre Martín Vila
 Laura Martínez Pérez
 Alfons Martínez Puig
 Josep Menchon Álvarez
 Marc Modolell Alberch
 Josefina Moreno Montilla
 Josefina Murillo Moreno
 Cèlia Naves Roldan
 Carmen Naves Roldan
 Maite Oliva Alsina
 Maria Luisa Ortiz Galvan
 Lúdia Palomeras Lloró
 Sergi Peláez Furest
 Adrià Peral Pallí
 Anna Perez Domínguez
 Elisabet Plana Fontané
 Expiració Porrás Roman
 Maria Pujol Moret
 Xavier Puntí Fajol
 Gerard Quer Guich
 Anna M. Reyes Rodero
 Dolores Rodríguez Anaya
 Margarita Rodríguez Heras
 Teresa Rovira Fernández
 Montserrat Sagué Mató
 Cristina Saiz Segura
 Núria Sala Gou
 Laura Sánchez García
 Pilar Sánchez Jiménez
 Sònia Sánchez Pena
 Assumpció Tàpias Carbó
 Rosa Tarradas Albatana

Conservadora tècnica: Georgina Berini Aytés
Restauradors: Elisenda Aragonés Miquel, Josep M. Guillamet Lloveras, Ivonne Heinert Comas i Juliette Murphy

Registre:
 Rosa Aguer Teixidor

Centre d'Estudis Dalinians

Directora: Montse Aguer Teixidor
Assessor: Fèlix Fanés
Coordinadors: Cristina Jutge Deulofeu, Rosa M. Maurell Constans, Teresa Moner Rubio, Carme Ruiz Gonzalez, Sílvia Cortada Pineda i Mireia Roura Lagrifa

Departament de Gerència

Gerent: Joan Manel Sevillano Campalans
Serveis Jurídics: Maite Esteve Torró
Difusió i Servei Educatiu: Nuri Aldeguer Corominas
Comercialització: Carles Cervera Rucabado
Comunicació: Imma Parada Soler
Màrqueting: Sílvia Nel·lo Maldiney
Secretaria i administració: Ester Rabert Sayó

Teatre-Museu Dalí de Figueres

Responsables adjunts:
 Carles Núñez Felip
 Carles Font García

Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga:

Manel Albrede Vicente
 Lidia Alonso Collado
 Assumpció Arnall Figueres
 Roser Asparó Pedragós
 Olga Ayats Pineda
 Luisa Barrera Rojas
 Thais Becerra Mayor
 Eduard Bech Vila
 Eva Blanch Puente
 Laura Bosch Pujol
 Imma Burgos Puig
 Cristina Camacho Hernández
 Mónica Cano Vila
 Fina Carbelo Rodríguez
 Maria Victoria Carberol Llauredó
 Mireia Cervera Vila
 Núria Clos Callís
 Immaculada Congost Dalmau
 Mireia Costa Cros
 Laia Costa Renart
 Joan Cruañas Sarola

Annie Cubizolles Roman
 Maria Cufi Estarriol
 Àngels Curet Polidano
 Elena Delgado Cobo
 Laura Delgado Llanta
 Jordi Domènech de Ros
 Anna Enrique Reno
 Núria Estévez Rodríguez
 Neus Fayet Saenz
 Meritxell Fernández Doménech
 Marta Ferrer Lladó
 Marta Ferrer Viola
 Lluís Fita Jiménez
 Diego Fuentes Martí
 Georgina Guillen Sabaté
 Sandra Guerrero Reyes
 Isabel Hernández Ortega
 Minako Koshiba
 Frederic Lamaña Ruppman
 Luisa López Contreras
 Josep M. Lorca Vidal
 Alexandre Martín Vila
 Laura Martínez Pérez
 Alfons Martínez Puig
 Josep Menchon Álvarez
 Marc Modolell Alberch
 Josefina Moreno Montilla
 Josefina Murillo Moreno
 Cèlia Naves Roldan
 Carmen Naves Roldan
 Maite Oliva Alsina
 Maria Luisa Ortiz Galvan
 Lúdia Palomeras Lloró
 Sergi Peláez Furest
 Adrià Peral Pallí
 Anna Perez Domínguez
 Elisabet Plana Fontané
 Expiració Porras Roman
 Maria Pujol Moret
 Xavier Puntí Fajol
 Gerard Quer Guich
 Anna M. Reyes Roderó
 Dolores Rodríguez Anaya
 Margarita Rodríguez Heras
 Teresa Rovira Fernández
 Montserrat Sagué Mató
 Cristina Saiz Segura
 Núria Sala Gou
 Laura Sánchez García
 Pilar Sánchez Jiménez
 Sònia Sánchez Pena
 Assumpció Tàpias Carbó
 Rosa Tarradas Albatana
 Carme Tarragó Mauri

Carme Tarragó Mauri
Cathy Tillet Lagierre
Verònica Uitto
Marc Vila Ruiz
Maria Antonia Vilanova Muñoz
Mireia Viñas Duran
Sílvia Viñas Gironella

Castillo Gala Dalí de Púbol

Responsables adjuntos:

Núria Ferrer Carbó
Joana Planet Carnicé

Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda:

Enriqueta Bernal Zomeño
Gerard Cruset Galceran
Cristina Delgado Guillén
Dolors Fabrellas Vila
Irene Forts Plana
Immaculada Gispert Fita
Joan Madera Amich
Montserrat Morales Palé
Maribel Rabaña Maynau
Josefina Salavedra Cornellà
Laia Trabalón Uréndez

Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat

170

Responsables adjuntos:

Jesús Cuadros Muguerza
Montse Descamps Pomés

Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda:

Rosa M. Alonso Alberti
Natalia Alvés Picazos
Fátima Artola Castellanos
Núria Batlle Bielsa
Anna M. Caminada Llorens
Judit Canet Altarriba
Neus Casal Bosch
Antonia Descamps Oriol
Anna M. Descamps Pomés
Elsa Egea Carmona
Robert Genovés Núñez
Petronella Groenendaal
Basili Jaen Faus
Paquita Llorens Vergés
Marta Martí Triadú
David Martí Vilarrosa
Raquel Mercadó Fernández
Myrte Monseny Martínez
Isabel Planes Rispa
Anna Pérez Martí
Clàudia Rotllan Prat
Ruth Sánchez Ballesteros
Natàlia Verdalet López

171 Cathy Tillet Lagierre
Verònica Uitto
Marc Vila Ruiz
Maria Antonia Vilanova Muñoz
Mireia Viñas Duran
Sílvia Viñas Gironella

Castell Gala Dalí de Púbol

Responsables adjunts:

Núria Ferrer Carbó
Joana Planet Carnicé

Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga:

Enriqueta Bernal Zomeño
Gerard Cruset Galceran
Cristina Delgado Guillén
Dolors Fabrellas Vila
Irene Forts Plana
Immaculada Gispert Fita
Joan Madera Amich
Montserrat Morales Palé
Maribel Rabaña Maynau
Josefina Salavedra Cornellà
Laia Trabalón Uréndez

Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat

Responsables adjunts:

Jesús Cuadros Muguerza
Montse Descamps Pomés

Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga:

Rosa M. Alonso Alberti
Natalia Alvés Picazos
Fátima Artola Castellanos
Núria Batlle Bielsa
Anna M. Caminada Llorens
Judit Canet Altarriba
Neus Casal Bosch
Antonia Descamps Oriol
Anna M. Descamps Pomés
Elsa Egea Carmona
Robert Genovés Núñez
Petronella Groenendaal
Basili Jaen Faus
Paquita Llorens Vergés
Marta Martí Triadú
David Martí Vilarrosa
Raquel Mercadó Fernández
Myrte Monseny Martínez
Isabel Planes Rispa
Anna Pérez Martí
Clàudia Rotllan Prat
Ruth Sánchez Ballesteros
Natàlia Verdalet López

